

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

Άρθρο 119

ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

«ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 2019-2022»

Περιεχόμενα

Κεφάλαιο 1

Οικονομική πολιτική και Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής (ΜΠΔΣ)

- 1 Δήλωση συμμόρφωσης και αναφορά περί υιοθέτησης προβλέψεων (ΜΠΔΣ)
- 2 Παρουσίαση του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής (ΜΠΔΣ) ...
- 3 Οικονομική πολιτική
- 4 Μακροοικονομικές εξελίξεις
- 5 Μακροοικονομικοί και δημοσιονομικοί κίνδυνοι για το ΜΠΔΣ
- 6 Πραγματοποιήσεις 2016 και 2017.....

Κεφάλαιο 2

Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2019-2022

1. Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2019-2022.....
2. Κυριότερες Κυβερνητικές Προτεραιότητες 2019-2022.....
3. Σύγκριση Προϋπολογισμού-Εκτιμήσεων 2018
4. Παρεμβάσεις ΜΠΔΣ 2018-2021
5. Έσοδα και δαπάνες Κράτους 2019-2022
 - 5.1 Έσοδα
 - 5.2 Πρωτογενείς Δαπάνες του Κράτους.....
 - 5.3 Μεταβιβάσεις από τον Τακτικό Προϋπολογισμό σε φορείς εντός και εκτός Γενικής Κυβέρνησης
 - 5.4 Ανώτατα όρια δαπανών ανά Υπουργείο
6. Δαπάνες και έσοδα της Γενικής Κυβέρνησης ανά υποτομέα
7. Γενική Κυβέρνηση σε ενοποιημένη βάση
8. Προϋπολογισμός Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) – Σχέδιο δράσης για την εκτέλεση του ΠΔΕ την περίοδο 2019 -2022
9. Δημόσιο Χρέος
10. Αξιοποίηση της περιουσίας του Ελληνικού Δημοσίου-Αποκρατικοποιήσεις
11. Παράρτημα – Εθνικολογιστικές Προσαρμογές Κράτους

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ

ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ (ΜΠΔΣ)

1. ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΦΟΡΑ ΠΕΡΙ ΥΙΟΘΕΤΗΣΗΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ (ΜΠΔΣ)

- Οι στόχοι και τα ανώτατα όρια του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής, καθώς και οι προβλέψεις και εκτιμήσεις των δημοσιονομικών δεικτών της Επεξηγηματικής του Έκθεσης, είναι σύμφωνα με τους δημοσιονομικούς κανόνες και τις γενικές αρχές για τη διαχείριση των οικονομικών του Δημοσίου, που περιγράφονται στο ν.4270/2014 όπως ισχύει.
- Οι μακροοικονομικές και οι δημοσιονομικές προβλέψεις, πάνω στις οποίες βασίζεται το Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής, έχουν υιοθετηθεί υπό προϋποθέσεις από το Ελληνικό Δημοσιονομικό Συμβούλιο, κυρίως ως προς τη δυνατότητα αυξημένης συμβολής των επενδύσεων στην επίτευξη διατηρήσιμων ρυθμών οικονομικής μεγέθυνσης άνω του 2% ετησίως.

2. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ (ΜΠΔΣ)

Στο Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2019-22 απεικονίζεται η δημοσιονομική στρατηγική της Γενικής Κυβέρνησης ως ενιαίου συνόλου σε τετραετή ορίζοντα που περιλαμβάνει τα βασικότερα οικονομικά μεγέθη της Γενικής Κυβέρνησης για τα επόμενα χρόνια, καθώς και τις κυριότερες οικονομικές / διαρθρωτικές πολιτικές που αναμένεται να αποτελέσουν προτεραιότητα της κυβέρνησης για το εν λόγω χρονικό διάστημα. Η υποχρέωση κατάρτισης και επικαιροποίησης του ΜΠΔΣ απορρέει από τις διατάξεις του ν. 4270/2014 και παράλληλα αποτελεί δέσμευση όλων των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο του χρονοδιαγράμματος που προσδιορίζεται από το Ευρωπαϊκό εξάμηνο (European Semester).

Το ΜΠΔΣ αφορά όλους τους φορείς γενικής κυβέρνησης, όπως περιλαμβάνονται στο μητρώο της ΕΛΣΤΑΤ και καλύπτει το δημοσιονομικό αποτέλεσμα της γενικής κυβέρνησης για το έτος προϋπολογισμού και τα τρία επόμενα έτη και. Στο πλαίσιο αυτού του μεσοπρόθεσμου σχεδιασμού ορίζονται και τα βασικά μεγέθη του ετήσιου Κρατικού προϋπολογισμού.

Στο ΜΠΔΣ 2019-2022 περιλαμβάνονται απολογιστικά στοιχεία για τα δημοσιονομικά μεγέθη της Γενικής Κυβέρνησης των ετών 2016-2017, βάσει των πρόσφατων ανακοινώσεων της Eurostat για τα στοιχεία όλων των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και οι εκτιμήσεις του τρέχοντος έτους και οι προβλέψεις για την περίοδο 2019-2022.

Από πλευράς μεθοδολογίας, τα μεγέθη της Γενικής Κυβέρνησης αξιολογούνται σε όρους πρωτογενούς αποτελέσματος με βάση τους ορισμούς της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης 2015-2018. Οι προβλέψεις στηρίζονται σε μεγάλο βαθμό στις προτάσεις των ίδιων των φορέων αλλά και σε αναλύσεις των υπηρεσιών του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους (ΓΛΚ) βάσει ιστορικών στοιχείων.

Στο πλαίσιο αυτό, το ΜΠΔΣ 2019-2022 περιλαμβάνει:

- τις νέες μακροοικονομικές προβλέψεις για την εξέλιξη βασικών μεγεθών της Ελληνικής οικονομίας (μεταβολή του ΑΕΠ, ανεργία, πληθωρισμός, τελική εγχώρια ζήτηση κ.λπ.),
- την επανεκτίμηση των αποδόσεων των παρεμβάσεων που είχαν περιληφθεί στο προηγούμενο ΜΠΔΣ βάσει των νεότερων στοιχείων που προέκυψαν από την πορεία υλοποίησής τους και
- το χρονοδιάγραμμα του προγράμματος αποκρατικοποιήσεων και αξιοποίησης της δημόσιας περιουσίας.

Βασική επιδίωξη του ΜΠΔΣ 2019-2022 είναι η διαμόρφωση πολιτικών που θα συνδυάζουν, με συνέπεια και συνέχεια, την αναγκαία δημοσιονομική ισορροπία με την κοινωνικά δίκαιη κατανομή των βαρών της οικονομικής προσαρμογής σήμερα, αλλά και την ορθολογική απόδοση του μερίσματος της οικονομικής ανάκαμψης τα επόμενα χρόνια.

3. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η δημοσιονομική πολιτική των ετών 2015-2018 παρέμεινε προσανατολισμένη στην διόρθωση των διαρθρωτικών δημοσιονομικών ανισορροπιών της χώρας και στην εμπέδωση της αξιοπιστίας στην άσκηση οικονομικής πολιτικής, ώστε να αρθούν οι αιτίες αποκλεισμού της Ελλάδας από τις διεθνείς αγορές κεφαλαίου και η χώρα να επανενταχθεί εκ νέου στο διεθνές οικονομικό σύστημα. Με γνώμονα τους ανωτέρω στόχους, η άσκηση της δημοσιονομικής πολιτικής των τελευταίων τριών ετών μπορεί να χαρακτηριστεί επιτυχής. Οι στόχοι πρωτογενών πλεονασμάτων υπερκαλύφθηκαν, μετά από οκτώ έτη η

Ελλάδα εξήλθε της Διαδικασίας Υπερβολικού Ελλείματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, κατά τα έτη 2016 και 2017, για πρώτη φορά στη σύγχρονη ελληνική οικονομική ιστορία, η χώρα κατέγραψε δημοσιονομικό πλεόνασμα γενικής κυβέρνησης που αναμένεται να διατηρηθεί μεσοπρόθεσμα.

Τα αποτελέσματα αυτής της κοπιώδους αλλά αναγκαίας προσπάθειας εμπέδωσης της δημοσιονομικής αξιοπιστίας είναι ήδη εμφανή. Το κόστος δανεισμού του ελληνικού δημοσίου αποκλιμακώθηκε σημαντικά, η πιστοληπτική ικανότητα της χώρας αναβαθμίστηκε από όλους τους οίκους πιστοληπτικής αξιολόγησης, η οικονομική αβεβαιότητα που χαρακτήριζε το ελληνικό οικονομικό περιβάλλον τα τελευταία οκτώ έτη υποχώρησε, η οικονομία επέστρεψε σε θετικούς ρυθμούς μεγέθυνσης και οι προοπτικές της είναι θετικές.

Καθώς η χώρα ανακτά βαθμιαία πρόσβαση στις διεθνείς αγορές κεφαλαίου και τα μακροοικονομικά μεγέθη της ελληνικής οικονομίας βελτιώνονται, οι προτεραιότητες της οικονομικής πολιτικής οφείλουν να στραφούν σταδιακά προς την αλλαγή του δημοσιονομικού μείγματος ώστε οι κρατικοί προϋπολογισμοί των επόμενων ετών να ενισχύσουν το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών, να υποστηρίξουν με τρόπο ασφαλή τη βιώσιμη ανάκαμψη, και να αντιμετωπίσουν με τρόπο στοχευμένο χρόνια ελλείμματα κοινωνικής μέριμνας ειδικά στους τομείς μείωσης της ανεργίας, επένδυσης στο ανθρώπινο κεφάλαιο, και καταπολέμησης της παιδικής φτώχειας όπου η απόσταση από την Ευρώπη παραμένει σημαντική.

Αυτή η σταδιακή μετατόπιση στο μείγμα δημοσιονομικής πολιτικής αποτυπώνεται στο Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2019-2022. Ο δημοσιονομικός χώρος που προκύπτει κατ' έτος από την προϊούσα οικονομική ανάκαμψη και χωρίς τη λήψη νέων μέτρων, δεσμεύεται για τη μόνιμη μείωση των φορολογικών βαρών, των ασφαλιστικών εισφορών, και τη στοχευμένη ενίσχυση συγκεκριμένων κατηγοριών πρωτογενών δαπανών.

Το διεθνές περιβάλλον μέσα στο οποίο θα κινηθεί η ελληνική οικονομία μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος οικονομικής προσαρμογής χαρακτηρίζεται από αυξημένη ευμεταβλητότητα στις αγορές ομολόγων των χωρών της ευρωπαϊκής περιφέρειας καθώς και από σημαντικούς κινδύνους που απορρέουν από την επιταχυνόμενη αλλαγή στην κατεύθυνση της νομισματικής πολιτικής των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής και τις αλλαγές στο καθεστώς του διεθνούς εμπορίου. Για το λόγο αυτό, οι αλλαγές στο μείγμα της δημοσιονομικής πολιτικής και η συνακόλουθη δημοσιονομική επέκταση που περιγράφεται στο Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2019-2022, θα πρέπει να γίνουν με τρόπο προσεκτικό ώστε να προστατευθεί η δημοσιονομική αξιοπιστία ως κόρη οφθαλμού και η επιστροφή στις διεθνείς αγορές κεφαλαίου να είναι μόνιμη, ασφαλής και βιώσιμη.

4. ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Εξελίξεις στην Ευρωζώνη

Στη νέα, μετά τη χρηματοοικονομική κρίση, εποχή, η Ευρωπαϊκή οικονομία βιώνει την υψηλότερη ανάπτυξη της τελευταίας δεκαετίας. Το 2017, ο ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης στην Ευρωζώνη¹ ενισχύθηκε έναντι των προηγούμενων ετών και διαμορφώθηκε στο 2,4% έναντι 1,8% το 2016 και 2,1% το 2015, υπερβαίνοντας τις αρχικές εκτιμήσεις. Στο αποτέλεσμα αυτό συνέβαλε η ισχυροποίηση της κυκλικής δυναμικής της οικονομίας και της εγχώριας ζήτησης στην Ευρώπη, όπου το οικονομικό κλίμα και οι συνθήκες στην αγορά εργασίας βελτιώνονται, ενώ σημαντική ήταν και η συμβολή της επιτάχυνσης της

¹ Πηγή στοιχείων: Eurostat

παγκόσμιας εμπορικής δραστηριότητας. Η ισχυρή αναπτυξιακή επίδοση αναμένεται να συνεχιστεί² με παρόμοιο ρυθμό το 2018 και 2019, καθώς προβλέπεται αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 2,3%³ και 2,0% αντιστοίχως.

Η **ιδιωτική κατανάλωση** αναμένεται να παραμείνει εύρωστη το 2018, όπως υποδηλώνουν τα υψηλά επίπεδα εμπιστοσύνης των καταναλωτών, οι αναμενόμενες περαιτέρω βελτιώσεις των συνθηκών στην αγορά εργασίας και οι αυξανόμενοι πραγματικοί μισθοί ανά απασχολούμενο. Μεσοπρόθεσμα, η αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης προβλέπεται ότι θα υπολείπεται ελαφρώς της ανόδου του πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος, καθώς τα νοικοκυριά θα αυξάνουν σταδιακά την αποταμίευσή τους. Σύμφωνα με τα στοιχεία της έκθεσης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), το πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα αναμένεται να αποκτήσει δυναμική το 2018 και 2019 η οποία θα αρχίσει να εξασθενεί το 2020, καθώς θα ενισχύονται οι πληθωριστικές πιέσεις. Από την άλλη πλευρά αναμένεται να επηρεαστεί θετικά από τους ευνοϊκούς όρους χορήγησης τραπεζικών δανείων (χάρη και στα μέτρα νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ), καθώς και από την πρόοδο που έχει επιτευχθεί στην μείωση δανειακών υποχρεώσεων του ιδιωτικού τομέα.

Ευνοϊκό προδιαγράφεται και το περιβάλλον για τις επιχειρηματικές **επενδύσεις**. Η επιχειρηματική εμπιστοσύνη παραμένει σε πολύ υψηλά επίπεδα υποστηριζόμενη από τις ιδιαίτερα ευνοϊκές προσδοκίες για την εξέλιξη των παραγγελιών. Την ίδια στιγμή ο βαθμός χρησιμοποίησης του παραγωγικού δυναμικού συνεχίζει να αυξάνεται, ενώ η ανάκαμψη των επενδύσεων σε κατοικίες παραμένει ισχυρή, υποβοηθούμενη από τις ευνοϊκές συνθήκες χρηματοδότησης και εισοδηματικών εξελίξεων, με τις τελευταίες να απορρέουν από τη συνεχιζόμενη αύξηση της απασχόλησης και την αντίστοιχη μείωση του αριθμού των ανέργων.

Το έλλειμμα του **ισοζυγίου της Γενικής Κυβέρνησης** (ΓΚ) στο σύνολο της Ευρωζώνης μειώθηκε στο 0,9% του ΑΕΠ το 2017, από 1,65% το 2016 και 2,0% το 2015, ως αποτέλεσμα της ισχυροποίησης της οικονομικής ανάκαμψης. Το 2018 το έλλειμμα της ΓΚ εκτιμάται ότι θα σταθεροποιηθεί στο επίπεδο του 2017, ενώ το **χρέος** της ΓΚ αναμένεται ότι θα συνεχίσει να μειώνεται, ως ποσοστό του ΑΕΠ, διαμορφούμενο στο 84,4% το 2018 και 82,1% το 2019 από 86,7% το 2017.

Στον εξωτερικό τομέα της οικονομίας της Ευρωζώνης, το πλεόνασμα του **ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών** διευρύνθηκε το 2017 σε 3,5% του ΑΕΠ από 3,4% το 2016, ως αποτέλεσμα της αύξησης των πλεονασμάτων στα ισοζύγια υπηρεσιών και πρωτογενούς εισοδήματος. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα εκτιμά περαιτέρω διεύρυνση του πλεονάσματος του **ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών** για το 2018 στο 4,2% του ΑΕΠ, και σε 4,3% το 2019. Οι εξαγωγές της ζώνης του ευρώ, αν και υφίστανται την αρνητική

² Βάσει των εαρινών προβλέψεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Spring Economic Forecast, Μάιος 2018).

³ Το πραγματικό ΑΕΠ εκτιμάται σε 2,4% και 1,9% αντίστοιχα βάσει στοιχείων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (Μακροοικονομικές προβλέψεις εμπειρογνομόνων της ΕΚΤ για τη ζώνη του ευρώ, Μάρτιος 2018). Το Μάρτιο του 2017 οι αντίστοιχες εκτιμήσεις ήταν 1,8% για το 2017, 1,7% για το 2018 και 1,6% για το 2019. Επιπλέον, σύμφωνα με τις προβλέψεις του IMF (World Economic Outlook, Απρίλιος 2018) το πραγματικό ΑΕΠ αναμένεται να διαμορφωθεί σε 2,4% το 2018 και σε 2,0% το 2019.

επίδραση της ανατίμησης του ευρώ, αναμένεται να παραμείνουν ισχυρές, επωφελούμενες από τη συνεχιζόμενη άνοδο της παγκόσμιας οικονομικής δραστηριότητας και από την αντίστοιχη αύξηση της εξωτερικής ζήτησης αγαθών και υπηρεσιών της ζώνης του ευρώ.

Η **ανεργία** στην Ευρωζώνη εκτιμάται, σύμφωνα με την ΕΚΤ, ότι θα μειωθεί περαιτέρω και θα διαμορφωθεί στο 8,3% το 2018 και 7,7% το 2019, ως ποσοστό του εργατικού δυναμικού.

Με βάση τις ίδιες εκτιμήσεις της ΕΚΤ, η συναλλαγματική ισοτιμία του ευρώ, ιδίως έναντι του δολαρίου ΗΠΑ, αναμένεται ότι θα είναι υψηλότερη από την αντίστοιχη εκτίμηση της έκθεσης του Δεκεμβρίου του 2017. Επίσης, υψηλότερες αναμένονται και οι τιμές του πετρελαίου⁴. Η σταδιακή ανάκαμψη των **τιμών πετρελαίου** ξεκίνησε το 2016, υπό την επίδραση της απόφασης του ΟΠΕΚ και άλλων πετρελαιοπαραγωγικών χωρών για μείωση της παραγόμενης ποσότητας πετρελαίου, η οποία έχει παραταθεί ως το τέλος του 2018 με πιθανή και μία νέα παράταση το 2019. Οι απορρέουσες υψηλότερες τιμές του πετρελαίου εκτιμάται ότι θα συντελέσουν στη ταχύτερη αύξηση του πληθωρισμού. Την ίδια στιγμή η αυξητική επίδραση της επεκτατικής **νομισματικής πολιτικής** στον πληθωρισμό, αναμένεται να εξασθενήσει στο μεσοπρόθεσμο διάστημα, καθώς η ΕΚΤ φαίνεται να εξετάζει σταδιακά τον τερματισμό του προγράμματος της ποσοτικής χαλάρωσης.

Πέραν των προσδοκιών για την αύξηση των επιτοκίων και των τιμών των βασικών εμπορευμάτων μεσοπρόθεσμα, αναθεωρημένες προς τα πάνω, σε σχέση με το Δεκέμβριο 2017, εμφανίζονται και οι προσδοκίες της αγοράς για τα **βραχυπρόθεσμα επιτόκια** κατά 10 και 30 μονάδες βάσης για το 2019 και το 2020 αντίστοιχα, ενώ οι ονομαστικές αποδόσεις των δεκαετών ομολόγων του Δημοσίου αναμένεται να κυμανθούν κατά μέσο όρο στο 1,3% το 2018, 1,6% το 2019 και 1,9% το 2020.

Όσον αφορά τους κινδύνους και τις αβεβαιότητες στην Ευρωζώνη, οι βραχυχρόνιοι δείκτες οικονομικής συγκυρίας του πρώτου τριμήνου του τρέχοντος έτους, υποδηλώνουν τη σταδιακή εξασθένηση των ευνοϊκών παραγόντων για την εγχώρια ζήτηση. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τις συνεχιζόμενες διαπραγματεύσεις της εξόδου του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις ευρύτερες γεωπολιτικές εντάσεις, υπενθυμίζει την ανάγκη να συνεχιστούν οι προσπάθειες αντιμετώπισης των αδυναμιών της οικονομίας της Ευρωζώνης προς αποφυγή μιας νέας κάμψης της οικονομικής δραστηριότητας.

Οι αδυναμίες αυτές, που συνδέονται με τα κατάλοιπα της χρηματοοικονομικής κρίσης, περιλαμβάνουν τα υψηλά επίπεδα ιδιωτικού και δημόσιου χρέους σε ορισμένα κράτη-μέλη, το χαμηλότερο επίπεδο

⁴Η μέση τιμή πετρελαίου σε δολάρια ΗΠΑ ανά βαρέλι ήταν \$52,81 το 2017 και αναμένεται να ανέλθει σε \$62,3 το 2018 και \$58,20 το 2019 (IMF, World Economic Outlook, Απρίλιος 2018).

διαθέσιμου εισοδήματος, τα υψηλά ποσοστά ανεργίας και την απότομη συμπίεση των πραγματικών μισθών σε κράτη-μέλη που επλήγησαν περισσότερο από την κρίση.

Επιπλέον αυτών, αυξημένοι εμφανίζονται και οι κίνδυνοι που συνδέονται με τις αναταράξεις στην παγκόσμια οικονομία, κυρίως λόγω των προ-κυκλικών δημοσιονομικών πολιτικών στις ΗΠΑ, των αβεβαιοτήτων στις πολιτικές διεθνούς εμπορίου, της ομαλοποίησης της νομισματικής πολιτικής έναντι της προηγούμενης παρατεταμένης επέκτασής της, και των διακυμάνσεων στις χρηματοπιστωτικές αγορές.

Σε αυτό το πλαίσιο, η επιδίωξη εφαρμογής μεταρρυθμίσεων αποτελεί επιτακτική ανάγκη για τη θωράκιση της οικονομίας της Ευρωζώνης και την εδραίωση της οικονομικής ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς. Ενδεικτικά, για ορισμένα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης με υψηλό έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών ή υψηλό εξωτερικό χρέος, βασική επιδίωξη θα πρέπει να αποτελέσει η βελτίωση του μοναδιαίου κόστους εργασίας και της ανταγωνιστικότητάς τους, ενώ για ορισμένα κράτη-μέλη με υψηλά πλεονάσματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, βασική επιδίωξη θα πρέπει να είναι η προώθηση επενδύσεων και η δημιουργία συνθηκών αύξησης των μισθών, προκειμένου να στηρίξουν την εγχώρια ζήτηση της Ευρωζώνης και τη δυναμική ανάπτυξή της.

Ελληνική Οικονομία

Οικονομικές εξελίξεις το 2017

Το 2017 οι εντυπωσιακές δημοσιονομικές επιδόσεις και η συνακόλουθη βελτίωση της αξιοπιστίας, καθώς και οι ευνοϊκές εξελίξεις στο εξωτερικό περιβάλλον εδραίωσαν συνθήκες ανάκαμψης στην ελληνική οικονομία.

Το **πραγματικό ΑΕΠ** αυξήθηκε κατά 1,4% σε ετήσια βάση, έναντι οριακής ύφεσης 0,2% το 2016⁵. αλλά και ελαφρώς υψηλότερης εκτίμησης (1,6%) για την ανάπτυξη του 2017 στον Κρατικό Προϋπολογισμό 2018 (ΚΠ 2018). Παρά τη μικρή προς τα κάτω αναθεώρηση, ο όγκος του ΑΕΠ διατηρήθηκε σε ανοδική πορεία από τρίμηνο σε τρίμηνο για ολόκληρο το 2017, για πρώτη φορά από το 2006. Ως εκ τούτου, ο ρυθμός ανάπτυξης στο τέταρτο τρίμηνο του έτους ήταν ο υψηλότερος από το πρώτο τρίμηνο του 2008 (στο 1,9% έναντι του αντίστοιχου τριμήνου προηγούμενου έτους⁶), εν μέσω αύξησης κατά 3,0% στην τελική εγχώρια ζήτηση και μείωσης των αποθεμάτων της οικονομίας.

⁵Βάσει της πρώτης κοινοποίησης των ετήσιων Εθνικών Λογαριασμών για το έτος 2017 από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (Μάρτιος 2018)

⁶ Σε εποχικά διορθωμένα στοιχεία

Στο σύνολο του 2017, η **τελική εγχώρια ζήτηση** ανέκαμψε έπειτα από οκτώ χρόνια αρνητικής της συμβολής στην πραγματική ανάπτυξη, λόγω της αύξησης του όγκου των επενδύσεων κατά 9,6% σε ετήσια βάση. Πρόκειται για αύξηση σχεδόν διπλάσια από την αντίστοιχη εκτίμηση του ΚΠ 2018, η οποία αντανακλά την αυξανόμενη δυναμική των επενδύσεων σε συνέχεια της ανάκαμψής τους σε ετήσια βάση κατά 1,6% το προηγούμενο έτος.

Ειδικότερα, ο όγκος της **επενδυτικής δραστηριότητας** αυξήθηκε κυρίως στο πρώτο και στο τέταρτο τρίμηνο του 2017, ιδίως στην κατηγορία του μεταφορικού εξοπλισμού και οπλικών συστημάτων, όπου το άλμα των επενδύσεων έναντι των αντίστοιχων τριμήνων του 2016 ξεπέρασε κατά μέσο όρο το 165%. Αυτή η εξέλιξη, από κοινού με την αύξηση των επενδύσεων σε μηχανολογικό εξοπλισμό (+4,7% στο σύνολο του έτους) και στα αγροτικά προϊόντα (+0,8%) υπερκάλυψε τη μείωση των επενδύσεων στον κλάδο των κατασκευών (-3,8%) και στον εξοπλισμό τεχνολογίας πληροφορικής (-4,5%).

Η ανοδική πορεία των επενδύσεων συναρτάται με τη βελτίωση των χρηματοπιστωτικών συνθηκών το 2017, δεδομένης της επίδρασης στη ρευστότητα της οικονομίας από τη μείωση της εξάρτησης των ελληνικών τραπεζών από τον Μηχανισμό Έκτακτης Ρευστότητας⁷, την περαιτέρω χαλάρωση των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων, και την υιοθέτηση διαρθρωτικών εργαλείων για την αντιμετώπιση του υψηλού όγκου μη εξυπηρετούμενων δανείων (ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί, εξωδικαστικός μηχανισμός ρύθμισης οφειλών, αδειοδότηση διαχειριστών μη εξυπηρετούμενων δανείων). Ενδεικτική των παραπάνω είναι η οριακή επέκταση της τραπεζικής χρηματοδότησης προς επιχειρήσεις, κατά 0,4% το 2017, έναντι στασιμότητας το 2016 και διαδοχικών αρνητικών μεταβολών τη χρονική περίοδο 2011-2015.

Σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος, κατά τη διάρκεια του δεύτερου και του τρίτου τριμήνου του 2017 παρατηρήθηκε βελτίωση στην **ποιότητα του δανειακού χαρτοφυλακίου των τραπεζών**, στην οποία συνέβαλε η μερική αντιστάθμιση του όγκου νέων μη εξυπηρετούμενων δανείων από την εκ νέου εξυπηρέτηση παλαιών, η ταχύτερη διαγραφή μη εξυπηρετούμενων καταναλωτικών και επιχειρηματικών δανείων, αλλά και η μείωση των συσσωρευμένων προβλέψεων για τον πιστωτικό κίνδυνο⁸. Στο τελευταίο τρίμηνο, η μείωση στο ύψος των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων ήταν η υψηλότερη τριμηνιαία μείωση από την αρχή της κρίσης, καθώς το Δεκέμβριο 2017 έφτασε το 4,8% έναντι του Σεπτεμβρίου 2017 και το 10,0% έναντι του Δεκεμβρίου 2016. Το ύψος των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων κυμάνθηκε αντίστοιχα στα 95,7 δισ. ευρώ το Δεκέμβριο του 2017 (στο 43,1% των συνολικών ανοιγμάτων), με τη μείωσή τους κατά το τελευταίο τρίμηνο να οφείλεται κατά κύριο λόγο σε διαγραφές (2,1 δισ. ευρώ) και πωλήσεις (1,8 δισ. ευρώ). Έως το Δεκέμβριο του 2019, ο στόχος μείωσης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων αντιστοιχεί στο 37% του ύψους τους τον Ιούνιο του 2017⁹.

⁷ Σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος, η μείωση του ανώτατου ορίου έκτακτης ενίσχυσης αντανακλά τη βελτίωση της ρευστότητας των ελληνικών τραπεζών, λαμβανομένων υπόψη των ροών που προέρχονται από καταθέσεις του ιδιωτικού τομέα και από την πρόσβαση των τραπεζών στις χρηματοπιστωτικές αγορές.

⁸ «Επισκόπηση του Ελληνικού Χρηματοπιστωτικού Συστήματος», Τράπεζα της Ελλάδος, Ιανουάριος 2018

⁹ «Εκθεση για τους Επιχειρησιακούς Στόχους Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων, Τράπεζα της Ελλάδος, Μάρτιος 2018»

Ευνοϊκή για τη ρευστότητα της πραγματικής οικονομίας υπήρξε και η μείωση των ληξιπρόθεσμων οφειλών της Γενικής Κυβέρνησης προς τον ιδιωτικό τομέα το 2017, μέσω του προγράμματος εκκαθάρισης αυτών και της ειδικής χρηματοδότησης από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας. Τον Δεκέμβριο του 2017, το υπόλοιπο των ληξιπρόθεσμων οφειλών της Γενικής Κυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένων και των εκκρεμών επιστροφών φόρου, είχε μειωθεί στα 3,3 δισ. ευρώ, από 4,9 δισ. ευρώ τον Δεκέμβριο του 2016. Το πρόγραμμα εκκαθάρισης ληξιπρόθεσμων οφειλών συνεχίζεται εντός του 2018 και αναμένεται να έχει και πάλι ευνοϊκά αποτελέσματα. Από τον Ιούνιο του 2017, οπότε ολοκληρώθηκε η δεύτερη αξιολόγηση του τρέχοντος προγράμματος στήριξης, και σε όλο το δεύτερο εξάμηνο του έτους, η πορεία προόδου στο πλαίσιο της τρίτης αξιολόγησης υπήρξε σταθερή. Ως εκ τούτου, στο ίδιο διάστημα υπήρξε μία αλληλουχία θετικών σημάτων για την οικονομία, όπως η αναβάθμιση των προοπτικών της από τους διεθνείς οίκους αξιολόγησης¹⁰, από σταθερές σε θετικές, και οι επιτυχημένες πρώτες απόπειρες της Ελλάδας για άντληση χρηματοδότησης από τις αγορές κεφαλαίου, τον Ιούλιο και το Νοέμβριο του 2017¹¹.

Στη βάση των ανωτέρω, η **ενίσχυση του οικονομικού κλίματος** μέσα στο έτος υπήρξε αισθητή. Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος κυμάνθηκε στις 96,6 μονάδες βάσης κατά μέσο όρο, έναντι 91,8 μονάδων το 2016, ξεπερνώντας το Δεκέμβριο του 2017 το μακροπρόθεσμο μέσο όρο των 100 μονάδων (101,3). Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στη βιομηχανία υπήρξαν ανοδικές, στις 98,1 μονάδες έναντι 96,1 μονάδων βάσης το 2016. Αντίστοιχα, ο Δείκτης Υπεύθυνων Προμηθειών κυμάνθηκε σταθερά πάνω από τις 50 μονάδες από τον Ιούνιο του 2017, αντικατοπτρίζοντας την επέκταση του κλάδου της μεταποίησης όσον αφορά νέες παραγγελίες και απασχόληση. Αύξηση κατέγραψε και ο Δείκτης Όγκου Λιανικού Εμπορίου, κατά 1,1% σε ετήσια βάση, εν μέσω βελτίωσης του Δείκτη Εμπιστοσύνης Καταναλωτών κατά πέντε μονάδες βάσης.

Παρόλα αυτά, η **ιδιωτική κατανάλωση** όπως καταγράφεται στους ετήσιους Εθνικούς Λογαριασμούς είχε οριακή μόνο συμβολή στην αύξηση του πραγματικού προϊόντος το 2017, κατά 0,1% του ΑΕΠ. Σε αυτό εκτιμάται ότι συντέλεσε η ανθεκτικότητά της κατά τη διάρκεια της κρίσης ρευστότητας του 2015, η οποία μέσω επιδράσεων βάσης κατέστησε υποτονική την ανάκαμψη της ιδιωτικής κατανάλωσης την περίοδο 2016-2017, και πιο σταδιακή την προσέγγιση δυναμικών ρυθμών αύξησής της από το 2019.

Άλλος παράγοντας που συντείνει στη στασιμότητα της ιδιωτικής κατανάλωσης είναι ότι οι ωφέλειες από τη συνεχιζόμενη αύξηση της απασχόλησης δεν έχουν ακόμη αποτυπωθεί στην εξέλιξη των μισθών. Συγκεκριμένα, η αύξηση της απασχόλησης το 2017 κατά 2,1%¹² οδήγησε σε αύξηση των αμοιβών

¹⁰ Από την Moody's, την Standard and Poor's and την Fitch τον Ιούλιο-Αύγουστο του 2017, και από την DBRS το Νοέμβριο του 2017.

¹¹ Συγκεκριμένα, τον Ιούλιο αντλήθηκαν 3 δισ. ευρώ μέσω της έκδοσης πενταετούς κρατικού ομολόγου, με την προσφορά κεφαλαίων να υπερβαίνει τα 6,5 δισ. ευρώ και το επιτόκιο να διαμορφώνεται στο 4,6%, χαμηλότερα από το 4,9% της έκδοσης του 2014. Η επόμενη έκδοση, το Νοέμβριο του 2017, αφορούσε την οικειοθελή ανταλλαγή των 20 σειρών ομολόγων που προέκυψαν μετά την αναδιάρθρωση χρέους του 2012 (PSI), ύψους 29,7 δισ. ευρώ, με 5 νέες σειρές ίσης ονομαστικής αξίας, μέσω της οποίας αυξήθηκε η εμπορευσιμότητά τους.

¹² Σε συνέχεια των διαδοχικών αυξήσεων της απασχόλησης τα προηγούμενα τρία έτη, με μέσο ρυθμό 0,7% σε ετήσια εθνολογιστική βάση.

εξαρτημένης εργασίας κατά περίπου το ίδιο ποσοστό (2,3%), υποδηλώνοντας οριακή μόνο ανάκαμψη στο μέσο μισθό έναντι του 2016 (+0,1%). Την ίδια στιγμή, η αύξηση των τιμών άσκησε πίεση στο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών, καθώς έφτασε το 1,1%¹³ κατά μέσο όρο, υπό την επίδραση της συμφωνίας ΟΠΕΚ-Ρωσίας για μείωση της παραγωγής πετρελαίου¹⁴, αλλά και των αυξήσεων στην έμμεση φορολογία. Έστω και οριακά, ωστόσο, ο μέσος ονομαστικός μισθός αυξήθηκε το 2017 για πρώτη φορά από το 2009, σηματοδοτώντας το τέλος της εσωτερικής υποτίμησης και την αφετηρία θετικών εξελίξεων για το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών.

Η **απασχόληση** σημείωσε άνοδο για τέταρτο συνεχόμενο έτος το 2017, με επιταχυνόμενο ρυθμό έναντι της επιβράδυνσής της το 2015 και το 2016. Αντίστοιχη μείωση προέκυψε στο ποσοστό ανεργίας επί του εργατικού δυναμικού, κατά 2,1 ποσοστιαίες μονάδες¹⁵, εν μέσω μείωσης του εργατικού δυναμικού κατά 0,7% σε ετήσια βάση. Η ανεργία των νέων μειώθηκε στο 43,6% του νεανικού εργατικού δυναμικού, από 47,4% το 2016, σε αντίθεση με τους μακροχρόνια άνεργους που αυξήθηκαν ως ποσοστό των συνολικών ανέργων (72,8% το 2017 έναντι 72,0% το 2016), παρά την αριθμητική μείωσή τους κατά 67 χιλιάδες. Τέλος, από την ανάλυση του είδους της απασχόλησης δεν φαίνεται να αυξάνεται το ποσοστό της μερικής απασχόλησης επί του συνόλου, παρά διατηρείται το υψηλό ποσοστό των θέσεων πλήρους απασχόλησης στο σύνολο των απασχολούμενων (91,9% το 2017 έναντι 91,7% το 2016).

Ο **εξωτερικός τομέας** της ελληνικής οικονομίας ευνοήθηκε το 2017 από την εύρωστη εγχώρια ζήτηση στην ευρωζώνη, και από την κυκλική ανάκαμψη των επενδύσεων στην παγκόσμια οικονομία σε προ κρίσης επίπεδα, η οποία έδωσε ώθηση στο διεθνές εμπόριο. Τα αναθεωρημένα στοιχεία του Ισοζυγίου Τρεχουσών Πληρωμών της Τράπεζας της Ελλάδος δείχνουν βελτίωση του ελλείμματος στο Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών, κατά 458 εκατ. ευρώ έναντι του 2016, λόγω της ανάκαμψης κυρίως στο ισοζύγιο υπηρεσιών (κατά 2,1 δισ. ευρώ), και δευτερευόντως στο ισοζύγιο πρωτογενών εισοδημάτων (0,1 δισ. ευρώ).

Αναλυτικότερα, οι εξαγωγές αγαθών αυξήθηκαν κατά 14,1% έναντι του προηγούμενου έτους, ωθούμενες τόσο από τις εξαγωγές καυσίμων (+27,2%), εν μέσω ετήσιας αύξησης 21,4% στην τιμή του πετρελαίου Brent, όσο και από τις εξαγωγές πλοίων και λοιπών αγαθών (+26,2% και +9,5% αντίστοιχα). Ωστόσο, η ανοδική πορεία των εξαγωγών αγαθών υπερκεράστηκε από την ανάκαμψη στις εισαγωγές καυσίμων (+29,1%) και πλοίων (+38,3%), και από την αύξηση του ρυθμού μεταβολής των εισαγωγών λοιπών αγαθών (7,8% έναντι 4,2% το 2016). Ως εκ τούτου, οι καθαρές εξαγωγές αγαθών μειώθηκαν κατά 1,8 δισ. ευρώ έναντι του 2016. Από την άλλη πλευρά, οι εξαγωγές υπηρεσιών αυξήθηκαν κατά 13,2%, έναντι μικρότερης αύξησης των αντίστοιχων εισαγωγών (12,1%), αποτυπώνοντας τη δυναμική ανάπτυξης στον τουρισμό (+1,5 δισ. ευρώ καθαρών εισπράξεων έναντι του 2016, ή +13,6%) και στη ναυτιλία (+0,9 δισ. ευρώ, ή 19,2%).

¹³ Βάσει του Εναρμονισμένου ΔΤΚ.

¹⁴ Με την απόφαση Νοεμβρίου 2017, η εν λόγω συμφωνία παρατάθηκε έως το τέλος του 2018.

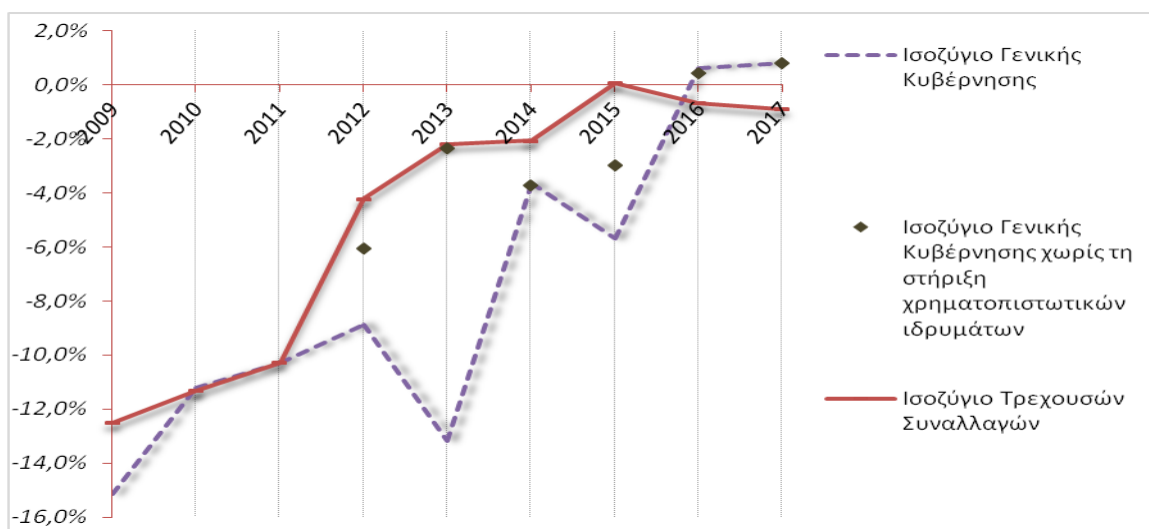
¹⁵ Βάσει της τριμηνιαίας Έρευνας Εργατικού Δυναμικού της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής.

Η ταχύτερη ανάκαμψη των εισαγωγών αγαθών έναντι των εξαγωγών αγαθών αποτυπώθηκε και σε εθνικολογιστική βάση, οδηγώντας τον όγκο των συνολικών εισαγωγών σε αύξηση 7,2% σε ετήσια βάση, έναντι αύξησης του όγκου των συνολικών εξαγωγών κατά 6,8%, και οδήγησε σε αρνητική συνεισφορά του εξωτερικού τομέα στην ανάπτυξη (-0,3 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ) παρά τη θετική συνεισφορά του ισοζυγίου υπηρεσιών (+0,5 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ).

Στο δημοσιονομικό πεδίο, το 2017 η **δημοσιονομική υπεραπόδοση** έναντι των στόχων του Προγράμματος διατηρήθηκε, μετά την επίτευξη θετικού ισοζυγίου της Γενικής Κυβέρνησης το 2016, στο 0,6% του ΑΕΠ (διάγραμμα 1.1). Σύμφωνα με την πρώτη εκτίμηση της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής για τα δημοσιονομικά στοιχεία του 2017¹⁶, το 2017 το πλεόνασμα της Γενικής Κυβέρνησης ανήλθε ακόμη υψηλότερα, στο 0,8% του ΑΕΠ έναντι εκτίμησης στον ΚΠ 2018 για έλλειμμα 0,6% του ΑΕΠ. Το κατά ESA πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης διαμορφώθηκε στο 4,0% του ΑΕΠ βάσει της μεθοδολογίας ΔΥΕ, έναντι εκτίμησης πρωτογενούς πλεονάσματος 2,6% του ΑΕΠ στον ΚΠ 2018 και στόχου 1,75% του ΑΕΠ σύμφωνα με τη μεθοδολογία της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης.

Διάγραμμα 1.1 Εξέλιξη των δίδυμων ελλειμμάτων της Ελληνικής Οικονομίας

ως ποσοστό (%) του ΑΕΠ, σε τρέχουσες τιμές

Πηγές: Πρώτη κοινοποίηση ΔΥΕ 2017 (Απρίλιος 2018, ΕΛΣΤΑΤ), Πρώτη εκτίμηση Εθνικών Λογαριασμών 2017 (Μάρτιος 2018, ΕΛΣΤΑΤ)

Το **δημόσιο χρέος**, μετά τη μείωσή του το 2015 στα 311,7 δισ. ευρώ (ή 176,8% του ΑΕΠ), ακολούθησε ανοδική πορεία το 2016 και το 2017 ως απόλυτο μέγεθος, ωστόσο μειούμενο το 2017 ως ποσοστό του ΑΕΠ, στο 178,6% από 180,8% το 2016.

¹⁶ Πρώτη κοινοποίηση της Διαδικασίας Υπερβολικού Ελλείμματος για το 2017 (Απρίλιος 2018)

Οικονομικές εξελίξεις το 2018 (τρέχον έτος)

Το 2018 ο ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης αναμένεται να ενισχυθεί από την παγίωση των θετικών προσδοκιών και την ομαλή πορεία προς την έξοδο από το Πρόγραμμα στήριξης, τον προσεχή Αύγουστο.

Το Μάιο του 2018, επιτεύχθηκε η τεχνική συμφωνία με τους Θεσμούς για τη δέσμη μεταρρυθμίσεων της τέταρτης (και τελευταίας) αξιολόγησης του Προγράμματος. Η συμφωνία προεξοφλήθηκε από τον οίκο αξιολόγησης DBRS, που στις αρχές του ίδιου μήνα αναβάθμισε την πιστοληπτική ικανότητα της ελληνικής οικονομίας από CCC (high) σε B. Η αναβάθμιση αυτή είναι ανάλογη των αναβαθμίσεων του Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου 2018 από την Standard & Poor's (από B- σε B), την Fitch (από B- σε B) και την Moody's (από Caa2 σε B3), οι οποίες συνόδευσαν στις αρχές του έτους αφενός την ολοκλήρωση της τρίτης αξιολόγησης¹⁷ και αφετέρου την έναρξη των τεχνικών εργασιών του EuroWorking Group για το μηχανισμό σύνδεσης της οικονομικής ανάπτυξης με την αποπληρωμή του δημοσίου χρέους.

Η αναβάθμιση του αξιόχρεου της Ελλάδας βοήθησε στην εξομάλυνση της καμπύλης αποδόσεων των ελληνικών κρατικών ομολόγων. Τον Ιανουάριο του 2018, η απόδοση των δεκαετών κρατικών ομολόγων μειώθηκε στο 3,65%, το χαμηλότερο από το Δεκέμβριο του 2005, μειώνοντας το χάσμα με τις αντίστοιχες αποδόσεις της Ισπανίας και της Πορτογαλίας. Με αυτές τις ευνοϊκές συνθήκες, το Φεβρουάριο του 2018 εκδόθηκε ένα νέο επταετές ελληνικό κρατικό ομόλογο, το οποίο καλύφθηκε πάνω από δύο φορές, προσελκύοντας προσφορές άνω των 6 δισεκατομμυρίων ευρώ, με απόδοση 3,5% έναντι επιτοκίου εκκίνησης 3,75%.

Οι παραπάνω θετικές εξελίξεις αποτυπώνονται στους διαθέσιμους δείκτες οικονομικής συγκυρίας για τους πρώτους τέσσερις μήνες του τρέχοντος έτους, με το **δείκτη οικονομικού κλίματος (ESI)** να αυξάνεται στις 102,4 μονάδες βάσης¹⁸ έναντι 94,3 μονάδων την αντίστοιχη περίοδο του 2017. Παρά την πρόσκαιρη κάμψη του δείκτη το Μάρτιο, εν μέσω μείωσης της εμπιστοσύνης στην εγχώρια βιομηχανία και πτώσης στους αντίστοιχους δείκτες της ευρωζώνης, τον Απρίλιο του 2018 υπήρξε νέα βελτίωση των δεικτών κλίματος σε όλους τους επιχειρηματικούς τομείς της οικονομίας πλην των κατασκευών, αλλά και στην καταναλωτική εμπιστοσύνη.

Η δημοσιονομική σταθερότητα και η συνέχιση της μεταρρυθμιστικής προσπάθειας πέραν της λήξης του Προγράμματος μαζί με την εφαρμογή των βραχυπρόθεσμων και μεσοπρόθεσμων μέτρων ελάφρυνσης του δημοσίου χρέους θα ενισχύσουν περαιτέρω το οικονομικό κλίμα και τις μεσοπρόθεσμες οικονομικές

¹⁷ Η πολιτική συμφωνία για την τρίτη αξιολόγηση, τον Ιανουάριο 2018, επέτρεψε την εκταμίευση του μεγαλύτερου μέρους της τέταρτης δόσης του Προγράμματος στις 28 Μαρτίου 2018, ενώ το υπολειπόμενο ποσό 1 δισ. ευρώ εκ των 6,7 δισ. ευρώ της δόσης θα εκταμιευτεί έως τις 15 Ιουνίου 2018 υπό την προϋπόθεση προόδου στην εκκαθάριση ληξιπρόθεσμων οφειλών του Δημοσίου και στην αποτελεσματικότητα του συστήματος ηλεκτρονικών πλειστηριασμών.

¹⁸ Το Φεβρουάριο 2018 ανήλθε στις 104,3 μονάδες βάσης για πρώτη φορά σε όλη την περίοδο προσαρμογής.

προοπτικές της χώρας, που σε συνδυασμό με τη σταδιακή βελτίωση των συνθηκών χρηματοδότησης της ιδιωτικής οικονομίας αναμένεται να υποστηρίξουν την εγχώρια ζήτηση.

Δεδομένων των ανωτέρω, το **πραγματικό ΑΕΠ** αναμένεται να αυξηθεί κατά 2,0% το 2018 σε ετήσια βάση¹⁹, κυρίως λόγω της θετικής συνεισφοράς των επενδύσεων κατά 1,4% του πραγματικού ΑΕΠ του 2017. Σε ετήσια βάση, οι επενδύσεις αναμένεται να αυξηθούν με ελαφρώς ενισχυμένο ρυθμό έναντι του 2017 (11,1% έναντι 9,6% αντίστοιχα), τόσο λόγω της συνεχιζόμενης αύξησης των επενδύσεων σε εξοπλισμό, όσο και λόγω της ανάκαμψης των επενδύσεων στις κατασκευές.

Εν μέσω αρνητικής ακαθάριστης αποταμίευσης των νοικοκυριών τα τελευταία έξι έτη²⁰, η **πραγματική ιδιωτική κατανάλωση** αναμένεται να ανακάμψει βαθμιαία μόνο στο τρέχον έτος, κατά 0,5% έναντι του 2017, ωθούμενη πάντως από τις συνεχιζόμενες ευνοϊκές εξελίξεις στην αγορά εργασίας. Τα οφέλη των τελευταίων αναμένεται να αποτυπωθούν εμφανέστερα στην ιδιωτική κατανάλωση από το 2019, στη βάση της σχετικής εκτίμησης για υψηλότερο ρυθμό αύξησης του πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος, κοντά στο 2,0% κατά μέσο όρο έως το τέλος της μεσοπρόθεσμης περιόδου.

Θετική προδιαγράφεται και η πορεία της **πραγματικής δημόσιας κατανάλωσης** το 2018, με την αύξησή της να εκτιμάται στο 1,2% έναντι του 2017 και της τότε μη αναμενόμενης υποχώρησής της (-1,1% στο σύνολο του 2017 βάσει εθνικών λογαριασμών της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, έναντι προηγούμενης εκτίμησης για οριακή ανάκαμψη κατά 0,2%), σε συνέχεια των διαδοχικών μειώσεων της από την έναρξη της οικονομικής προσαρμογής²¹.

Ο όγκος **εξαγωγικής δραστηριότητας** αναμένεται να συνεχίσει ανοδικά το 2018, κατά περίπου 1,8 δισ. ευρώ στα αγαθά (+5,6% σε ετήσια βάση) και 1,6 δισ. ευρώ στις υπηρεσίες (+5,9%), δεδομένων και των ευνοϊκών συνθηκών στο διεθνές οικονομικό περιβάλλον. Παρόλα αυτά, η εκτίμηση για συγκριτικά μεγαλύτερη ετήσια αύξηση του όγκου των εισαγωγών έναντι των εξαγωγών (κατά περίπου 0,2 δισ. ευρώ), υποδηλώνει αρνητική συνεισφορά του εξωτερικού τομέα στην ανάπτυξη του 2018 κατά 0,1% του ΑΕΠ. Πάντως, σε ονομαστικούς όρους εκτιμάται ότι το έλλειμμα στο εξωτερικό ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών θα συρρικνωθεί κατά 0,4 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ το 2018, λόγω της βελτίωσης στο ισοζύγιο υπηρεσιών κατά σχεδόν μία ποσοστιαία μονάδα του ΑΕΠ.

Η **απασχόληση** εκτιμάται ότι θα αυξηθεί κατά 1,7% σε ετήσια βάση, έναντι ταχύτερης αύξησής της το 2017 (+2,1%), φέροντας πάντως αυξανόμενα οφέλη έναντι του 2017 σε όρους ονομαστικού μέσου μισθού

¹⁹ Η αντίστοιχη πρόβλεψη ΑΕΠ στον Κρατικό Προϋπολογισμό 2018 ήταν 2,5% για το 2018. Όμως, η χαμηλότερη της αναμενόμενης ανάπτυξη του 2017 βάσει των Εθνικών Λογαριασμών της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, με την αντίστοιχη συμπίεση που τη συνόδευσε όσον αφορά τον ρυθμό ανάκαμψης της ιδιωτικής κατανάλωσης και το ύψος της θετικής επίδρασης μεταφοράς στο τρέχον έτος, είχε ως αποτέλεσμα την προς τα κάτω αναθεώρηση της πρόβλεψης για την ανάπτυξη του 2018.

²⁰ Τριμηνιαίοι μη χρηματοοικονομικοί λογαριασμοί θεσμικών τομέων 4ου τριμήνου 2017, Ελληνική Στατιστική Αρχή

²¹ Με την εξαίρεση του 2015, οπότε αυξήθηκε κατά 1,2%, υπό την επίδραση του αυξημένου κόστους διαχείρισης των μεταναστευτικών ροών της προσφυγικής κρίσης.

(+0,8% έναντι +0,1% αντίστοιχα) και πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος (λόγω της μικρότερης αύξησης στις τιμές εν συγκρίσει με τον ονομαστικό μισθό). Αντίστοιχη μείωση αναμένεται στο ποσοστό ανεργίας, στο 19,9% του εργατικού δυναμικού έναντι 21,5% το 2017.

Τέλος, οι πληθωριστικές πιέσεις αναμένεται να μετριαστούν σε σχέση με το προηγούμενο έτος, παρά την εκτιμώμενη ταχύτερη άνοδο στη διεθνή τιμή του πετρελαίου έναντι προηγούμενων προβολών, κυρίως λόγω της εξάντλησης της επίδρασης από τις αυξήσεις του 2017 στην έμμεση φορολογία. Ως εκ τούτου, ο **πληθωρισμός** αναμένεται στο +0,6% το 2018.

Μεσοπρόθεσμες προοπτικές

Η εκτίμηση των μεσοπρόθεσμων προοπτικών της οικονομίας για το ΜΠΔΣ 2019-2022 στηρίζεται στο σύνολο των διαθέσιμων στοιχείων για τους παράγοντες που επηρεάζουν την ελληνική οικονομία στην τρέχουσα συγκυρία. Σε αυτούς τους παράγοντες περιλαμβάνεται ο βαθμός προόδου στο πλαίσιο του τρίτου Προγράμματος στήριξης και ο πολιτικός σχεδιασμός για την μετά τα προγράμματα προσαρμογής εποχή, οι ιδιοσυγκρασιακές παράμετροι της οικονομίας σε μακροοικονομικό, δημοσιονομικό και χρηματοοικονομικό επίπεδο, οι διαφαινόμενες προοπτικές στο διεθνές οικονομικό περιβάλλον και η εκτιμώμενη εξέλιξη της δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής στην ευρωζώνη.

Ιδίως η ομαλή ολοκλήρωση του τρίτου Προγράμματος στήριξης αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για την επαλήθευση των μεσοπρόθεσμων εκτιμήσεων για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας, ενώ μεταξύ άλλων συνδέεται με την εξομάλυνση της καμπύλης αποδόσεων των ελληνικών ομολόγων, και άρα με το κόστος εξυπηρέτησης των χρηματοδοτικών αναγκών της οικονομίας στο μεσοπρόθεσμο διάστημα.

Η μείωση δανειακών υποχρεώσεων του ιδιωτικού τομέα αποτελεί άλλη μία σημαντική παράμετρο για την εξέλιξη του ΑΕΠ μεσοπρόθεσμα, καθώς συνδέεται με την ανάκαμψη της ιδιωτικής κατανάλωσης και την πραγματοποίηση επενδύσεων διαμέσου της απελευθέρωσης χρηματοδοτικών πόρων. Ακόμα, η συνέχιση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων αναμένεται να ευνοήσει την αύξηση του δυνητικού προϊόντος, όπως παραδείγματος χάριν μέσω διαρθρωτικών αλλαγών στις αγορές ενέργειας, προϊόντων και εργασίας, οι οποίες αυξάνουν την παραγωγικότητα και προωθούν τις επενδύσεις.

Στη βάση των ανωτέρω, η ανάπτυξη αναμένεται να επιταχυνθεί περαιτέρω μετά το 2018, κυμαινόμενη σταθερά πάνω από το 2% σε ετήσια βάση έως και το 2021, και στο 2,1% κατά μέσο όρο στο σύνολο της περιόδου 2018-2022.

Η ανάπτυξη εκτιμάται ότι μεσοπρόθεσμα θα προέλθει από τις συνιστώσες της τελικής εγχώριας ζήτησης, με κύρια επίδραση αυτή της διατηρήσιμης, εύρωστης αύξησης των επενδύσεων. Η συνεισφορά των επενδύσεων στην πραγματική ανάπτυξη εκτιμάται ότι θα κορυφωθεί στις 1,6 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ το 2019, με το μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης των επενδύσεων στο 9,2% μεταξύ 2018 και 2022. Στο τέλος της μεσοπρόθεσμης περιόδου, ο όγκος των επενδύσεων αναμένεται να έχει επανακάμψει στο

υψηλότερο επίπεδο από το 2011, εξακολουθώντας όμως να μετρά απώλειες 41,2% του επιπέδου του πριν την έναρξη της καθοδικής πορείας του το 2008.

Η ιδιωτική κατανάλωση αναμένεται να διπλασιάσει τη συνεισφορά της στην αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ το 2019, και να τη διατηρήσει περίπου στο 0,8% του ΑΕΠ στην υπόλοιπη μεσοπρόθεσμη περίοδο. Ο αντίστοιχος ετήσιος ρυθμός αύξησης του όγκου της ιδιωτικής κατανάλωσης εκτιμάται στο 1,0% το 2019 και στο 1,2% σταθερά μεταξύ 2020 και 2022, εν μέσω αντίστοιχης αύξησης στην πραγματική μισθολογική δαπάνη της οικονομίας κατά 1,8% μεταξύ 2019 και 2022, και στον πραγματικό μέσο μισθό κατά 0,5% την περίοδο 2018-2022. Τα εν λόγω στοιχεία για την εξέλιξη των μισθών υποδηλώνουν τη συνέχιση της ανοδικής τάσης στην απασχόληση μισθωτών, με μέσο ρυθμό 1,2% την περίοδο 2019-2022. Ίδιου ρυθμού αύξηση αναμένεται κατά μέσο όρο και για τη συνολική απασχόληση, με την ανεργία να μειώνεται στο 14,3% του εργατικού δυναμικού στο τέλος της μεσοπρόθεσμης περιόδου.

Η πραγματική δημόσια κατανάλωση εκτιμάται ότι θα συνεχίσει να ανακάμπτει μεσοπρόθεσμα, αλλά με οριακό μέσο ρυθμό 0,4% την περίοδο 2019-2022 και πιο οριακή συνεισφορά στο ΑΕΠ (0,1% του ΑΕΠ προηγούμενου έτους).

Ο εξωτερικός τομέας αναμένεται ότι θα επιδρά οριακά αρνητικά στην πραγματική ανάπτυξη στη μεσοπρόθεσμη περίοδο (κατά -0,05% του ΑΕΠ μεταξύ 2019 και 2022 κατά μέσο όρο), καθώς η θετική συνεισφορά του ισοζυγίου υπηρεσιών αναμένεται να αντισταθμίζεται σε κάθε έτος από την μείωση των καθαρών εξαγωγών αγαθών, ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης των εισαγωγών αγαθών.

Τέλος, ο πληθωρισμός αναμένεται να αυξηθεί το 2019, στο 1,2% έναντι 0,6% το 2018, και έπειτα να σημειώσει πιο συγκρατημένη αύξηση, κατά περίπου 0,2 ποσοστιαίες μονάδες κατ' έτος έως το 2022. Ως εκ τούτου, στο τέλος της μεσοπρόθεσμης περιόδου ο ρυθμός αύξησης των τιμών εκτιμάται στο 1,7%, αισθητά χαμηλότερα από τον στόχο 2% της ΕΚΤ για το μέσο πληθωρισμό στην Ευρωζώνη.

Πίνακας 1.1 Βασικά μεγέθη της Ελληνικής οικονομίας								
(% ετήσιες μεταβολές, σταθερές τιμές)								
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ΑΕΠ	-0,3%	-0,2%	1,4%	2,0%	2,4%	2,3%	2,1%	1,8%
Ιδιωτική κατανάλωση	-0,5%	0,0%	0,1%	0,5%	1,0%	1,2%	1,2%	1,2%
Δημόσια κατανάλωση	1,2%	-1,5%	-1,1%	1,2%	0,4%	0,6%	0,4%	0,4%

Ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου	-0,3%	1,6%	9,6%	11,1%	12,1%	9,4%	7,7%	5,7%
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	3,1%	-1,8%	6,8%	5,6%	4,6%	4,4%	3,0%	3,0%
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	0,4%	0,3%	7,2%	5,5%	4,4%	4,2%	2,9%	2,9%
Αποπληθωριστής ΑΕΠ	-1,0%	-1,0%	0,7%	0,9%	1,3%	1,6%	1,6%	1,8%
Εν. Δείκτης Τιμών Καταναλωτή	-1,1%	0,0%	1,1%	0,6%	1,2%	1,3%	1,5%	1,7%
Απασχόληση*	0,7%	0,5%	2,1%	1,7%	1,8%	1,4%	1,0%	0,7%
Ποσοστό ανεργίας*	22,8%	21,7%	19,8%	18,3%	16,7%	15,2%	14,0%	13,1%
Ποσοστό ανεργίας Έρευνας Εργατικού Δυναμικού	24,9%	23,5%	21,5%	19,9%	18,2%	16,6%	15,4%	14,3%

*σε εθνικολογιστική βάση

5. ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΜΠΔΣ

Στο χρόνο που μεσολάβησε από την κατάρτιση του ΜΠΔΣ 2018-2021, η σταθεροποίηση της εφαρμοζόμενης πολιτικής και η συνεπαγόμενη εδραίωση της εμπιστοσύνης μετατόπισαν το κέντρο βάρους των παραγόντων κινδύνου για την ελληνική οικονομία από τους ενδογενώς καθοριζόμενους προς τους εξωγενείς.

Οι ενδογενείς παράγοντες κινδύνου εξακολουθούν να συνδέονται με την πολιτική και τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, τη διατήρηση των θετικών δημοσιονομικών αποτελεσμάτων, και την ομαλή επιστροφή της Ελλάδας στις διεθνείς αγορές κεφαλαίων με την ολοκλήρωση του Προγράμματος στήριξης, τον Αύγουστο του 2018. Ειδικότερα σε σχέση με τη χρηματοπιστωτική ευστάθεια και τη ρευστότητα στην πραγματική οικονομία, είναι σημαντική η διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των εργαλείων για τη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, προκειμένου να επιτυγχάνονται οι επιχειρησιακοί στόχοι των τραπεζών.

Οι εξωγενείς παράγοντες κινδύνου, η πραγματοποίηση των οποίων θα μπορούσε να επηρεάσει την ελληνική οικονομία μέσω της προς τα κάτω αναθεώρησης των τρεχουσών εκτιμήσεων για την παγκόσμια και ευρωπαϊκή οικονομία, αφορούν κυρίως:

- τη διεθνή μεταστροφή προς πολιτικές εσωστρέφειας και προστατευτισμού, ιδίως μετά την απόφαση των Η.Π.Α. για επιβολή δασμών προς την Κίνα, την Ευρωπαϊκή Ένωση, το Μεξικό και τον Καναδά,
- την παράταση της αβεβαιότητας όσον αφορά τη μελλοντική εμπορική σχέση μεταξύ Ηνωμένου Βασιλείου και Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων για τη συμφωνία αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ένωση,
- την παράταση των διαταραχών στην πολιτική σταθερότητα ορισμένων κρατών-μελών της ευρωζώνης, τα οποία παράλληλα αντιμετωπίζουν υψηλό δημόσιο χρέος,
- την κλιμάκωση των γεωπολιτικών εντάσεων στην περιοχή της ανατολικής Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής και
- την πραγματοποίηση ενδεχομένων που θα επιβράδυναν το ρυθμό ανάπτυξης στην παγκόσμια οικονομία μετά το 2019, πλέον της ήδη εκτιμώμενης επιβράδυνσης για το μεσοπρόθεσμο διάστημα (π.χ. απότομη αυστηροποίηση της νομισματικής πολιτικής και συναφείς χρηματοοικονομικοί κίνδυνοι, δυσμενείς δημογραφικές εξελίξεις και επίδραση στο δυνητικό προϊόν).

Οι ως άνω εξωγενείς παράγοντες κινδύνου, εφόσον πραγματοποιηθούν, ενδέχεται να επιδράσουν δυσανάλογα σε οικονομίες με υψηλό ιδιωτικό και δημόσιο χρέος, όπως είναι η Ελλάδα. Για το λόγο αυτό, βραχυπρόθεσμα η δημιουργία ταμειακών αποθεματικών, που βρίσκεται σήμερα σε εξέλιξη προκειμένου να διευκολυνθεί η εξυπηρέτηση των χρηματοδοτικών αναγκών της ελληνικής οικονομίας στην αμέσως μετά το τέλος του Προγράμματος εποχή, θεωρείται εκ των ων ουκ άνευ για τη θωράκισή της. Στο μεσοπρόθεσμο διάστημα, αντίστοιχα, θεωρείται ότι τυχόν νέα επιβάρυνση στο κόστος χρηματοδότησης της ελληνικής οικονομίας από μία μεγαλύτερη της διαφαινόμενης αύξηση επιτοκίων στην Ευρώπη είναι δυνατόν να αντισταθμιστεί σε μεγάλο βαθμό από την αποκλιμάκωση της διαφοράς της απόδοσης των ελληνικών από τα γερμανικά δεκαετή ομόλογα αναφοράς.

6. ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ 2016 ΚΑΙ 2017

Τα έτη 2016 και 2017 χαρακτηρίζονται, δημοσιονομικά, από τα ακόλουθα βασικά γεγονότα:

1. Η χώρα και στα δύο έτη πέτυχε δημοσιονομικά πλεονάσματα γενικής κυβέρνησης ύψους 0,6% του ΑΕΠ το 2016 και 0,8% του ΑΕΠ το 2017, για πρώτη φορά τις τελευταίες δεκαετίες.
2. Η χώρα ήδη από το 2015 υπερκαλύπτει σημαντικά τους πρωτογενείς δημοσιονομικούς στόχους που καθορίστηκαν στο πρόγραμμα οικονομικής πολιτικής (0,5% του ΑΕΠ το 2016 και 1,75% του ΑΕΠ το 2017).
3. Και στα δύο έτη υλοποιήθηκαν εφάπαξ πολιτικές στοχευμένες σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, αλλά και επεκτάθηκαν σημαντικά μόνιμες προνοιακές πολιτικές όπως το κοινωνικό εισόδημα αλληλεγγύης και τα οικογενειακά επιδόματα.

Οι εν λόγω εξελίξεις στο δημοσιονομικό τομέα οδήγησαν, μεταξύ άλλων, στη δραστική μείωση των επιτοκίων των Ελληνικών ομόλογων και στην εδραίωση της δημοσιονομικής αξιοπιστίας της χώρας, γεγονός που έχει σημαντικές αναπτυξιακές επιπτώσεις (μείωση οικονομικού ρίσκου της χώρας, φθηνότερο κόστος δανεισμού για Κράτος και επιχειρήσεις, τόνωση των επενδύσεων, της απασχόλησης κλπ).

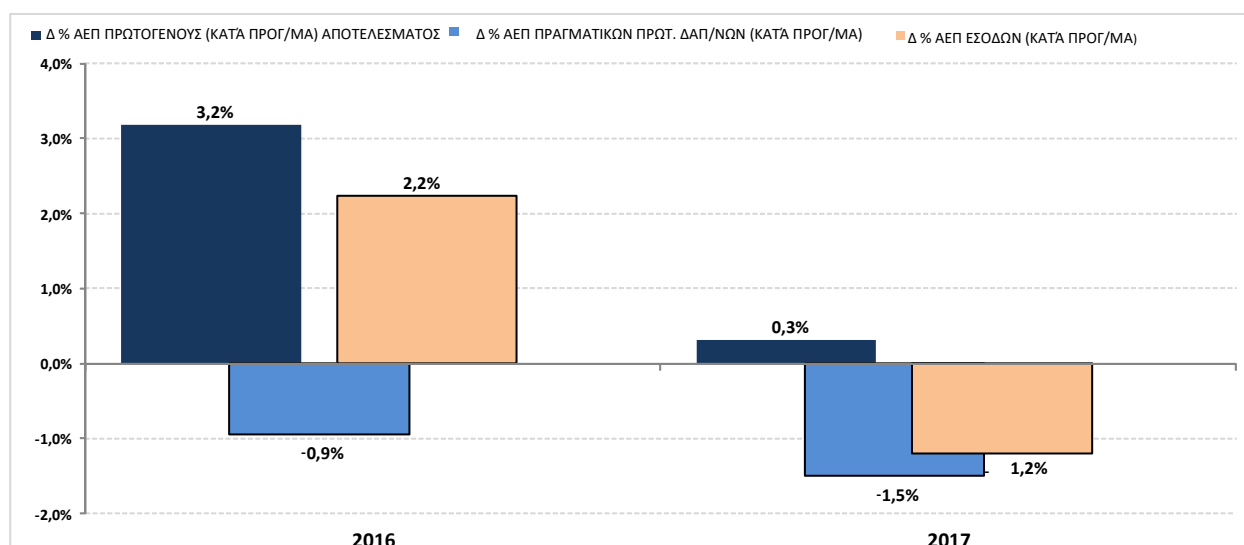
Στα διαγράμματα 1.2 και 1.3 παρουσιάζεται η διαμόρφωση βασικών δημοσιονομικών μεγεθών των ετών 2016 και 2017.

Στο διάγραμμα 1.2 απεικονίζεται η μεταβολή του πρωτογενούς, κατά πρόγραμμα αποτελέσματος σε σχέση με το προηγούμενο έτος (το 2017 το αποτέλεσμα είναι +0,3 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ σε σχέση με το 2016), καθώς και η μεταβολή των βασικών συνιστωσών του (έσοδα – δαπάνες Γενικής Κυβέρνησης).

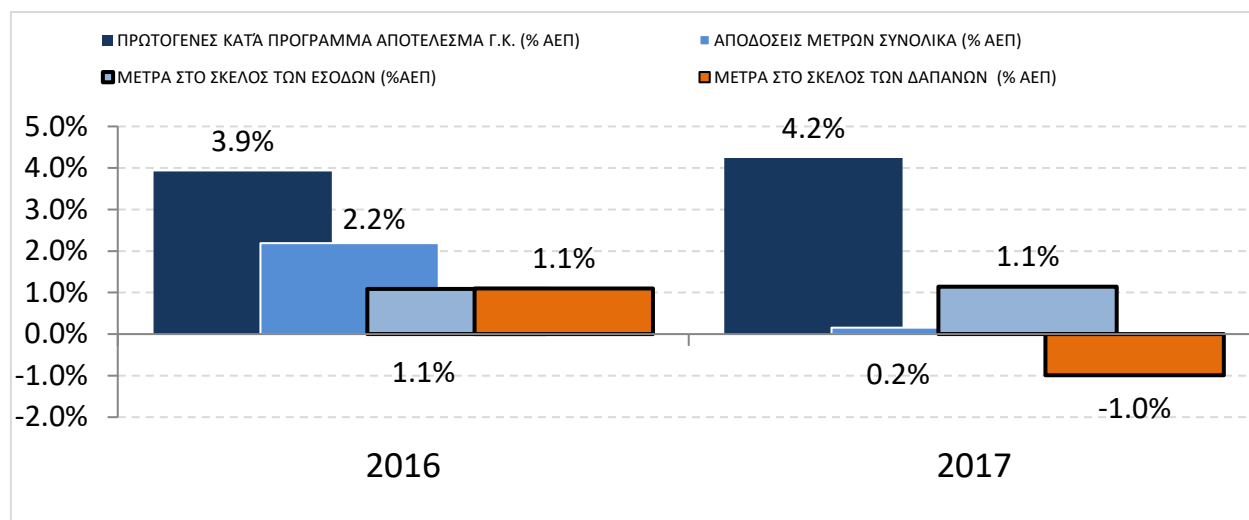
Στο δεύτερο διάγραμμα αποτυπώνεται το κατά πρόγραμμα αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης και η συνεισφορά των παρεμβάσεων σε αυτό.

Διάγραμμα 1.2 - Ετήσια μεταβολή δημοσιονομικών μεγεθών σε σχέση με προηγούμενο έτος

(σε ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ)

Διάγραμμα 1.3 - Ετήσιο δημοσιονομικό αποτέλεσμα κατά πρόγραμμα και παρεμβάσεις (Εσοδα – Δαπάνες)

Στο πλαίσιο της διαρκούς βελτίωσης των δημοσιονομικών αναφορών, για πρώτη φορά οι βασικοί πίνακες αποτυπώνουν τις συναλλαγές των υποτομέων της Γενικής Κυβέρνησης απευθείας σε εθνολογιστική βάση. Με αυτόν τον τρόπο ενισχύεται περαιτέρω η διαφάνεια, αλλά και η κατανόηση των μεγεθών.

Επιπρόσθετα, τα απολογιστικά έτη 2016 και 2017 παρουσιάζονται χωρίς τις ροές του προγράμματος αποπληρωμής ληξιπρόθεσμων οφειλών της Γενικής Κυβέρνησης, προκειμένου να διευκολυνθεί η σύγκριση των μεγεθών από έτος σε έτος, καθώς και μεταξύ απολογιστικών μεγεθών και προβλέψεων. Σε κάθε περίπτωση το πρόγραμμα αποπληρωμής ληξιπρόθεσμων οφειλών είναι δημοσιονομικά ουδέτερο σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης. Ωστόσο, όταν η ανάλυση γίνεται σε επίπεδο αποτελέσματος μεμονωμένων υποτομέων προκύπτουν διαφοροποιήσεις, οι οποίες όμως αθροιστικά δεν καταλήγουν σε διαφοροποίηση στο δημοσιονομικό αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης.

Σε κάθε περίπτωση, για λόγους συνέπειας αλλά και διαφάνειας στο παράρτημα παρουσιάζεται στην ίδια μορφή και ο πίνακας 11.2 της Γενικής Κυβέρνησης ανά υποτομέα περιλαμβάνοντας τις ροές του προγράμματος αποπληρωμής ληξιπρόθεσμων οφειλών.

Τέλος, για τους ίδιους λόγους, στο παράρτημα (πίνακας 11.1) παρουσιάζονται, με την ίδια μορφή πίνακα, οι ταμειακές ροές της Γενικής Κυβέρνησης όπως και οι λεγόμενες εθνολογιστικές προσαρμογές, που ουσιαστικά αποσκοπούσαν στο να μετατρέψουν τις ταμειακές ροές σε δημοσιονομικά μεγέθη, σύμφωνα με τους ορισμούς του Ευρωπαϊκού Συστήματος Λογαριασμών (ESA 2010).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.2 Αποτελέσματα Γενικής Κυβέρνησης σε εθνολογιστική βάση (Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών 2010) ετών 2016 -2017

Μη Χρηματοοικονομικές Συναλλαγές (ποσά σε εκατ. ευρώ)

Υποτομείς Γενικής Κυβέρνησης	Εισηγητική	ΔΥΕ	Απόκλιση	Εισηγητική	ΔΥΕ	Απόκλιση	Σύγκριση
	Π/Υ 2017	Απριλίου 2018		Π/Υ 2018	Απριλίου 2018		(ΔΥΕ) 2017 με 2016
	2016	2016	2016	2017	2017	2017	2017 vs 2016
Αποτέλεσμα Κράτους (Α-Β)	-6.744	-4.325	2.419	-5.143	-5.782	-639	-1.457
Α. Έσοδα Κράτους (1+2+3+4+5+6+7+8+9)	51.613	52.817	1.204	52.282	50.444	-1.838	-2.373
1. Άμεσοι Φόροι	16.473	17.429	956	17.040	17.545	506	116
<i>εκ των οποίων: φόροι στο εισόδημα φυσικών προσώπων</i>	8.111	8.276	164	8.311	8.593	282	317
<i>φόροι στο εισόδημα νομικών προσώπων</i>	3.477	3.757	280	3.419	3.474	55	-284
<i>λοιποί άμεσοι φόροι</i>	2.135	2.335	200	2.307	2.434	127	99
<i>άμεσοι φόροι ΠΟΕ</i>	1.552	1.839	287	1.797	1.824	27	-15
2. Έμμεσοι Φόροι	28.251	29.023	772	30.008	30.257	250	1.234
<i>εκ των οποίων : φόροι συναλλαγών</i>	15.221	15.473	251	16.340	16.393	53	920
<i>φόροι κατανάλωσης</i>	8.878	9.119	241	9.234	9.181	-53	62
<i>φόροι στην περιουσία</i>	3.132	3.262	130	3.157	3.269	112	7
3. Επιστροφές Φόρων	-3.517	-4.277	-760	-3.830	-5.640	-1.810	-1.363
4. Τρέχουσες Μεταβιβάσεις Εισπρακτέες	530	415	-115	396	388	-8	-26
5. Κεφαλαιακές Μεταβιβάσεις Εισπρακτέες (ΠΔΕ)	3.744	3.224	-520	3.500	2.273	-1.227	-951
6. Έσοδα αποκρατικοποιήσεων (μη χρημ/μικα)	239	207	-31	233	155	-78	-52
7. Λοιπά μη φορολογικά έσοδα	4.797	5.697	899	4.523	5.053	530	-644
8. Τρέχουσες μεταβιβάσεις Εισπρακτέες (ΑΝΦΑ)	375	375	0	345	345	0	-30
9. Ασφαλιστικές εισφορές (πραγματικές)	721	724	3	67	67	0	-657
Β. Έξοδα Κράτους (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10+11+12)	58.357	57.141	-1.216	57.424	56.226	-1.199	-916
1. Μισθοί	11.607	11.602	-5	11.932	11.917	-15	315
2. Συντάξεις	6.321	6.315	-6	121	120	-1	-6.195
3. Λειτουργικά έξοδα	2.019	1.469	-549	1.999	1.348	-652	-121
4. Μεταβιβάσεις - Αποδόσεις εσόδων τρίτων	18.904	19.504	600	23.942	24.298	356	4.794
5. Εισφορές στην ΕΕ	1.968	1.902	-66	1.793	1.788	-5	-114
6. Αναλήψεις χρεών και Καταπτώσεις Εγγυήσεων	2.249	2.151	-98	1.083	1.078	-5	-1.073
7. Δαπάνες Εξοπλιστικών προγραμμάτων	480	284	-197	831	1.016	185	733
8. Αποθεματικό	400	0	-400	346	0	-346	0
9. Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (ΠΔΕ)	6.750	6.284	-466	6.286	5.950	-336	-334
10. Κοινωνικές Παροχές	1.244	1.257	14	2.526	2.302	-225	1.044
11. Επιδότησεις	66	66	-1	64	64	0	-2
12. Τόκοι χρεωστικοί	6.350	6.308	-42	6.500	6.345	-155	37
Αποτέλεσμα Νομικών Προσώπων (Γ-Δ)	2.465	3.773	1.308	2.327	4.816	2.488	1.042
Γ. Έσοδα (1+2+3+4+5)	10.262	10.856	593	9.414	11.537	2.123	681
1. Τρέχουσες & λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	3.881	3.887	6	2.907	3.335	427	-552
2. Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (ΠΔΕ)	1.351	1.498	147	1.170	2.548	1.378	1.049
3. Τόκοι πιστωτικοί	664	1.082	417	734	968	234	-113
4. Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)	-2	-9	-7	-7	-6	1	2
5. Λοιπά έσοδα	4.369	4.398	29	4.610	4.693	83	296
Δ. Έξοδα (1+2+3+4+5+6)	7.797	7.082	-715	7.087	6.722	-365	-361
1. Μισθοί	1.171	1.153	-18	1.185	1.190	5	37
2. Τόκοι χρεωστικοί	551	485	-67	549	521	-28	37
3. Λοιπά έξοδα	2.095	1.948	-147	2.192	2.060	-132	112
4. Επενδυτικές δαπάνες	2.022	1.693	-329	1.472	1.268	-204	-425
5. Λοιπές μεταβιβάσεις	527	518	-8	489	482	-7	-36
6. Επιδότησεις	1.432	1.286	-146	1.200	1.201	1	-85
Αποτέλεσμα Νοσοκομείων - ΠΕΔΥ (Ε-ΣΤ)	431	255	-176	475	303	-172	48
Ε. Έσοδα (1+2+3+4+5)	2.673	2.476	-196	2.718	2.536	-182	59
1. Τρέχουσες & λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	1.622	1.611	-11	1.636	1.617	-19	7
2. Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (ΠΔΕ)	26	8	-18	26	52	26	44
3. Μεταβιβάσεις από ΕΟΠΥΥ	888	654	-234	888	715	-173	61
4. Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)	0	-5	-5	0	-30	-30	-24
5. Λοιπά έσοδα	137	209	71	168	181	13	-28
ΣΤ. Έξοδα (1+2+3+4)	2.241	2.221	-20	2.243	2.232	-10	11
1. Μισθοί	451	480	29	500	498	-2	18
2. Τόκοι χρεωστικοί	0	0	0	0	0	0	0
3. Λοιπά έξοδα	1.764	1.714	-50	1.714	1.674	-40	-40
4. Επενδυτικές δαπάνες	26	27	1	29	60	31	33
Ι. Αποτέλεσμα Κεντρικής Κυβέρνησης (Α-Β+Γ-Δ+Ε-ΣΤ)	-3.848	-296	3.551	-2.340	-663	1.677	-366

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.2 Αποτελέσματα Γενικής Κυβέρνησης σε εθνολογιστική βάση (Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών 2010) ετών 2016 -2017							
Μη Χρηματοοικονομικές Συναλλαγές (ποσά σε εκατ. ευρώ)							
Υποτομείς Γενικής Κυβέρνησης	Εισηγητική	ΔΥΕ	Απόκλιση	Εισηγητική	ΔΥΕ	Απόκλιση	Σύγκριση (ΔΥΕ) 2017 με 2016
	Π/Υ 2017	Απριλίου 2018		Π/Υ 2018	Απριλίου 2018		
	2016	2016	2016	2017	2017	2017	2017 vs 2016
II. Αποτέλεσμα ΟΤΑ Α & Β Βαθμού & ΝΠ (Ζ-Η)	292	471	179	171	326	156	-145
Ζ. Έσοδα (1+2+3+4+5)	6.814	6.481	-333	6.193	6.329	137	-152
1. Τρέχουσες & λουπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	3.229	3.230	1	3.020	3.011	-9	-219
2. Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (ΠΔΕ)	1.276	741	-535	562	774	212	33
3. Τόκο πιστωτικοί	44	41	-4	41	45	3	4
4. Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)	-26	-21	5	-26	-19	8	3
5. Λοιπά έσοδα	2.291	2.490	199	2.595	2.518	-78	28
Η. Έξοδα (1+2+3+4+5)	6.523	6.010	-513	6.022	6.003	-19	-7
1. Μισθοί	2.308	2.224	-85	2.342	2.265	-76	42
2. Τόκοι χρεωστικοί	74	71	-3	58	66	8	-5
3. Κοινωνικές παροχές	871	894	23	884	884	0	-11
4. Λοιπά έξοδα	1.626	1.734	108	1.809	1.787	-23	53
5. Επενδυτικές δαπάνες	1.643	1.087	-556	929	1.001	72	-86
III. Αποτέλεσμα Κοινωνικού Π/Υ (Θ-Ι)	-206	919	1.125	1.085	1.792	707	872
Θ. Έσοδα (1+2+3+4+5+6+7)	32.479	33.678	1.199	39.260	39.429	169	5.751
1. Τρέχουσες & λουπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	11.521	12.100	579	16.073	16.232	159	4.132
2. Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (ΠΔΕ)	170	169	-1	130	119	-11	-50
3. Αποδόσεις περιουσίας	994	1.156	162	1.322	1.223	-99	68
4. Ασφαλιστικές εισφορές (πραγματικές)	18.769	19.133	364	20.679	20.771	92	1.639
5. Κοινωνικοί πόροι	709	728	20	655	669	14	-59
6. Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)	27	15	-12	12	9	-3	-5
7. Λοιπά έσοδα	289	378	89	389	406	17	28
Ι. Έξοδα (1+2+3+4+5+6+7+8)	32.685	32.759	74	38.175	37.638	-538	4.879
1. Μισθοί	361	360	-1	366	356	-10	-4
2. Τόκοι χρεωστικοί	11	3	-8	4	4	0	1
3. Κοινωνικές παροχές εκ των οποίων συντάξεις	26.754	27.460	706	32.508	32.279	-229	4.819
4. Κοινωνικές παροχές σε είδος	23.466	23.414	-52	29.004	29.054	50	5.641
5. Λοιπά έξοδα	3.657	3.484	-173	3.578	3.524	-54	40
6. Επενδυτικές δαπάνες	487	499	11	473	365	-108	-134
7. Μεταβιβάσεις	15	6	-9	8	7	-1	1
8. Επιδότησεις	900	656	-244	888	742	-146	86
9. Επιδότησεις	500	292	-208	350	361	11	69
IV. Αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης (ΕΣΛ 2010) (I+II+III)	-3.762	1.094	4.856	-1.085	1.455	2.540	361
ως % του ΑΕΠ	-2,2%	0,6%	2,8%	-0,61%	0,8%	1,4%	0,2%
V. Ενοποιημένοι τόκοι Γενικής Κυβέρνησης	6.019	5.615	-405	5.768	5.626	-142	11
ως % του ΑΕΠ	3,4%	3,2%	-0,2%	3,2%	3,2%	-0,1%	-0,1%
VI. Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβ. (ΕΣΛ 2010) (IV+V)	2.257	6.708	4.451	4.683	7.081	2.397	372
ως % του ΑΕΠ	1,3%	3,85%	2,56%	2,6%	4,0%	1,36%	0,1%
Όνομαστικό ΑΕΠ	174.908	174.199	-709	178.579	177.735	-844	3.536

ΔΥΕ: Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείμματος

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.3 Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης							
σύμφωνα με τη μεθοδολογία της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης (ΣΧΔ) ετών 2016 -2017							
(ποσά σε εκατ. ευρώ)							
Προσαρμογές Προγράμματος	Εισηγητική Π/Υ 2017	ΔΥΕ Απριλίου 2018	Απόκλιση	Εισηγητική Π/Υ 2018	ΔΥΕ Απριλίου 2018	Απόκλιση	Σύγκριση (ΔΥΕ) 2017 με 2016
	2016	2016	2016	2017	2017	2017	2017 vs 2016
Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβ. (ΕΣΛ 2010)	2.257	6.708	4.451	4.683	7.081	2.397	372
<i>Μείον: Τρέχουσες μεταβιβάσεις Εισπρακτέες (ANFA)</i>	375	375	0	345	345	0	-30
<i>Πλέον: Επιστροφές εσόδων</i>	0	847	847	0	893	893	46
<i>Μείον: Έσοδα αποκρατικοποιήσεων</i>	44	26	-18	39	13	-26	-13
<i>Πλέον: Δαπάνες μεταναστευτικών ροών μη αντικριζόμενες</i>	71	10	-61	75	80	5	70
<i>Μείον: Στήριξη χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων</i>	0	338	338	14	165	151	-173
Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβ. (σύμφωνα με την ΣΧΔ)	1.909	6.826	4.917	4.360	7.531	3.170	704
ως % του ΑΕΠ	1,09%	3,92%	2,83%	2,44%	4,24%	1,80%	0,32%
Στόχος ΣΧΔ	875	871	-4	3.125	3.110	-15	2.239
ως % του ΑΕΠ	0,5%	0,5%	0,0%	1,75%	1,75%	0,0%	1,3%
Δημοσιονομική υπεραπόδοση (+) ή κενό (-)	1.034	5.955	4.921	1.235	4.420	3.185	-1.535
ως % του ΑΕΠ	0,59%	3,42%	2,83%	0,69%	2,49%	1,80%	-0,93%
ΑΕΠ	174.908	174.199	-709	178.579	177.735	-844	3.536

/1: ΣΧΔ: Σύμβαση Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης

/2: ΔΥΕ: Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείμματος

Δημοσιονομικό αποτέλεσμα οικονομικού έτους 2016

Η διαφοροποίηση του δημοσιονομικού αποτελέσματος (με βάση την ΔΥΕ του Απριλίου του 2018) του έτους 2016, σε σχέση με τις εκτιμήσεις στην εισηγητική έκθεση του Προϋπολογισμού του 2017, για το έτος 2016, ανέρχεται σε +2,8 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ. Σε επίπεδο πρωτογενούς πλεονάσματος Γενικής Κυβέρνησης, η απόκλιση μεταξύ πραγματοποιήσεων και εκτιμήσεων ανέρχεται σε +2,6 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ.

Οι λόγοι της απόκλισης αυτής στο πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης για το έτος 2016, είχαν παρουσιαστεί αναλυτικά στο ΜΠΔΣ 2018-2021 (Μάιος 2017, Κεφ.1) και εξακολουθούν να ισχύουν, δεδομένου ότι η αναθεώρηση του πρωτογενούς αποτελέσματος της Γενικής Κυβέρνησης ανάμεσα στις δυο ΔΥΕ είναι οριακή (της τάξης των -0,1 ποσοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ).

Επιγραμματικά, η απόκλιση στο πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης (ΔΥΕ) σε σχέση με την εκτίμηση αναλύεται κυρίως σε:

1. +0,7 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ από το σκέλος των εσόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού, εκ των οποίων +1,0% οφείλεται στα έσοδα του τακτικού προϋπολογισμού.
2. +0,7 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ από το σκέλος των δαπανών του Κρατικού προϋπολογισμού, εκ των οποίων +0,5% του ΑΕΠ αφορά κυρίως σε λειτουργικά έξοδα και εξοπλιστικές δαπάνες.
3. +0,6 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ από τα νομικά πρόσωπα της Γενικής Κυβέρνησης που οφείλεται τόσο στο σκέλος των εσόδων όσο και των δαπανών.
4. +0,3 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ από το σκέλος των εσόδων του κοινωνικού προϋπολογισμού, κυρίως λόγω των ασφαλιστικών εισφορών.
5. +0,2 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ από το σκέλος των δαπανών του κοινωνικού προϋπολογισμού (κυρίως ΕΟΠΥΥ και ΟΑΕΔ).
6. +0,1 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ από τα ίδια έσοδα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Δημοσιονομικό αποτέλεσμα οικονομικού έτους 2017

Η διαφοροποίηση του δημοσιονομικού αποτελέσματος (με βάση την ΔΥΕ του Απριλίου του 2018) του έτους 2017, σε σχέση με τις εκτιμήσεις στην εισηγητική έκθεση του Προϋπολογισμού του 2018, για το έτος 2017, ανέρχεται σε +1,4 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ. Σε επίπεδο πρωτογενούς πλεονάσματος Γενικής Κυβέρνησης η απόκλιση μεταξύ πραγματοποιήσεων και εκτιμήσεων ανέρχεται σε +1,36 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ.

Επιγραμματικά, η απόκλιση στο πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης (ΔΥΕ) σε σχέση με την εκτίμηση αναλύεται κυρίως σε:

1. +0,7 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ από το σκέλος των τακτικών εσόδων προ επιστροφών του Κρατικού Προϋπολογισμού.
2. -1,0 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ από τις αυξημένες, έναντι των εκτιμήσεων, επιστροφές φόρων γεγονός που έχει πολλαπλασιαστικές θετικές επιπτώσεις στην οικονομία λόγω της ενίσχυσης της ρευστότητας. Σημειώνεται ότι, σε όρους προγράμματος, μέρος της εν λόγω απόκλισης (-0,5% του ΑΕΠ) δεν προσμετράται, καθώς αφορά σε περαιτέρω μείωση του αποθέματος των φορολογικών υποχρεώσεων από εκείνη που προσμετράται στην ΔΥΕ.
3. -0,7 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ από την υστέρηση των εσόδων του ΠΔΕ σε σχέση με τις εκτιμήσεις.
4. +0,8 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ από το σκέλος των δαπανών του Κρατικού Προϋπολογισμού εκ των οποίων +0,2% του ΑΕΠ οφείλεται σε υστέρηση δαπανών του ΠΔΕ. Σημαντικό μέρος της συνολικής απόκλισης οφείλεται στις μειωμένες έναντι των εκτιμήσεων λειτουργικές δαπάνες του Κράτους (συνεισφορά + 0,4% του ΑΕΠ).
5. +1,3 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ από το αποτέλεσμα των νομικών προσώπων της Γενικής Κυβέρνησης, κυρίως λόγω των αυξημένων μεταβιβάσεων από τον Κρατικό Προϋπολογισμό (+1% του ΑΕΠ) και της συγκράτησης των δαπανών τους (+0,2% του ΑΕΠ).
6. +0,1 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ, έναντι των εκτιμήσεων, από το αποτέλεσμα του κοινωνικού προϋπολογισμού.

Το πρωτογενές κατά πρόγραμμα αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης (πιν.1.3) διαμορφώθηκε σε 4,24% του ΑΕΠ έναντι στόχου 1,75% του ΑΕΠ και εκτίμησης 2,44% του ΑΕΠ στην εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού του 2018. Η διαφοροποίηση της πραγματοποίησης έναντι της εκτίμησης (+1,8 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ) οφείλεται στους λόγους που προαναφέρθηκαν.

Σε σχέση με το 2016, το αποτέλεσμα του 2017 παρουσίασε αύξηση κατά +0,2 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ. Το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης ήταν επίσης αυξημένο κατά +0,2 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ, καθώς οι τόκοι ουσιαστικά διαμορφώθηκαν στα επίπεδα του 2016.

Σε γενικές γραμμές τα καθαρά φορολογικά έσοδα του Κράτους παρέμειναν στο επίπεδο του 2016, καθώς η αύξηση των φορολογικών εσόδων προ επιστροφών κατά 0,8 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ κυρίως λόγω ΦΠΑ (+0,5% του ΑΕΠ) και του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων (+0,2% του ΑΕΠ) αντισταθμίστηκαν από τις πολύ αυξημένες, σε σχέση με το 2016 επιστροφές φόρων (+0,8% του ΑΕΠ) γεγονός που έχει θετικές επιπτώσεις στην οικονομία μέσω της βελτίωσης της ρευστότητας.

Τα έσοδα του ΠΔΕ παρουσίασαν υστέρηση κατά -0,5 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ σε σχέση με το 2016, όπως και τα λοιπά μη φορολογικά έσοδα -0,4% του ΑΕΠ, κυρίως λόγω της διαφοράς ανάμεσα στα δυο έτη της μεταβολής των υπολοίπων των λογαριασμών θησαυροφυλακίου.

Πολύ καλύτερα σε σχέση με το 2016 διαμορφώθηκαν τα έσοδα από ασφαλιστικές εισφορές (+0,6 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ σε επίπεδο γενικής κυβέρνησης), τόσο λόγω της επίδρασης των σχετικών μακροοικονομικών μεταβλητών, όσο και λόγω της βελτίωσης της εισπραξιμότητας. Περαιτέρω η συνταξιοδοτική δαπάνη διαμορφώθηκε σε χαμηλότερα επίπεδα το 2017 κατά -0,3 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ. Τα λειτουργικά έξοδα της γενικής κυβέρνησης το 2017 υποχώρησαν σε σχέση με το 2016 κατά 0,2 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 2019-2022

1. ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 2019 - 2022

Το Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2019-2022 απεικονίζεται στον πίνακα 2.1 και παρουσιάζει τις προβλέψεις για την εξέλιξη των δημοσιονομικών μεγεθών της Γενικής Κυβέρνησης στην

εν λόγω περίοδο. Δεδομένου ότι στο ΜΠΔΣ 2019–2022 δεν προβλέπονται δημοσιονομικές παρεμβάσεις που δεν έχουν ήδη θεσμοθετηθεί, το "βασικό" και το "μετά μέτρων" σενάριο συμπίπτουν. Σημειώνεται ότι στις τρέχουσες προβλέψεις για τα έτη 2018 – 2022 έχουν περιληφθεί οι επικαιροποιημένες αποδόσεις τόσο των μέτρων όσο και των προσδιορισμένων εξισορροπητικών παρεμβάσεων του ΜΠΔΣ 2018 -2021.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.1 ΜΠΔΣ Γενική Κυβέρνηση σε εθνικολογιστική βάση (ΕΣΛ 2010)

Μη Χρηματοοικονομικές Συναλλαγές (ποσά σε εκατ. ευρώ)

Υποτομείς Γενικής Κυβέρνησης	ΔΥΕ		ΔΥΕ				
	Απριλίου		Απριλίου	Εκτίμηση	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη
	2018	2018	2018	2019	2020	2021	2022
Αποτέλεσμα Κράτους (Α-Β)	-4.325	-5.782	-4.659	-4.124	-4.051	-2.959	-1.655
Α. Έσοδα Κράτους (1+2+3+4+5+6+7+8+9)	52.817	50.444	52.889	53.414	54.320	55.691	57.257
1. Άμεσοι Φόροι	17.429	17.545	17.325	17.724	18.715	19.622	20.637
<i>εκ των οποίων: φόροι στο εισόδημα φυσικών προσώπων</i>	8.276	8.593	8.579	8.887	10.258	10.830	11.408
<i> φόροι στο εισόδημα νομικών προσώπων</i>	3.757	3.474	3.461	3.688	3.504	3.958	4.261
<i> λοιποί άμεσοι φόροι</i>	2.335	2.434	2.386	2.401	2.158	1.970	2.030
<i> άμεσοι φόροι ΠΟΕ</i>	1.839	1.824	1.699	1.487	1.485	1.505	1.530
2. Έμμεσοι Φόροι	29.023	30.257	30.197	30.595	30.886	31.507	32.174
<i>εκ των οποίων : φόροι συναλλαγών</i>	15.473	16.393	16.319	16.614	16.969	17.416	17.881
<i> φόροι κατανάλωσης</i>	9.119	9.181	9.499	9.662	9.825	10.018	10.217
<i> φόροι στην περιουσία</i>	3.262	3.269	3.139	3.136	2.902	2.864	2.844
3. Επιστροφές Φόρων	-4.277	-5.640	-4.404	-4.185	-4.320	-4.468	-4.619
4. Τρέχουσες Μεταβιβάσεις Εισπρακτέες	415	388	331	213	216	219	219
5. Κεφαλαιακές Μεταβιβάσεις Εισπρακτέες (ΠΔΕ)	3.224	2.273	3.790	3.892	3.603	3.578	3.643
6. Έσοδα αποκρατικοποιήσεων (μη χρημ./μικα)	207	155	548	339	365	362	317
7. Λοιπά μη φορολογικά έσοδα	5.697	5.053	4.737	4.494	4.554	4.657	4.831
8. Τρέχουσες μεταβιβάσεις Εισπρακτέες (ΑΝΦΑ)	375	345	314	291	251	163	5
9. Ασφαλιστικές εισφορές (πραγματικές)	724	67	52	51	51	51	51
Β. Έξοδα Κράτους (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10+11+12)	57.141	56.226	57.548	57.538	58.370	58.649	58.912
1. Μισθοί	11.602	11.917	12.645	13.094	13.540	13.608	13.693
2. Συντάξεις	6.315	120	114	106	100	93	88
3. Λειτουργικά έξοδα	1.469	1.348	2.499	1.723	1.727	1.825	2.108
4. Μεταβιβάσεις - Αποδόσεις εισόδων τρίτων	19.504	24.298	23.416	22.198	22.208	22.245	22.140
5. Εισφορές στην ΕΕ	1.902	1.788	1.885	1.906	1.961	1.909	1.965
6. Αναλήψεις χρεών και Καταπτώσεις Εγγυήσεων	2.151	1.078	967	405	659	119	119
7. Δαπάνες Εξοπλιστικών προγραμμάτων	284	1.016	271	336	347	750	500
8. Αποθεματικό	0	0	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
9. Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (ΠΔΕ)	6.284	5.950	6.634	7.300	7.300	7.300	7.300
10. Κοινωνικές Παροχές	1.257	2.302	1.203	2.456	2.416	2.386	2.386
11. Επιδοτήσεις	66	64	64	64	64	64	64
12. Τόκοι χρεωστικοί	6.308	6.345	6.850	6.950	7.050	7.350	7.550
Αποτέλεσμα Νομικών Προσώπων (Γ-Δ)	3.773	4.816	2.874	1.429	1.661	1.217	1.219
Γ. Έσοδα (1+2+3+4+5)	10.856	11.537	9.852	8.398	8.885	8.110	7.985
1. Τρέχουσες & λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	3.887	3.335	2.512	2.113	2.455	1.929	1.849
2. Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (ΠΔΕ)	1.498	2.548	2.039	1.268	1.494	1.406	1.384
3. Τόκοι πιστωτικοί	1.082	968	671	652	636	621	606
4. Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)	-9	-6	-3	-3	-3	-3	-3
5. Λοιπά έσοδα	4.398	4.693	4.634	4.367	4.303	4.157	4.149
Δ. Έξοδα (1+2+3+4+5+6)	7.082	6.722	6.978	6.969	7.224	6.893	6.766
1. Μισθοί	1.153	1.190	1.180	1.194	1.205	1.202	1.201
2. Τόκοι χρεωστικοί	485	521	522	471	452	423	408
3. Λοιπά έξοδα	1.948	2.060	2.169	2.108	2.106	2.127	2.070
4. Επενδυτικές δαπάνες	1.693	1.268	1.297	1.394	1.655	1.333	1.275
5. Λοιπές μεταβιβάσεις	518	482	530	522	526	529	532
6. Επιδοτήσεις	1.286	1.201	1.280	1.280	1.280	1.280	1.280
Αποτέλεσμα Νοσοκομείων - ΠΕΔΥ (Ε-ΣΤ)	255	303	156	116	86	52	18
Ε. Έσοδα (1+2+3+4+5)	2.476	2.536	2.399	2.400	2.400	2.400	2.400
1. Τρέχουσες & λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	1.611	1.617	1.274	1.274	1.274	1.274	1.274
2. Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (ΠΔΕ)	8	52	50	50	50	50	50
3. Μεταβιβάσεις από ΕΟΠΥΥ	654	715	888	888	888	888	888
4. Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)	-5	-30	0	0	0	0	0
5. Λοιπά έσοδα	209	181	187	188	188	188	188
ΣΤ. Έξοδα (1+2+3+4)	2.221	2.232	2.243	2.283	2.313	2.348	2.381
1. Μισθοί	480	498	567	566	568	570	572
2. Τόκοι χρεωστικοί	0	0	0	0	0	0	0
3. Λοιπά έξοδα	1.714	1.674	1.626	1.667	1.695	1.727	1.759
4. Επενδυτικές δαπάνες	27	60	50	50	50	50	50
Ι. Αποτέλεσμα Κεντρικής Κυβέρνησης (Α-Β+Γ-Δ+Ε-ΣΤ)	-296	-663	-1.628	-2.579	-2.303	-1.690	-417

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.1 ΜΠΔΣ Γενική Κυβέρνηση σε εθνολογιστική βάση (ΕΣΛ 2010)

Μη Χρηματοοικονομικές Συναλλαγές (ποσά σε εκατ. ευρώ)

Υποτομείς Γενικής Κυβέρνησης	ΔΥΕ		ΔΥΕ				
	Απριλίου 2018	Απριλίου 2018	Εκτίμηση 2018	Πρόβλεψη 2019	Πρόβλεψη 2020	Πρόβλεψη 2021	Πρόβλεψη 2022
II. Αποτέλεσμα ΟΤΑ Α & Β Βαθμού & ΝΠ (Ζ-Η)	471	326	482	258	503	552	661
Z. Έσοδα (1+2+3+4+5)	6.481	6.329	6.946	6.287	6.582	6.681	6.806
1. Τρέχουσες & λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	3.230	3.011	3.193	2.510	2.745	2.745	2.745
2. Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (ΠΔΕ)	741	774	1.198	1.170	1.175	1.210	1.264
3. Τόκοι πιστωτικοί	41	45	48	51	52	58	66
4. Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)	-21	-19	-23	-23	-23	-23	-23
5. Λοιπά έσοδα	2.490	2.518	2.531	2.579	2.633	2.692	2.755
H. Έξοδα (1+2+3+4+5)	6.010	6.003	6.464	6.029	6.079	6.129	6.145
1. Μισθοί	2.224	2.265	2.346	2.398	2.432	2.450	2.446
2. Τόκοι χρεωστικοί	71	66	64	60	57	64	62
3. Κοινωνικές παροχές	894	884	885	149	151	153	156
4. Λοιπά έξοδα	1.734	1.787	1.828	1.841	1.843	1.857	1.877
5. Επενδυτικές δαπάνες	1.087	1.001	1.341	1.580	1.596	1.604	1.604
III. Αποτέλεσμα Κοινωνικού Π/Υ (Θ-Ι)	919	1.792	1.808	3.815	3.829	3.938	3.905
Θ. Έσοδα (1+2+3+4+5+6+7)	33.678	39.429	39.849	39.512	39.903	40.442	40.862
1. Τρέχουσες & λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	12.100	16.232	16.530	15.862	15.561	15.642	15.616
2. Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (ΠΔΕ)	169	119	130	200	200	200	200
3. Αποδόσεις περιουσίας	1.156	1.223	1.299	1.299	1.299	1.299	1.299
4. Ασφαλιστικές εισφορές (πραγματικές)	19.133	20.771	20.946	21.245	21.917	22.352	22.777
5. Κοινωνικοί πόροι	728	669	660	675	694	714	732
6. Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)	15	9	0	0	0	0	0
7. Λοιπά έσοδα	378	406	284	231	233	235	238
Ι. Έξοδα (1+2+3+4+5+6+7+8)	32.759	37.638	38.041	35.697	36.074	36.504	36.957
1. Μισθοί	360	356	357	361	364	365	366
2. Τόκοι χρεωστικοί	3	4	4	4	4	4	4
3. Κοινωνικές παροχές εκ των οποίων συντάξεις	27.460	32.279	32.307	29.884	30.172	30.522	30.903
4. Κοινωνικές παροχές σε είδος	3.484	3.524	3.463	3.530	3.611	3.686	3.752
5. Λοιπά έξοδα	499	365	553	507	511	515	520
6. Επενδυτικές δαπάνες	6	7	7	12	12	12	12
7. Μεταβιβάσεις	656	742	900	900	900	900	900
8. Επιδοτήσεις	292	361	450	500	500	500	500
IV. Αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης (ΕΣΛ 2010) (I+II+III)	1.094	1.455	662	1.494	2.029	2.800	4.148
ως % του ΑΕΠ	0,6%	0,8%	0,4%	0,8%	1,0%	1,4%	2,0%
V. Ενοποιημένοι τόκοι Γενικής Κυβέρνησης	5.615	5.626	6.208	6.295	6.392	6.697	6.896
ως % του ΑΕΠ	3,2%	3,2%	3,4%	3,3%	3,2%	3,3%	3,3%
VI. Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβ. (ΕΣΛ 2010) (IV+V)	6.708	7.081	6.870	7.789	8.421	9.497	11.044
ως % του ΑΕΠ	3,9%	4,0%	3,8%	4,1%	4,3%	4,6%	5,2%
Ονομαστικό ΑΕΠ	174.199	177.735	182.959	189.743	197.218	204.572	212.002

ΔΥΕ: Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείμματος

Ενσωματωμένες στο ισοζύγιο των ΟΚΑ είναι οι οροφές της φαρμακευτικής δαπάνης του ΕΟΠΥΥ ύψους 2.001 εκατ. € για το 2018, 2.049 εκατ. για το 2019, 2.096 εκατ. για το 2020, 2.140 εκατ. για το 2021 και 2.179 εκατ. για το 2022, βάσει των τρεχουσών εκτιμήσεων για την εξέλιξη του ρυθμού μεγέθυνσης του πραγματικού ΑΕΠ. Επίσης ενσωματωμένες στο ισοζύγιο των ΟΚΑ είναι οι οροφές των δαπανών για παροχές ασθένειας του ΕΟΠΥΥ που υπόκεινται σε clawback, ύψους 1.407,5 εκατ. για το 2018, 1.441 εκατ. για το 2019, 1.474,7 εκατ. για το 2020, 1.505,5 εκατ. για το 2021 και 1.533 εκατ. για το 2022, βάσει των τρεχουσών εκτιμήσεων για την εξέλιξη του ρυθμού μεγέθυνσης του πραγματικού ΑΕΠ.

Στο ισοζύγιο του υποτομέα των νοσοκομείων είναι ενσωματωμένες οι οροφές της φαρμακευτικής δαπάνης ύψους 468 εκατ. ευρώ για το 2018, 479 εκατ. ευρώ για το 2019, 490 εκατ. ευρώ για το 2020, 500 εκατ. ευρώ για το 2021 και 509 εκατ. ευρώ για το 2022, βάσει των τρεχουσών εκτιμήσεων για την εξέλιξη του ρυθμού μεγέθυνσης του πραγματικού ΑΕΠ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.2 Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης (ΜΠΔΣ)							
σύμφωνα με τη μεθοδολογία της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης (ποσά σε εκατ. ευρώ)							
Προσαρμογές Προγράμματος	ΔΥΕ	ΔΥΕ	Εκτίμηση	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη
	Απριλίου 2018	Απριλίου 2018					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβ. (ΕΣΛ 2010)	6.708	7.081	6.870	7.789	8.421	9.497	11.044
<i>Μείον: Τρέχουσες μεταβιβάσεις Εισπρακτέες (ΑΝΦΑ)</i>	375	345	314	291	251	163	5
<i>Πλέον: Επιστροφές εσόδων</i>	847	893	292	0	0	0	0
<i>Μείον: Έσοδα αποκρατικοποιήσεων</i>	26	13	380	122	120	102	70
<i>Πλέον: Δαπάνες μεταναστευτικών ροών μη αντικριζόμενες</i>	10	80	43	134	133	33	33
<i>Μείον: Στήριξη χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων</i>	338	165	0	0	0	0	0
Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβ. (σύμφωνα με την ΣΧΔ)	6.826	7.531	6.510	7.509	8.183	9.266	11.002
<i>ως % του ΑΕΠ</i>	<i>3,92%</i>	<i>4,24%</i>	<i>3,56%</i>	<i>3,96%</i>	<i>4,15%</i>	<i>4,53%</i>	<i>5,19%</i>
Στόχος ΣΧΔ	871	3.110	6.404	6.641	6.903	7.160	7.420
<i>ως % του ΑΕΠ</i>	<i>0,5%</i>	<i>1,75%</i>	<i>3,5%</i>	<i>3,5%</i>	<i>3,5%</i>	<i>3,5%</i>	<i>3,5%</i>
Δημοσιονομική υπεραπόδοση (+) ή κενό (-)	5.955	4.420	107	868	1.280	2.105	3.582
<i>ως % του ΑΕΠ</i>	<i>3,42%</i>	<i>2,49%</i>	<i>0,06%</i>	<i>0,46%</i>	<i>0,65%</i>	<i>1,03%</i>	<i>1,69%</i>
ΑΕΠ	174.199	177.735	182.959	189.743	197.218	204.572	212.002

/1: ΣΧΔ: Σύμβαση Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης

/2: Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείματος Απρίλιος 2018

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.1 προβλέπονται δημοσιονομικά πλεονάσματα Γενικής Κυβέρνησης καθ' όλη την περίοδο 2018-2022, όπως άλλωστε συνέβη και τα έτη 2016 και 2017.

Σε ό,τι αφορά τους στόχους των πρωτογενών πλεονασμάτων, αυτοί προβλέπεται ότι θα επιτευχθούν (πιν. 2.2). Παράλληλα, από το έτος 2019 και μετά, θα υπάρξει επιπλέον δημοσιονομικός χώρος, τον οποίο η Κυβέρνηση προτίθεται να αξιοποιήσει, ώστε, σε κάθε περίπτωση, το πρωτογενές αποτέλεσμα της περιόδου 2019-2022 να μην υπερβεί το 3,5% του ΑΕΠ. Ο δημοσιονομικός χώρος θα χρησιμοποιηθεί για την υιοθέτηση μόνιμων μειώσεων φόρων, που θα συμβάλλουν στην αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, καθώς και στοχευμένης ενίσχυσης των πρωτογενών δαπανών, με στόχο τη διατηρήσιμη μείωση της ανεργίας, την καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας και την επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο. Ειδικότερα:

1. Το έτος 2019 δημοσιονομικός χώρος 700 εκατ. ευρώ θα διατεθεί αποκλειστικά σε παρεμβάσεις μείωσης των φορολογικών βαρών.
2. Ο πρόσθετος δημοσιονομικός χώρος του 2020 θα διατεθεί κατά 75% σε νέες φορολογικές ελαφρύνσεις και κατά 25% σε κοινωνικές δαπάνες, ενώ αυτός των ετών 2021-2022 θα διατεθεί ισόποσα μεταξύ φορολογικών ελαφρύνσεων και κοινωνικών δαπανών.

Η αξιοποίηση του δημοσιονομικού χώρου απεικονίζεται στο διάγραμμα 2.1:

Διάγραμμα 2.1 – Αξιοποίηση Δημοσιονομικού Χώρου

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ				
εκατ. €	2019	2020	2021	2022
Μείωση φορολογικών βαρών	700	700	700	700
		435	435	435
			412,5	412,5
				738,5
Αύξηση κοινωνικών δαπανών		145	145	145
			412,5	412,5
				738,5
Συνολικός δημοσιονομικός χώρος	700	1.280	2.105	3.582

2. ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ 2019-2022

Το Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2019-2022 σχεδιάστηκε με στόχο την επίτευξη των βασικών προτεραιοτήτων της Κυβέρνησης στους διάφορους τομείς πολιτικής όπως περιγράφονται παρακάτω:

Παιδεία

Βασικό εργαλείο στην προσπάθεια επίτευξης πραγματικής ενδογενούς ανάπτυξης είναι η υποστήριξη της δημόσιας εκπαίδευσης με στόχο τη μείωση των αποκλίσεων και ανισορροπιών, την ισότιμη πρόσβαση και την διασφάλιση του καθολικού δικαιώματος των σπουδών σε όλες τις ομάδες του πληθυσμού, συμπεριλαμβανομένων και των πλέον ευάλωτων. Προτεραιότητα αποτελεί η ενίσχυση των δεσμών μεταξύ ανώτατης εκπαίδευσης, έρευνας, εργασίας και παραγωγικών δραστηριοτήτων και η αξιοποίηση του σημαντικότερου ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος που είναι το υψηλής εξειδίκευσης ανθρώπινο δυναμικό της Ελλάδας.

Ο νέος αναπτυξιακός σχεδιασμός θα πρέπει να αποβλέπει κατά προτεραιότητα στην αναστροφή των συνεπειών της μακροχρόνιας ύφεσης, στην ανακοπή του φαινομένου φυγής του επιστημονικού δυναμικού στο εξωτερικό (brain drain), στη βέλτιστη αξιοποίηση όλων των χρηματοδοτικών πόρων και εργαλείων με στόχο την ενίσχυση των εκπαιδευτικών υποδομών, των πόρων και μέσων καθώς και του ανθρώπινου δυναμικού της εκπαίδευσης και της έρευνας.

Στο πλαίσιο του ΜΠΔΣ θα προωθηθούν μία σειρά μεταρρυθμίσεων και παρεμβάσεων σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης:

- Νομοθέτηση της 14/χρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης.
- Εφαρμογή νέου Εβδομαδιαίου Ωρολόγιου Προγράμματος Διδασκαλίας με τη θεσμοθέτηση του Ενιαίου τύπου Ολοήμερου Ολιγοθέσιου Δημοτικού και του Ολοήμερου Προγράμματος στα 830 Ολιγοθέσια Δημοτικά (Μονοθέσια, Διθέσια και Τριθέσια) με την εισαγωγή όλων των διδακτικών αντικειμένων που υπάρχουν σήμερα στα 4/θέσια και άνω Δημοτικά.
- Σταδιακή μείωση του αριθμού μαθητών ανά τμήμα, από 25 σε 22, σε Νηπιαγωγείο και Δημοτικό. Μείωση σε 25 των μαθητών/τριών των τμημάτων Ομάδων Προσανατολισμού του ΓΕΛ και των Ειδικότητων των ΕΠΑΛ.
- Επέκταση και αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στις μονάδες της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.
- Σταδιακή επέκταση σε όλα τα Δημοτικά Σχολεία του προγράμματος «Σχολικά Γεύματα» που υλοποιείται σε συνεργασία με το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.
- Ανανέωση και εξορθολογισμός των ωρολογίων προγραμμάτων και της διδακτέας ύλης και προετοιμασία νέων προγραμμάτων σπουδών και νέου διδακτικού υλικού.
- Πιλοτική εφαρμογή της περιγραφικής αξιολόγησης και της παιδαγωγικής Freinet στην υποχρεωτική εκπαίδευση.
- Ανασυγκρότηση των δύο τελευταίων τάξεων του Λυκείου. Αλλαγή του τρόπου εισαγωγής στα ΑΕΙ.
- Ενίσχυση μη εξετασιοκεντρικών μεθόδων αξιολόγησης των μαθητών/τριών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (δημιουργικές και συνθετικές εργασίες).
- Εφαρμογή προγραμμάτων ενισχυτικής διδασκαλίας και πρόσθετης διδακτικής στήριξης.
- Ενίσχυση της Ειδικής Αγωγής στην κατεύθυνση της ενταξιακής εκπαίδευσης, με στόχο τη βέλτιστη υποστήριξη και την ομαλή ένταξη των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, με την αύξηση των δομών, τον εκσυγχρονισμό των προγραμμάτων σπουδών και την ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού προσβάσιμου για ΑΜΕΑ.
- Δημιουργία νέας δομής και περιεχομένου του Επαγγελματικού Λυκείου. Νέα Προγράμματα Σπουδών. Καθιέρωση και λειτουργία 4ου μεταλυκειακού έτους - τάξης μαθητείας σταδιακά σε όλες τις ειδικότητες για τους αποφοίτους των ΕΠΑΛ.
- Δημιουργία διετών δομών που θα δίνουν επαγγελματικές πιστοποιήσεις ευρωπαϊκών προδιαγραφών εντός των Πανεπιστημίων και των ΤΕΙ και στις οποίες θα έχουν προνομιακή πρόσβαση οι απόφοιτοι των ΕΠΑΛ.
- Ενίσχυση της εκπαίδευσης των προσφύγων, των μεταναστών και των Ευάλωτων Κοινωνικών Ομάδων, των παιδιών Ρομά και των μουσουλμανοπαίδων.
- Ένταξη όλων των προσφυγόπουλων στο πρωινό Ωρολόγιο Πρόγραμμα. Ήδη λειτουργούν 794 τάξεις υποδοχής σε δημοτικά σχολεία της χώρας και 181 τάξεις σε δευτεροβάθμια σχολεία.
- Αποτίμηση και επανασχεδιασμός του θεσμού των πειραματικών και των προτύπων σχολείων, με επέκταση των πειραματικών σχολείων και στην επαγγελματική και στην ειδική εκπαίδευση.
- Δημιουργία Δικτύου Συστήματος Βιβλιοθηκών σε 1.000 Δημοτικά. Επαναλειτουργία των σχολικών βιβλιοθηκών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- Δημιουργία Εθνικού Συστήματος Επιμόρφωσης που θα εξασφαλίζει τη διαρκή επιμόρφωση του διδακτικού προσωπικού σε συνεργασία με το ΙΕΠ.
- Θεσμοθέτηση πλαισίου Σχεδιασμού και Αποτίμησης του Εκπαιδευτικού Έργου της σχολικής μονάδας σε συνεργασία με το ΙΕΠ.
- Νομοθετική πρωτοβουλία για νέο θεσμικό πλαίσιο Επιλογής Στελεχών της εκπαίδευσης και σχεδιασμός και θεσμοθέτηση πλαισίου Αξιολόγησής τους, σε συνεργασία με το ΙΕΠ.
- Αναβάθμιση της Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης.
- Οργανωτική και λειτουργική αναβάθμιση των Πανεπιστημίων και ΤΕΙ και σύνδεσή τους με τα Ερευνητικά Κέντρα σε ενιαίο χώρο, δημιουργία Ακαδημαϊκών Συμβουλίων Ανώτατης Εκπαίδευσης και Έρευνας.

- Ενίσχυση του επιστημονικού δυναμικού των ιδρυμάτων με την πρόσληψη νέων μελών επιστημονικού προσωπικού.
- Ανάπτυξη προγραμμάτων υποτροφιών με στόχο την ενίσχυση της έρευνας και την αξιοποίηση του νέου επιστημονικού δυναμικού.
- Κανονικοποίηση και εξορθολογισμός των μεταπτυχιακών σπουδών, καθώς και αυστηρός έλεγχος του κόστους κάθε μεταπτυχιακού προγράμματος.
- Αλλαγές στη Διοίκηση των Πανεπιστημίων: αλλαγές στον τρόπο εκλογής των διοικήσεων, επαναφορά πρυτανικού συμβουλίου, φοιτητική συμμετοχή στα όργανα, κατάργηση των Συμβουλίων Ιδρυμάτων.
- Δυνατότητες για συνδεδεμένα πτυχία (joint degrees).
- Ενίσχυση του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου και ενίσχυση του κοινωνικού του ρόλου, αλλαγή των διαδικασιών πρόσβασης.
- Απλοποίηση της διαδικασίας σύναψης ατομικών συμβάσεων με στόχο την παύση των εργολαβιών για την τεχνική και διοικητική υποστήριξη των Πανεπιστημίων και των ΤΕΙ.
- Ενδυνάμωση της συνέργειας των ελληνικών ιδρυμάτων με ομοταγή ευρωπαϊκά και μη ώστε να προαχθεί η έρευνα, η διδασκαλία και ο πολιτισμός.
- Χαρτογράφηση ελληνικών εδρών σε Πανεπιστήμια του εξωτερικού, καθώς και τμημάτων ελληνικής γλώσσας (ΤΕΓ) με σκοπό τη διαβάθμιση αναγκών για την προώθηση της ελληνικής παιδείας στο εξωτερικό (γλώσσα – πολιτισμός).
- Λειτουργία των Δομών Απασχόλησης και Σταδιοδρομίας (ΔΑΣΤΑ) στα Πανεπιστήμια και ΤΕΙ.
- Υποστήριξη και ανάπτυξη υποδομών ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων.
- Ενίσχυση του ερευνητικού προσωπικού της χώρας.
- Υποστήριξη των νέων επιστημόνων μέσω υποτροφιών για υποψήφιους διδάκτορες, χρηματοδότησης ερευνητικών έργων μεταδιδακτόρων από το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛΙΔΕΚ) που λειτουργεί από το 2016.
- Υποστήριξη του ερευνητικού έργου μελών ΔΕΠ/Ερευνητών και προκηρύξεις για την προμήθεια ερευνητικού εξοπλισμού από το ΕΛΙΔΕΚ με σκοπό την ανάσχεση της φυγής τους στο εξωτερικό.
- Διασύνδεση των ερευνητικών φορέων και των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης με την παραγωγική διαδικασία με την προκήρυξη Β' κύκλου της δράσης «Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ».
- Σχεδιασμός και υλοποίηση εμβληματικών δράσεων σε τομείς εθνικής προτεραιότητας. Ενδεικτικά αναφέρονται: Πολιτισμός και Επιστήμη, Ιατρική Ακριβείας, Αγροδιατροφή, Κλιματική Αλλαγή.
- Ενίσχυση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας:
 - α) Δημιουργία και λειτουργία του Υπερταμείου Επιχειρηματικών Συμμετοχών Equifund με ειδικό Ταμείο Καινοτομίας για τη δημιουργία και στήριξη νεοφυών καινοτόμων επιχειρήσεων και start ups.
 - β) Στήριξη και ενίσχυση του στελεχιακού δυναμικού τμημάτων R&D εγχώριων επιχειρήσεων και προσέλκυση στην Ελλάδα εταιρειών υψηλής έντασης γνώσης από το εξωτερικό.
 - γ) δημιουργία συστάδων καινοτόμων επιχειρήσεων (clusters) και Κέντρων Ικανοτήτων (competence centers).
- Ενίσχυση Διεθνών και Ευρωπαϊκών Συνεργασιών μέσω της υλοποίησης Ευρωπαϊκών ή Διακρατικών Συμφωνιών.

Υγεία

Οι μεταρρυθμίσεις στο Σύστημα Υγείας οφείλουν να υπηρετούν τους 3 στρατηγικούς στόχους του Υπουργείου Υγείας :

- Καθολική κάλυψη των αναγκών υγείας του πληθυσμού μέσα από ένα αναβαθμισμένο και αποτελεσματικό Δημόσιο Σύστημα Υγείας με επίκεντρο την Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας, το οποίο θα είναι προσβάσιμο σε όλους και θα παρέχει ποιοτικές υπηρεσίες, ανθρωποκεντρική φροντίδα και ασφάλεια στον ασθενή.
- Βελτίωση της Διοίκησης του ΕΣΥ και αποδοτική λειτουργία των δημόσιων δομών υγείας μέσω της διαφανούς, συμμετοχικής, τεχνολογικά εκσυγχρονισμένης και αποτελεσματικής διακυβέρνησης, που ενθαρρύνει την τεκμηριωμένη υγειονομική φροντίδα και την αξιολόγηση της ποιότητάς της, που εγγυάται το σεβασμό της αξιοπρέπειας και των δικαιωμάτων των πολιτών, που υπόκειται στις αρχές της δημόσιας λογοδοσίας, του κοινωνικού ελέγχου και του δημοκρατικού προγραμματισμού στην ανάπτυξη των υπηρεσιών υγείας.
- Βιώσιμη χρηματοδότηση του Δημόσιου Συστήματος Υγείας με συνέργεια των πόρων από τη γενική φορολογία και την κοινωνική ασφάλιση, με περιορισμό των οικονομικών εμποδίων στην καθολική κάλυψη του πληθυσμού και των ίδιων δαπανών των πολιτών, καθώς και με ουσιαστικό έλεγχο της προκλητής ζήτησης, της σπατάλης και της διαφθοράς στο Σύστημα Υγείας.

Στην κατεύθυνση αυτή, στο πλαίσιο του ΜΠΔΣ, θα προωθηθούν παρεμβάσεις και διαρθρωτικές αλλαγές στους παρακάτω άξονες :

- Λειτουργική υποστήριξη (ενίσχυση του ΕΣΥ με επιπλέον ανθρώπινους και υλικούς πόρους) του πολιτικού σχεδίου της καθολικής κάλυψης του πληθυσμού και της ισότιμης υγειονομικής φροντίδας των ανασφάλιστων πολιτών - διεύρυνση της «χωρητικότητας» του Δημόσιου Συστήματος Υγείας και της ικανότητάς του να καλύπτει με επάρκεια ένα συνεχώς διευρυνόμενο φάσμα αναγκών υγείας.
- Υλοποίηση της μεταρρύθμισης στην ΠΦΥ με την ανάπτυξη των νέων αποκεντρωμένων δημόσιων δομών (ΤΟΜΥ), που έχουν «πυρήνα» τους τον οικογενειακό γιατρό και την διεπιστημονική ομάδα υγείας και δίνουν έμφαση στην πρόληψη, την αγωγή υγείας και την κοινοτική φροντίδα. Παράλληλη στήριξη και αναβάθμιση των σημερινών Κέντρων Υγείας (Αγροτικού και Αστικού Τύπου), των εργαστηρίων τους και των υποδομών τους. Επικουρικό ρόλο στην ανάπτυξη του νέου μοντέλου ΠΦΥ θα έχουν οι συμβεβλημένοι με τον ΕΟΠΥΥ οικογενειακοί γιατροί.
- Εφαρμογή του νέου νόμου για τις προμηθειές και την ΕΚΑΠΥ (Εθνική Κεντρική Αρχή Προμηθειών Υγείας) - αύξηση των προμηθειών υγείας που διενεργούνται κεντρικά με στόχο την εξοικονόμηση πόρων και την διασφάλιση της ποιότητας του υγειονομικού υλικού και των αναλωσίμων στο ΕΣΥ.
- Ολοκλήρωση ψυχιατρικής μεταρρύθμισης – μετασχηματισμός των ασυλικών δομών μέσα από την ανάπτυξη πρωτοβάθμιων και κοινοτικών υπηρεσιών ψυχικής υγείας – κοινό στρατηγικό σχέδιο και συνέργειες για την απο-ασυλοποίηση και απο-ιδρυματοποίηση τόσο στην ψυχική υγεία όσο και στην κοινωνική πρόνοια.
- Ανάπτυξη πολυδύναμων κέντρων κατά των εξαρτήσεων - λειτουργική διασύνδεση και συστηματική συνεργασία των αρμόδιων φορέων στο πλαίσιο μιας σύγχρονης εθνικής στρατηγικής που θα αντιμετωπίζει ολιστικά το φαινόμενο της εξάρτησης (πρόληψη, μείωση βλάβης, ψυχοκοινωνική υποστήριξη, απεξάρτηση, κοινωνική επανένταξη), συμπεριλαμβάνοντας παράλληλα όλες τις εξαρτήσεις (αλκοόλ, διαδίκτυο, τζόγος κλπ.).
- Δικτύωση των δημόσιων δομών ΠΦΥ - Ψυχικής Υγείας - αντιμετώπισης των εξαρτήσεων - κοινωνικής πρόνοιας, με στόχο την ολοκληρωμένη υγειονομική και κοινωνική φροντίδα. Συνέργεια με τις κοινωνικές δομές του Κράτους και των ΟΤΑ για ένα αναβαθμισμένο δίκτυο δημόσιων υπηρεσιών αποθεραπείας - αποκατάστασης, ψυχοκοινωνικής φροντίδας, γηριατρικής φροντίδας, δομών για νόσο Alzheimer - άνοια, στεγαστικών δομών για άτομα με σοβαρή νοητική υστέρηση και αναπηρία, κατ' οίκον νοσηλείας, παρηγορητικής φροντίδας.
- Έμφαση στις πολιτικές Δημόσιας Υγείας, στον καθολικό εμβολιασμό του παιδικού πληθυσμού, στην υγειονομική φροντίδα των προσφύγων - μεταναστών, στην πρόληψη των μεταδοτικών αλλά

και των μη μεταδοτικών νοσημάτων, στην περιβαλλοντική υγιεινή και στην ιατρική της εργασίας, στην ενίσχυση της «υγειονομικής ασφάλειας» της κοινωνίας.

- Αναβάθμιση ηλεκτρονικής Υγείας (e-health) και της συλλογής πληροφοριών και δεδομένων, για τον έλεγχο σε πραγματικό χρόνο της ποιότητας και του κόστους των υπηρεσιών υγείας (σε Δημόσιο και Ιδιωτικό Τομέα), καθώς και για το στρατηγικό σχεδιασμό του Συστήματος Υγείας.
- Εφαρμογή συστήματος κοστολόγησης, τεκμηρίωσης και αξιολόγησης των νοσοκομειακών υπηρεσιών (DRGs).
- Συμβάσεις ΕΟΠΥΥ με προμηθευτές υγειονομικού υλικού και παρόχους υπηρεσιών, προκειμένου να απαλλαγούν οι ασφαλισμένοι από την οικονομική επιβάρυνση, καθώς και για τον αποτελεσματικότερο έλεγχο των αναγκαιών προδιαγραφών και της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.
- Νέο «μίγμα» φαρμακευτικής πολιτικής με προτεραιότητα στην ανάπτυξη αξιόπιστου μηχανισμού αξιολόγησης της φαρμακευτικής καινοτομίας και των τεχνολογιών υγείας (HTA) σε συνδυασμό με τη διαπραγμάτευση προσιτών τιμών αποζημίωσης για τα ακριβά φάρμακα, θεραπευτικά πρωτόκολλα και μητρώα ασθενών, αλλαγές στο πεδίο της τιμολόγησης και αποζημίωσης, κλειστοί προϋπολογισμοί ανά θεραπευτική κατηγορία, αύξηση της διείσδυσης των γενεσιμίων στη φαρμακευτική αγορά μέσω της μείωσης της συμμετοχής των ασθενών στο κόστος, σταδιακή άρση της επιβάρυνσης των πολιτών για την κάλυψη των φαρμακευτικών τους αναγκών.
- Υλοποίηση της Ειδικής Στρατηγικής για την καταπολέμηση της διαφθοράς στην Υγεία σε συνεργασία με τον ΟΟΣΑ, με έμφαση στις άτυπες πληρωμές στο ΕΣΥ και στη διαφάνεια στον τομέα των προμηθειών και του φαρμάκου.

Ασφαλιστική μεταρρύθμιση

Κύριες συντάξεις

Η ασφαλιστική μεταρρύθμιση, που θεσμοθετήθηκε με τους νόμους 4336/15 και 4387/16, έθεσε τις βάσεις για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος.

Με το ν. 4336/15 εναρμονίστηκαν οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης μεταξύ των ασφαλισμένων, όσον αφορά στα όρια ηλικίας και στους αντίστοιχους χρόνους ασφάλισης, αποτρέποντας ταυτόχρονα σε μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα την αύξηση της συνταξιοδοτικής δαπάνης λόγω πρόωρων συνταξιοδοτήσεων. Παράλληλα, με το ν.4387/16 ρυθμίστηκαν θέματα που αφορούν στην αποκατάσταση της ισονομίας μεταξύ παλαιών ασφαλισμένων, αλλά και μεταξύ παλαιών και νέων ασφαλισμένων, καθώς και στην ενίσχυση του κοινωνικού και αναδιανεμητικού χαρακτήρα του ασφαλιστικού συστήματος.

Για το έτος 2019 συνεχίζεται η εφαρμογή της ασφαλιστικής μεταρρύθμισης, εξασφαλίζοντας:

- Λειτουργία του ενοποιημένου φορέα κύριας ασφάλισης ΕΦΚΑ, στον οποίο συμπεριλαμβάνονται και οι συντάξεις του Δημοσίου, με ριζική απλοποίηση του συστήματος απονομής σύνταξης και βελτίωση της αποτελεσματικότητάς του.

- Εφαρμογή κανόνων ισονομίας με ενιαίους κανόνες εισφορών και παροχών για το σύνολο των ασφαλισμένων ιδιωτικού και δημόσιου τομέα.
- Μείωση γραφειοκρατικού κόστους, ευκολότερη και ταχύτερη απονομή συντάξεων.

Παράλληλα έχει ολοκληρωθεί η προετοιμασία για την εφαρμογή από 1/1/2019 των διατάξεων του ν.4472/2017. Ήδη, με τις διατάξεις του ν. 4387/2016, όπως ισχύουν και μετά την τροποποίησή τους με τον ν. 4472/2017, προκύπτουν υψηλότερα ποσοστά αναπλήρωσης για τα χαμηλότερα εισοδήματα, λόγω της λειτουργίας της εθνικής σύνταξης, ενώ ταυτόχρονα διασφαλίζεται η χορήγηση υψηλότερων συντάξεων σε όσους έχουν καταβάλει υψηλότερες εισφορές και συνταξιοδοτούνται με πολλά έτη ασφάλισης. Επομένως, το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο διασφαλίζει ότι οι συνταξιοδοτικές παροχές βρίσκονται σε αντιστοιχία με τις αποδοθείσες εισφορές, προστατεύοντας παράλληλα τις οικονομικά ασθενέστερες ομάδες.

Σημαντικές είναι επίσης οι οργανωτικές και διοικητικού χαρακτήρα αλλαγές που έγιναν μέχρι σήμερα με στόχο την αποτελεσματικότερη λειτουργία του ΕΦΚΑ και την ταχύτερη απονομή συντάξεων. Για το σκοπό αυτό σχεδιάστηκε και εφαρμόζεται ένα επιχειρησιακό σχέδιο δράσης, οι βασικοί άξονες του οποίου είναι:

- αφενός, η εκκαθάριση των ληξιπροθέσμων αιτήσεων συνταξιοδότησης (για τις οποίες δεν υφίστανται νομικού χαρακτήρα εμπλοκές ή καθυστερήσεις) και
- αφετέρου, η συνολική αναδιοργάνωση των διοικητικών και μηχανογραφικών υπηρεσιών που υποστηρίζουν τις συνταξιοδοτικές διαδικασίες.

Στο πλαίσιο του επιχειρησιακού αυτού σχεδίου:

1. σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν μηχανογραφικές εφαρμογές που υποστηρίζουν την έκδοση συνταξιοδοτικών αποφάσεων με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο,
2. επεκτάθηκε το ηλεκτρονικό πρωτόκολλο συντάξεων,
3. προσδιορίστηκαν πρότυπα για την υλοποίηση ηλεκτρονικού απογραφικού δελτίου συντάξεων, για την άμεση ηλεκτρονική διακίνηση των συνταξιοδοτικών αιτημάτων από τις περιφερειακές υπηρεσίες στην Κεντρική Υπηρεσία Απονομής Συντάξεων,
4. σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν εφαρμογές διασύνδεσης του Ε.Φ.Κ.Α. με άλλες υπηρεσίες (ΕΡΓΑΝΗ, εκπαιδευτικά ιδρύματα κ.ά.),
5. σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν εφαρμογές διασύνδεσης για την υλοποίηση της ηλεκτρονικής ανταλλαγής χρόνων ασφάλισης μεταξύ των ενταχθέντων στον Ε.Φ.Κ.Α. φορέων,
6. σχεδιάστηκαν και εκπονούνται εκπαιδευτικά προγράμματα κατάρτισης του προσωπικού.

Επικουρικές συντάξεις

Στόχος των παρεμβάσεων του ν.4387/2016 για την επικουρική ασφάλιση, είναι η σταδιακή ισορροπία του συστήματος. Για το σκοπό αυτό θεσπίζονται μεταξύ άλλων διαρθρωτικές αλλαγές στον τρόπο

υπολογισμού της παροχής για τους (νέους) συνταξιούχους (άρθρο 96, παρ.1) εισάγοντας σταδιακά για τα έτη ασφάλισης από 1.1.2015 και εφεξής το σύστημα της νοητής κεφαλαιοποίησης (NDC).

Στο σύστημα της νοητής κεφαλαιοποίησης, οι καταβαλλόμενες παροχές είναι άμεσα συνδεδεμένες με τις καταβαλλόμενες εισφορές και το ύψος των απονεμόμενων συντάξεων είναι απόλυτα συνδεδεμένο με την ηλικία του συνταξιούχου και τις συσσωρευμένες εισφορές του (μακροπρόθεσμη ισορροπία), ενώ παράλληλα δεν παγιώνονται ελλείμματα που πιθανά μπορεί να προκύψουν στα ετήσια οργανικά αποτελέσματα του Φορέα (βραχυπρόθεσμη ισορροπία). Το σύστημα της νοητής κεφαλαιοποίησης συνδέεται άμεσα με το μακροοικονομικό περιβάλλον στο οποίο αναπτύσσεται, εξασφαλίζοντας έτσι την οικονομική ισορροπία του και συνεπώς τη βιωσιμότητά του, άρα και τις παροχές για τις μελλοντικές γενεές. Σημειώνεται επίσης ότι το σύστημα της νοητής κεφαλαιοποίησης παρέχει διαφάνεια, αφού δημιουργούνται και τηρούνται ατομικές μερίδες κατά ασφαλισμένο.

Αγορά εργασίας

1.1 Αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου στην αγορά εργασίας

Τρεις είναι οι βασικές πυλώνες σχετικά με την εργασία για το επόμενο έτος:

- (1) Αύξηση του κατώτατου μισθού
- (2) Επαναφορά των συλλογικών διαπραγματεύσεων
- (3) Καταπολέμηση της αδήλωτης και επισφαλούς εργασίας

1.1.1 Προσδιορισμός του κατώτατου μισθού

Το 2012 ο κατώτατος μισθός υπέστη μια σημαντική μείωση της τάξεως του 22%, η οποία στηρίχτηκε στη λογική της ενίσχυσης της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της χώρας. Εντούτοις, οι επιπτώσεις της μείωσης αυτής ήταν δραματικές στις εισοδηματικές κατανομές, καθώς αυξήθηκε το ποσοστό των χαμηλόμισθων και οδηγήθηκε σε έξαρση το φαινόμενο της εργασιακής φτώχειας.

Μετά από έξι χρόνια, ήρθε η στιγμή ο κατώτατος μισθός να επαναπροσδιοριστεί, ώστε να συμβάλει στην αύξηση της παραγωγικότητας και στη βελτίωση των μακροχρόνιων οικονομικών αποτελεσμάτων.

Η αύξηση του κατώτατου μισθού θα γίνει σύμφωνα με το υπάρχον νομικό πλαίσιο και ακολουθώντας το μοντέλο της Πορτογαλίας, -τα τελευταία τέσσερα χρόνια έχουν γίνει τέσσερις αυξήσεις του κατώτατου μισθού, η κάθε μία της τάξεως του 5%. Για να μπορέσει να προσδιοριστεί το ποσοστό αύξησης του κατώτατου μισθού, θα εκπονηθεί μία μελέτη όπου θα εξετάζονται οι επιπτώσεις της αύξησης αυτής στην παραγωγικότητα, την ανεργία, την ανταγωνιστικότητα και την εισοδηματική κατανομή. Η μελέτη θα είναι αντικείμενο διαβούλευσης με τους κοινωνικούς εταίρους, ενώ την τελική απόφαση θα λαμβάνει το κράτος.

1.1.2 Συλλογικές Διαπραγματεύσεις

Το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο είναι άμεσα συνδεδεμένο με το θεσμό των συλλογικών διαπραγματεύσεων, γεγονός που αποτυπώνεται και στον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Πυλώνα. Καθοριστική πολιτική για το 2018 είναι η επαναφορά, μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής, δύο βασικών αρχών των συλλογικών διαπραγματεύσεων: της αρχής της επεκτασιμότητας και της αρχής της ευνοϊκότερης ρύθμισης.

Η επαναφορά των δύο αυτών συμπληρωματικών αρχών θα βοηθήσει στην προώθηση του κοινωνικού διαλόγου, δίνοντας κίνητρα για συμμετοχή στις συλλογικές διαπραγματεύσεις σε εργαζόμενους και εργοδότες. Παράλληλα προωθείται ο υγιής ανταγωνισμός για το σύνολο της οικονομίας, συμβάλλοντας την ίδια στιγμή στη μείωση των εισοδηματικών ανισοτήτων και στην επίτευξη μιας πιο δίκαιης εισοδηματικής κατανομής.

1.1.3 Καταπολέμηση της αδήλωτης και επισφαλούς εργασίας

Η αδήλωτη εργασία αποτελεί φαινόμενο που συνδέεται με χαμηλής ποιότητας θέσεις εργασίας και μέσο στρέβλωσης του ανταγωνισμού. Παράλληλα, οι θέσεις αυτές χαρακτηρίζονται από κακές εργασιακές συνθήκες, χαμηλά εισοδήματα, υψηλή επικινδυνότητα σε θέματα υγείας και ασφάλειας και απουσίας κοινωνικής ασφάλισης.

Η κυβέρνηση έχει θέσει στο επίκεντρο των πολιτικών της την καταπολέμηση του φαινομένου αυτού. Βασικό εργαλείο αποτελεί ο Οδικός Χάρτης για την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας. Ο Χάρτης αυτός επικυρώθηκε σε τριμερές επίπεδο και στη σύνταξη και εφαρμογή του έχει συμβάλει η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ). Ο Χάρτης έχει αρχίσει να υλοποιείται από τον Ιανουάριο του 2017, ενώ η

εφαρμογή του χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, Διαρθρωτικούς Πόρους και τον Κρατικό Προϋπολογισμό. Στόχος του είναι η μετάβαση από τη χρήση μόνο τιμωρητικών πολιτικών, σε ένα νέο πλαίσιο το οποίο θα συνδυάζει μέτρα αναγκαστικής συμμόρφωσης με μέτρα οικειοθελούς συνεργασίας. Η αντιμετώπιση του φαινομένου της ψευδούς αυτοαπασχόλησης, η διεξαγωγή ελέγχων στον αγροτικό τομέα, καθώς και ο εκσυγχρονισμός του τρόπου που ελέγχεται η υποδηλωμένη εργασία είναι μερικές από τις κύριες δράσεις που περιλαμβάνονται στον Οδικό Χάρτη.

Στόχος των μεταρρυθμίσεων που συντελούνται δεν είναι μόνο η αντιμετώπιση της αδήλωτης, αλλά στο επίκεντρο βρίσκεται και η επισφαλής εργασία. Οι μόνιμες και ασφαλείς θέσεις εργασίας συμβάλλουν ουσιαστικά στην αντιμετώπιση των εισοδηματικών ανισοτήτων, στην αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας, ενώ ταυτόχρονα συμβάλλουν στην κοινωνική προστασία. Οι απόψεις αυτές υποστηρίζονται και από τον ΟΟΣΑ, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την επερχόμενη έκθεσή του για την απασχόληση, όπου αναφέρονται οι ποιοτικές θέσεις εργασίας ως βασικό κομμάτι των αυριανών πολιτικών, λαμβάνοντας υπόψη μισθολογικές και μη-μισθολογικές συνθήκες, καθώς και η δημιουργία μιας συμμετοχικής αγοράς εργασίας.

Ο ν.4488/2017 ήταν ένα πρώτο βήμα σε αυτή την κατεύθυνση. Ο νόμος περιλαμβάνει διατάξεις που προστατεύουν τον εργαζόμενο από την αδήλωτη, υποδηλωμένη ή απλήρωτη εργασία και θέτει αυστηρούς κανόνες για τα ωράρια και την καταβολή μισθών. Συμπληρωματικό στον υπάρχοντα νόμο είναι το νέο νομοσχέδιο του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΥΠΕΚΑΑ), το οποίο προσθέτει διατάξεις που λειτουργούν σαν δίχτυ προστασίας για τους εργαζόμενους. Επιπρόσθετα, μέσα στο 2018 θα εκπονηθεί ένα πρόγραμμα για την προστασία των εγκλωβισμένων εργαζομένων, το οποίο θα χρηματοδοτηθεί από το ΕΚΤ. Στόχος του προγράμματος θα είναι να βοηθήσει του εργαζόμενους σε φθίνοντες κλάδους να προσαρμοστούν στο νέο παραγωγικό μοντέλο της χώρας.

Ιδιαίτερη σημασία δίνεται επίσης στη διενέργεια τριμερών συμφιλιωτικών διαδικασιών. Οι διαδικασίες αυτές λειτουργούν ως βασικός μηχανισμός τόσο επίλυσης εργασιακών διενέξεων, όσο και διάγνωσης και έγκαιρης αντιμετώπισης των επιπτώσεων που έχει στους εργαζομένους η διαρθρωτική προσαρμογή της οικονομίας και των επιχειρήσεων.

Ενισχύθηκε παράλληλα η προστασία της παρένθετης μητρότητας και της υιοθεσίας, ενώ επεκτάθηκαν οι προστατευτικές ρυθμίσεις για τη χορήγηση ειδικής άδειας στους γονείς παιδιών με βαριά νοητική στέρση, σύνδρομο Down και αυτισμό.

1.2 Μέτρα για την επιστροφή στην εργασία

Βασικές προτεραιότητες για το 2018 είναι η προστασία των ανέργων, καθώς και η επιστροφή τους σε ποιοτικές θέσεις εργασίας. Η ανεργία το Δεκέμβριο του 2017 έφτασε στο 20%, παρόλα αυτά η χώρα συνεχίζει να είναι αντιμέτωπη με πολύ υψηλά ποσοστά μακροχρόνια ανεργίας και ανεργίας των νέων.

Μία από τις πιο σημαντικές μεταρρυθμίσεις που αναμένεται να υλοποιηθούν στη διάρκεια του έτους αφορά στον τρόπο με τον οποίο εισάγονται στα προγράμματα οι άνεργοι. Από μία πολιτική κλειστών προσκλήσεων, η κυβέρνηση θα προχωρήσει στην εκπόνηση προγραμμάτων ανοιχτού τύπου. Αναλυτική περιγραφή του νέου τύπου προγραμμάτων γίνεται και στο «Στρατηγικό Πλαίσιο για τον Ανασχεδιασμό των Ενεργητικών Πολιτικών Απασχόλησης». Βασικό ρόλο σε αυτό το νέο τύπο προγραμμάτων έχει ο εργασιακός σύμβουλος του ΟΑΕΔ, αφού θα είναι υπεύθυνος για την καταγραφή των δεξιοτήτων του ανέργου, την υποστήριξή του, καθώς και για την κατεύθυνσή του προς μια πιο κατάλληλη για αυτόν εναλλακτική.

Ο ΟΑΕΔ τα τελευταία χρόνια βρίσκεται σε συνεχή αναβάθμιση μέσω του προγράμματος «Επαναπροσδιορισμός του Επιχειρησιακού Μοντέλου του ΟΑΕΔ». Ενδεικτικές ενέργειες του προγράμματος είναι η ενδυνάμωση των πληροφοριακών συστημάτων, με στόχο την απλοποίηση των διαδικασιών και άρα την αμεσότερη και αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση των ανέργων. Συμπληρωματικά στα παραπάνω, δημιουργείται, σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, πρωτόκολλο ποιότητας για τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Παράλληλα, υλοποιούνται στοχευμένα προγράμματα για ειδικές ομάδες πληθυσμού (πρώην φυλακισμένοι, πρόσφυγες, ΑμεΑ) σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, με τη συνεργασία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των Δημόσιων Οργανισμών, Υπουργείων και των κοινωνικών εταίρων.

Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος για την Απασχόληση και την Κοινωνική Καινοτομία (EaSI), το 2017 υλοποιήθηκε το πρόγραμμα «Three steps to finding a job» με δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για την Εγγύηση για τη Νεολαία, ενώ σε συνέργεια υλοποιείται το πρόγραμμα 'NEETs on Board' από την Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΑΑ-ΑπΚΟ. Επίσης, από την Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΑΑ-ΑπΚΟ υλοποιήθηκαν δράσεις επαγγελματικού προσανατολισμού, κατάρτισης, επιδότησης για σύσταση επιχείρησης και επιδότησης μετεγκατάστασης σε απολυμένα άτομα, καθώς και σε νέους εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση.

Στο σχεδιασμό των δράσεων συμβάλλει καθοριστικά ο Μηχανισμός Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας, με την παροχή της απαιτούμενης πληροφόρησης για τους δυναμικούς κλάδους και επαγγέλματα.

Τα τελευταία χρόνια βρίσκεται σε εξέλιξη μια σειρά από δράσεις που αφορούν στην ενίσχυση της σύνδεσης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ) με την αγορά εργασίας και την οικονομία, στην ενημέρωση των νέων για την επαγγελματική κατάρτιση, στη βελτίωση της ποιότητας, καθώς και στη στενότερη διασύνδεση της αρχικής με τη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση. Ειδικότερα ο ΟΑΕΔ, στον τομέα της Αρχικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης λειτουργεί Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ) Μαθητείας διετούς φοίτησης και Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ), είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Συμμαχίας για τη Μαθητεία και συμμετέχει μαζί με το ΥΠΠΕΘ στην υλοποίηση συμπράξεων με την Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων (ΚΕΕ) στην προσέλκυση επιχειρήσεων με στόχο τη διάθεση περισσότερων θέσεων Μαθητείας στο πλαίσιο της δράσης της Επιτελικής Δομής ΑπΚΟ «Αναβάθμιση και Διεύρυνση του θεσμού της Μαθητείας-Συμπράξεις Μαθητείας». Στο μελλοντικό σχεδιασμό του, ο ΟΑΕΔ περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τη λειτουργία εργαστηρίου επαγγελματικής κατάρτισης στα καταστήματα κράτησης που λειτουργούν στην Επικράτεια, καθώς και τη δημιουργία προγραμμάτων εξειδίκευσης συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης σε ειδικότητες αιχμής για τους αποφοίτους των ΕΠΑ.Σ Μαθητείας.

Από το 2017 έχει τεθεί σε λειτουργία η online εφαρμογή στο portal του ΟΑΕΔ, μέσω του οποίου παρέχεται η δυνατότητα σε πιστοποιημένους εργοδότες να υποβάλουν προσφερόμενες θέσεις Μαθητείας/Πρακτικής Άσκησης για όλες τις δομές Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με στόχο ένας αριθμός θέσεων Μαθητείας να μετατραπεί στο μέλλον σε θέσεις εργασίας.

1.3 Προώθηση της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας

Για την προώθηση και στήριξη της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (ΚΑΛΟ) έχει εκπονηθεί από την Ειδική Γραμματεία ΚΑΛΟ το «Σχέδιο Δράσης για την Ανάπτυξη του Οικοσυστήματος της ΚΑΛΟ 2017-2023» με προτάσεις αξιοποίησης διαθέσιμων εθνικών και ευρωπαϊκών πόρων σε συνέργεια με τις δράσεις του «Σχεδίου Δράσης Συστημικής Παρέμβασης για την ανάπτυξη της ΚΑΛΟ» της Επιτελικής Δομής ΑπΚΟ. Στο ανωτέρω πλαίσιο και με βάση την εξειδίκευση των δράσεων από την Επιτελική Δομή ΑπΚΟ, πρόκειται να υλοποιηθούν, μεταξύ άλλων, δράσεις στήριξης και προώθησης της ΚΑΛΟ που αφορούν στη σύσταση 140 Κέντρων Στήριξης ΚΑΛΟ από φορείς ΚΑΛΟ ως δομές ενημέρωσης και συμβουλευτικής υποστήριξης κοινωνικών επιχειρηματιών /υποψηφίων κοινωνικών επιχειρηματιών, στην επιχορήγηση φορέων ΚΑΛΟ για την ανάπτυξη της δραστηριότητάς τους, στη σύσταση του Ταμείου ΚΑΛΟ (ΝΠΙΔ) και στην προώθηση της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στην τυπική, μη τυπική εκπαίδευση και στην επαγγελματική κατάρτιση. Το 2017 πραγματοποιήθηκε η πρώτη Εθνική Έκθεση Φορέων ΚΑΛΟ και προγραμματίζονται εκθέσεις σε όλες τις Περιφέρειες, ενώ δημιουργήθηκε και λειτουργεί Πλατφόρμα Δικτύωσης φορέων ΚΑΛΟ.

1.4 Αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας των ΦΚΑ και του ΟΑΕΔ

Η κρίση των ακινήτων της τελευταίας δεκαετίας είχε άμεση επίπτωση στα ακίνητα των ΦΚΑ και ΟΑΕΔ. Ένα τεράστιο τμήμα τους έμεινε ανενεργό, συμβάλλοντας αρνητικά στην κρίση του κέντρου των πόλεων και στο φαινόμενο "ντόμινο" με καθίζηση τιμών της κτηματαγοράς, όπως και με κλείσιμο γειτονικών κυρίως εμπορικών και τουριστικών επιχειρήσεων, λόγω της βαριάς υποβάθμισης περιοχών. Το απόθεμα των ακινήτων των ΦΚΑ ανέρχεται συνολικά στα 1.126 ακίνητα σε όλη την Ελλάδα, εκ των οποίων 49% είναι κενά. Από αυτά τα 650 είναι στην Αττική και τα 256 στο Κέντρο της Αθήνας, έκτασης 1.160.000 τ.μ.

Η ερήμωση αυτή των κτιρίων εκτιμάται ότι προκάλεσε, σύμφωνα με τα δεδομένα της περιόδου 2010-2016, απώλειες στην αξία γης περίπου 420 εκατομμύρια ευρώ και αντίστοιχες απώλειες 16.000 θέσεων εργασίας.

Από τον Ιούνιο του 2017 δρομολογήθηκε το πιλοτικό πρόγραμμα ανάκτησης των ακινήτων του Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας, με στόχο την αναστροφή του αρνητικού κλίματος, την ανάκτηση των απωλεσθέντων εσόδων και αξιών και τη δημιουργία θετικής επίδρασης στην ευρύτερη αγορά. Για αυτό το σκοπό οργανώθηκε ένα σχέδιο στρατηγικών χρήσεων με βάση πολεοδομικά πρότυπα για ιστορικά κέντρα πόλεων αντλώντας από την εμπειρία της Αθήνας και των ευρωπαϊκών ιστορικών πόλεων. Στόχος είναι το citybranding με παράλληλη οικονομική και κοινωνική ανταπόδοση μέσω φιλικών στο χαρακτήρα της πόλης χρήσεων τουρισμού, εμπορίου, υπηρεσιών, κατοικίας.

Στο πρόγραμμα ολοκληρώθηκε ο πρώτος κύκλος για οικονομίες κλίμακας και στέγαση υπηρεσιών του ευρύτερου δημοσίου, ενώ ξεκίνησε ο δεύτερος κύκλος πρόσκλησης προς ιδιώτες για στοχευμένες χρήσεις. Το πιλοτικό πρόγραμμα θεωρείται μέχρι στιγμής επιτυχές, και επεκτείνεται στην πόλη του Πειραιά για 30 περίπου ακίνητα στο seafront και στην πόλη του Βόλου σε μεγάλα πρώην βιομηχανικά ακίνητα σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Οικονομία και Ανάπτυξη

- Νέος αναπτυξιακός νόμος: α) Προκήρυξη επόμενων κύκλων των ήδη ενεργοποιημένων καθεστώτων και ενεργοποίηση των καθεστώτων «Ενισχύσεις Καινοτομικού χαρακτήρα για ΜΜΕ», «Συνέργειες και Δικτυώσεις» και «Ολοκληρωμένα Χωρικά και Κλαδικά σχέδια», β) Δημιουργία Ταμείου Συμμετοχών (Fund of Funds) με διαχειριστή την ΤΑΝΕΟ ΑΕ, και στόχο τη συμμετοχή σε ΜΜΕ υπό δυσκολία, αλλά με προοπτικές ανάπτυξης, γ) αξιολόγηση του συνόλου των καθεστώτων του αναπτυξιακού νόμου ώστε να διερευνηθεί η επίτευξη των τεθέντων στόχων και η τυχόν αναμόρφωσή τους.
- Χρηματοδότηση από πολυμερείς αναπτυξιακές τράπεζες για την παροχή ρευστότητας προς τις μικρομεσαίες ελληνικές επιχειρήσεις.
- Μόχλευση πόρων των διαρθρωτικών ταμείων. Εντός του 2018 θα ολοκληρωθεί η επιλογή των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών για το ταμείο επιχειρηματικότητας (ΤΕΠΙΧ II) και το

Ταμείο Υποδομών (Infrafof) και θα υπογραφούν οι επιμέρους επιχειρησιακές συμφωνίες. Ταυτόχρονα το 2018 είναι σε πλήρη εξέλιξη η υλοποίηση του προγράμματος "Εξοικονομώ κατ' οίκον" αλλά και του EquiFund (Ταμείο επενδυτικών Συμμετοχών).

- Αναμόρφωση του νόμου περί στρατηγικών επενδύσεων με στόχο την προσέλκυση άμεσων ξένων και μεγάλων εγχώριων επενδύσεων.
- Δημιουργία καθεστώτος ενισχύσεων για έργα έρευνας και ανάπτυξης για τα κέντρα παροχής ενδοομιλικών υπηρεσιών.
- Ολοκλήρωση της «Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής 2018-2021»
- Υλοποίηση του σχεδίου δράσης για την ανάπτυξη των εξαγωγών και τη διεύρυνση της εξαγωγικής βάσης της Ελληνικής Οικονομίας.
- Μεταρρύθμιση για την απλούστευση των επιμέρους διαδικασιών αδειοδότησης των οικονομικών δραστηριοτήτων και σχέδιο δράσης για την άσκηση εποπτείας και τη διαδικασία ελέγχου των οικονομικών δραστηριοτήτων. Ανάπτυξη Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Άσκησης Δραστηριοτήτων και Ελέγχων.
- Υλοποίηση Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης και Δράσης σε κρίσιμους Βιομηχανικούς Κλάδους με σημαντική συμβολή στη διαμόρφωση του εθνικού ΑΕΠ, με πιλότο τον κλάδο της εγχώριας φαρμακοβιομηχανίας.
- Δημιουργία φορέα για τη διασύνδεση των κλάδων Αγροδιατροφής – Βιομηχανίας - Τουρισμού.
- Επέκταση των Υπηρεσιών μίας στάσης στο σύνολο του κύκλου ζωής της επιχείρησης, δημιουργία παρατηρητηρίου επιχειρηματικότητας.
- Αναβάθμιση λειτουργιών και υποδομών του ΕΣΗΔΗΣ.
- Τροποποίηση νομοθετικού πλαισίου που διέπει τη λειτουργία του Ελληνικού Σήματος, ανάπτυξη σύγχρονης Πλατφόρμας Καταναλωτή και τηλεφωνικής γραμμής 1520, αναμόρφωση του συστήματος εποπτείας της αγοράς και αναβάθμιση του ρόλου και της λειτουργίας του ΣΥΚΑΠ.
- Ψηφιοποίηση του μητρώου εμπορικών σημάτων, με σκοπό την πλήρη ηλεκτρονικοποίηση του κύκλου ζωής των εμπορικών σημάτων.
- Ψήφιση Νόμου, ίδρυση και λειτουργία της Ανεξάρτητης Αρχής Πιστοληπτικής Αξιολόγησης.
- Σύνταξη Εθνικής Στρατηγικής για την επίλυση του προβλήματος των μη εξυπηρετούμενων δανείων και ευρύτερα του ιδιωτικού χρέους.
- Σχεδιασμός σημαντικών αναπτυξιακών έργων, σε συνεργασία με Υπουργεία, Δήμους και Περιφέρειες σε τομείς όπως κοινωνικές υποδομές, διαχείριση απορριμμάτων, περιβάλλον, αξιοποίηση δημόσιας περιουσίας κ.ά. αξιοποιώντας το εργαλείο ΣΔΙΤ.

Τουρισμός

- Αναβάθμιση του ΕΟΤ, του εθνικού φορέα υλοποίησης της Εθνικής και Περιφερειακής Τουριστικής Πολιτικής για την προώθηση και προβολή της Ελλάδας διεθνώς, με νέο οργανόγραμμα που ενισχύει τις δομές του και ενδυναμώνει το ρόλο του. Αξιοποίηση επιπλέον κονδυλίων για την προβολή της χώρας και του τουριστικού της προϊόντος στο εξωτερικό και ισχυροποίηση του nation brand στο πλαίσιο του τριετούς στρατηγικού σχεδίου για την Εθνική Επικοινωνιακή Πολιτική που αποφασίσθηκε από το Συμβούλιο Εθνικής Επικοινωνιακής Πολιτικής (ΣΕΕΠ) υπό τον Πρωθυπουργό.
- Εισαγωγή και αξιοποίηση, εκ μέρους του Υπουργείου Τουρισμού και του ΕΟΤ, με την υποστήριξη του Υπουργείου Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης, σύγχρονων τεχνολογικών εργαλείων στην άσκηση της τουριστικής πολιτικής.
- Πρόταση για δημιουργία νέου φορέα για την τουριστική εκπαίδευση (ΝΠΔΔ) σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, που: (α) θα αναβαθμίσει τα προγράμματα

σπουδών των ΑΣΤΕ και των ΙΕΚ του Υπουργείου Τουρισμού, (β) θα ενισχύσει τη λειτουργία της Σχολής Ξεναγών Αθηνών και θα προχωρήσει στην επαναλειτουργία των Σχολών Ξεναγών Θεσσαλονίκης και Κέρκυρας, (γ) θα έχει την ευθύνη των προγραμμάτων κατάρτισης και μετεκπαίδευσης εργαζομένων και εποχιακά ανέργων για την ανάπτυξη εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα του τουρισμού, και (δ) θα αξιοποιήσει την ακίνητη περιουσία του Υπουργείου Τουρισμού μέσω διαγωνιστικής διαδικασίας με σκοπό τη χρηματοδότηση δράσεων τουριστικής εκπαίδευσης.

- Επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου μέσω: (α) της ανάπτυξης ολοκληρωμένων, θεματικών τουριστικών προϊόντων και προώθησής τους ανά αγορά στόχο και (β) εθνικών συμφωνιών με διεθνείς Tour Operators και αεροπορικές εταιρίες (απευθείας πτήσεις).
- Προσέλκυση επενδυτών μέσω διαγωνιστικής διαδικασίας με στόχο την αξιοποίηση των τουριστικών λιμένων (μαρινών, τουριστικών καταφυγίων). Προβολή και προώθηση της Ελλάδας ως ταξιδιωτικού προορισμού στις βασικές αγορές στόχο και σε νέες αγορές.
- Ενεργοποίηση του Δορυφόρου Λογαριασμού Τουρισμού και του Παρατηρητηρίου Τουρισμού / Αξιοποίηση στατιστικών δεδομένων και υλικού τεκμηρίωσης για τον κλάδο του τουρισμού σε συνεργασία με την ΕΛΣΤΑΤ.
- Ισχυροποίηση του θεσμικού ρόλου της Ελλάδας στα παγκόσμια κέντρα αποφάσεων και πολιτικών για τον τουρισμό μέσω της συμμετοχής του Υπουργείου Τουρισμού σε διεθνή fora (ΟΟΣΑ, WTTC, UNWTO).
- Ολοκλήρωση των δράσεων ενίσχυσης της τουριστικής επιχειρηματικότητας μέσω του εκσυγχρονισμού και αναβάθμισης μικρομεσαίων τουριστικών επιχειρήσεων και της ίδρυσης νέων.
- Υλοποίηση δράσεων και προγραμμάτων με δικαιούχους τους ΟΤΑ (εκ νέου χρήση δημοτικών ακινήτων, αναβάθμιση δημοτικών εγκαταστάσεων ιαματικών πηγών, δημιουργία πολυλειτουργικών πάρκων) για την ανάπτυξη θεματικών μορφών τουρισμού σε τοπικό επίπεδο, αξιοποιώντας τα ιδιαίτερα ανταγωνιστικά χαρακτηριστικά της κάθε Περιφέρειας.
- Στήριξη των νησιών του Αν. Αιγαίου (Σάμος, Χίος, Λέσβος, Κως και Λέρος) μέσω στοχευμένων δράσεων τουριστικής προβολής για τη βελτίωση της παγκόσμιας εικόνας τους ως ελκυστικών προορισμών και ενίσχυση των τουριστικών ροών από το εξωτερικό.

Υπουργείο Εσωτερικών

- Ενίσχυση πολιτικών για την υλοποίηση έργων που θα δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις για ίσες ευκαιρίες μεταξύ των φύλων και για την προάσπιση της κοινωνικής συνοχής και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Χρηματοδότηση έργων για τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών στο πλαίσιο της διαχείρισης θεμάτων Ιθαγένειας τόσο σε επίπεδο Κεντρικής Υπηρεσίας όσο και Αποκεντρωμένων Διοικήσεων.
- Αναβάθμιση της διαδικασίας στοχοθεσίας των προϋπολογισμών των ΟΤΑ από το Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των ΟΤΑ. Θα εφαρμοστεί άμεσα η νέα διαδικασία οικονομικής στοχοθεσίας των ΟΤΑ, η οποία θα είναι προσανατολισμένη στην πρόληψη των δημοσιονομικών κινδύνων και στη διασφάλιση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας του συνόλου των ΟΤΑ. Με τη νέα διαδικασία, τα κριτήρια στοχοθέτησης και παρακολούθησης απλοποιούνται και καθίστανται πιο ουσιαστικά. Επιπροσθέτως, η διαδικασία παρακολούθησης θα ενσωματωθεί στον Κόμβο Διαλειτουργικότητας του Υπουργείου Εσωτερικών, με στόχο τη μείωση του διοικητικού βάρους για το σύνολο των εμπλεκόμενων.
- Αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών του Κόμβου Διαλειτουργικότητας. Είναι ήδη σε εξέλιξη η ένταξη των οικονομικών στοιχείων του συνόλου των νομικών προσώπων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στον Κόμβο Διαλειτουργικότητας. Η ολοκλήρωση του εγχειρήματος θα συμβάλει στη μείωση του διοικητικού φόρτου για τους εμπλεκόμενους φορείς, στην περαιτέρω προτυποποίηση και

αυτοματοποίηση των ελέγχων και στη μείωση του χρόνου και του κόστους επεξεργασίας των στοιχείων και εκτέλεσης των διοικητικών εργασιών. Ταυτόχρονα έχει εξασφαλισθεί χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ για την υλοποίηση έργου αναβάθμισης του Κόμβου και ανάδειξής του σε βασικό εργαλείο άσκησης του ρόλου των οργάνων που εμπλέκονται στη δημοσιονομική εποπτεία και τον έλεγχο των ΟΤΑ.

- επικαιροποίηση των διατάξεων περί οικονομικής διοίκησης των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, με την έκδοση προεδρικού διατάγματος, το οποίο θα αντικαταστήσει το β.δ. της 17-5/15-6-1959.
- Κωδικοποίηση και συστηματοποίηση των απαιτούμενων δικαιολογητικών και κρατήσεων για την εκκαθάριση των δαπανών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, με παράλληλη πρόβλεψη ενός μηχανισμού συνεχούς επικαιροποίησης αυτών.
- Επικαιροποιείται και απλοποιείται η νομοθεσία που διέπει την βεβαίωση και είσπραξη των θεσμοθετημένων εσόδων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με σκοπό την ενίσχυση της φορολογικής αποκέντρωσης και τη δημιουργία ενός σύγχρονου, διαφανούς και δίκαιου φορολογικού καθεστώτος σε τοπικό επίπεδο.
- Κωδικοποιείται το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τα έσοδα των ΟΤΑ, αξιοποιώντας τους διαθέσιμους πόρους του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Μεταρρύθμιση του Δημοσίου Τομέα 2014-2020».
- Θεσμοθέτηση Ηλεκτρονικής Βάσης Καταγραφής Ακίνητης Περιουσίας των ΟΤΑ, με στόχο τη βέλτιστη διαχείριση και αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας τους και τη δυνατότητα επιτελικού σχεδιασμού και υλοποίησης αναπτυξιακών δράσεων.
- Συγκροτούνται και υλοποιούνται δύο νέα επενδυτικά προγράμματα για τους ΟΤΑ της χώρας (ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ Ι και ΙΙ), με σκοπό την ενδυνάμωση της ισόρροπης, βιώσιμης και δίκαιης ανάπτυξης, τη βελτίωση των υποδομών, την αύξηση της απασχόλησης και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας, συνολικού προϋπολογισμού 2,3 δις ευρώ για την πενταετία 2018-2022.
- Αναμόρφωση των Δομών των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων με εξορθολογισμό των θέσεων ευθύνης, καλύτερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού που υπηρετεί σε αυτές και ποιοτικότερη παροχή υπηρεσιών προς τους πολίτες.
- Επαναπροσδιορισμός των ασκούμενων αρμοδιοτήτων από την Κεντρική και Περιφερειακή κρατική διοίκηση και την Τοπική Αυτοδιοίκηση μέσα από την καταγραφή και επεξεργασία των αρμοδιοτήτων τους
- Ανάπτυξη πληροφοριακών συστημάτων / εφαρμογών διαβούλευσης των ΟΤΑ με τους πολίτες και τους εκπροσώπους τοπικών φορέων τους καθώς και διενέργειας ηλεκτρονικών συναλλαγών (ενδεικτικά: υποβολή αιτήσεων, έκδοση πιστοποιητικών) μεταξύ ΟΤΑ και πολιτών με στόχο την εμπάθυνση της Δημοκρατίας.
- Θωράκιση της Νομιμότητας μέσα από τον σχεδιασμό και την υλοποίηση ηλεκτρονικού συστήματος διασύνδεσης των Αυτοτελών Υπηρεσιών Εποπτείας ΟΤΑ μεταξύ τους, αλλά και με το ΣΕΕΔΔ, το Συνήγορο του Πολίτη και το Υπουργείο Εσωτερικών.
- Σχεδιασμός προγραμμάτων επιμόρφωσης των μονίμων υπαλλήλων των ΟΤΑ, των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, των ΑΥΕ - ΟΤΑ και του Υπουργείου Εσωτερικών, καθώς και σχεδιασμός προγραμμάτων εξ αποστάσεως επιμόρφωσης των αιρετών.

Περιβάλλον και Ενέργεια

Στον τομέα της Ενέργειας και των Ορυκτών Πόρων, έχουν αναληφθεί ή πρόκειται να αναληφθούν δράσεις, που σχετίζονται με τα εξής:

- Επίτευξη των Εθνικών και Ευρωπαϊκών στόχων για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Μεταβολή του ενεργειακού μείγματος, με σταδιακή αύξηση του μεριδίου των ΑΠΕ, μείωση της συμμετοχής του λιγνίτη και αξιοποίησης του φυσικού αερίου ως «καύσιμου γέφυρα». Ενεργοποίηση Εθνικής Επιτροπής για την Ενέργεια και το Κλίμα και κατάρτιση του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα.
- Εφαρμογή του νέου πλαισίου διαγωνισμών για τη στήριξη των μονάδων ΑΠΕ. Επανεκτίμηση του πλαισίου το 2020.
- Δημιουργία νέας οντότητας ανταλλαγής ενέργειας (HENEX) για τη χονδρική αγορά ενέργειας. Ενεργοποίηση των τεσσάρων επιμέρους αγορών του Χρηματιστηρίου Ενέργειας και πλήρη λειτουργία του Target Model.
- Προώθηση πρωτοβουλιών ενεργειακής εξοικονόμησης. Αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας στη βάση της Οδηγίας 27. Μέτρα ενεργειακής αποδοτικότητας για τις ΜΜΕ. Αναβάθμιση υποδομών για την εξοικονόμηση ενέργειας στον κλάδο των μεταφορών.
- Επάρκεια και ασφάλεια εφοδιασμού για το σύνολο της χώρας. Διασύνδεση των νησιών, ιδιαίτερα των μεγαλύτερων, με το ηπειρωτικό σύστημα. Μέγιστη δυνατή διείσδυση των ΑΠΕ σε μικρότερα νησιά που δεν θα συνδεθούν. Προώθηση της Πρωτοβουλίας για τα Ενεργειακά Νησιά και τα «Έξυπνα» Νησιά.
- Ανάδειξη της χώρας σε ενεργειακό διαμετακομιστικό κόμβο, μέσω της κατασκευής αγωγών φυσικού αερίου (TAP, IGB, EastMed, Poseidon) και σχετικών υποδομών (Διαμετακομιστικός Σταθμός Αλεξανδρούπολης, υποδομές CNG, αναβάθμιση Σταθμού Υγροποιημένου Φυσικού Αερίου Ρεβυθούσας).
- Αποκέντρωση της παραγωγής ενέργειας και ενίσχυση της συμμετοχής των καταναλωτών, μέσα από την υλοποίηση του θεσμικού πλαισίου για τον ενεργειακό συμψηφισμό και τις Ενεργειακές Κοινότητες.
- Απελευθέρωση της αγοράς φυσικού αερίου και επέκταση του δικτύου.
- Εφαρμογή του νέου στρατηγικού σχεδίου για την ανάπτυξη της ΔΕΗ. Εφαρμογή της απόφασης του Ευρωδικαστηρίου σχετικά με την πρόσβαση στον λιγνίτη.
- Ανάπτυξη συστήματος «Πράσινων Πιστοποιητικών» στην αγορά ενέργειας.
- Εκσυγχρονισμός του πλαισίου έρευνας και εξόρυξης υδρογονανθράκων. Αναβάθμιση της ΕΔΕΥ και προσέλκυση ξένων και εγχώριων επενδύσεων, διασφαλίζοντας το δημόσιο συμφέρον και την προστασία του περιβάλλοντος.
- Αναδιάρθρωση της ΔΕΠΑ.
- Διαμόρφωση θεσμικού πλαισίου για τη γεωθερμία.
- Υιοθέτηση πλέγματος πρωτοβουλιών για την καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας (ΚΟΤ, ταμείο επανασύνδεσης) και τη συγκράτηση του ενεργειακού κόστους (ελάφρυνση ΥΚΩ, «πάγωμα» ΕΤΜΕΑΡ, μείωση ΠΧΕΦΕΛ).

Αντιστοίχως, στον τομέα της Χωροταξίας και του Περιβάλλοντος προωθούνται:

- Ολοκλήρωση των Μεταρρυθμίσεων Χωροταξικού Σχεδιασμού και εφαρμογή της δευτερεύουσας νομοθεσίας για το νέο θεσμικό πλαίσιο.
- Αναθεώρηση του Περιφερειακού Χωροταξικού Σχεδιασμού.
- Σχεδιασμός τοπικών χωρικών σχεδίων για όλη τη χώρα.
- Διαμόρφωση Ειδικών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού για τον Τουρισμό, για τον Ορυκτό Πλούτο και για τις Ιχθυοκαλλιέργειες.
- Αναμόρφωση Ειδικών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και για τη Βιομηχανία.
- Εφαρμογή νέου θεσμικού πλαισίου για τον θαλάσσιο χωρικό σχεδιασμό.

- Πλήρης λειτουργικότητα του νέου φορέα για το Κτηματολόγιο.
- Εφαρμογή χωριστής διαλογής στην πηγή και προώθηση της ανακύκλωσης.
- Λειτουργία υποδομών ολοκληρωμένης διαχείρισης στερεών αποβλήτων, με ελαχιστοποίηση της ταφής.
- Κατασκευή και λειτουργία υποδομών διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων και ηλεκτρονικού μητρώου αποβλήτων.
- Έργα διαχείρισης υγρών αποβλήτων για όλους τους οικισμούς με ισοδύναμο πληθυσμό άνω των 2000 κατοίκων (Οικισμοί Γ' προτεραιότητας σύμφωνα με την Οδηγία 91/271/ΕΟΚ).
- Ολοκλήρωση του έργου των δασικών χαρτών και κύρωσή τους στο σύνολο της χώρας έως το 2020.
- Ολοκλήρωση της 20-ετούς Εθνικής Στρατηγικής για τα Δάση με στόχο την αειφόρο διαχείριση και την αύξηση της συνεισφοράς τους στο ΑΕΠ της χώρας.
- Ολοκλήρωση περιφερειακών σχεδίων προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και λειτουργία εθνικού παρατηρητηρίου.
- Εθνική Στρατηγική για την Κυκλική Οικονομία και Προώθηση Δράσεων Κυκλικής Οικονομίας.
- Στελέχωση με προσωπικό αορίστου χρόνου και ενίσχυση με εξοπλισμό όλων (νέων και διευρυμένων) των Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών.
- Στήριξη αναπτυξιακών δράσεων για τη δίκαιη μετάβαση των λιγνιτικών περιοχών σε καθεστώς χαμηλής λιγνιτικής εξάρτησης.

Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής

- Ενίσχυση της ναυτιλιακής διπλωματίας και ανάπτυξη των διμερών ναυτιλιακών μας σχέσεων με ενεργό ρόλο και παρουσία στους διεθνείς οργανισμούς.
- Σχεδιασμός και εφαρμογή εθνικής λιμενικής πολιτικής, με στόχο την ανάπτυξη της λιμενικής υποδομής μας, την ενίσχυση του ρόλου των ελληνικών λιμένων στο εθνικό και περιφερειακό διεθνές μεταφορικό σύστημα και την αναβάθμιση του επιπέδου των παρεχόμενων λιμενικών υπηρεσιών προς τους χρήστες, με την αξιοποίηση χρηματοδοτικών μηχανισμών της Ε.Ε, του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων EFSI και άλλων χρηματοδοτικών εργαλείων για επενδύσεις βελτίωσης και ανάπτυξης στους ελληνικούς λιμένες.
- Αναβάθμιση των ακτοπλοϊκών υπηρεσιών καθώς και των υπηρεσιών θαλασσίου τουρισμού με δράσεις που στοχεύουν στην ανάπτυξη της κρουαζιέρας και του yachting.
- Ανάπτυξη νέων τεχνολογιών που εφαρμόζονται διεθνώς στους λιμένες και στους σταθμούς εξυπηρέτησης πλοίων, φορτίων, επιβατών και χερσαίων μεταφορικών μέσων, με στόχο την υιοθέτηση και ανάπτυξή τους στους ελληνικούς λιμένες.
- Εκμετάλλευση των χερσαίων χώρων της ζώνης Λιμένα και αξιοποίηση της παρουσίας των Οργανισμών Λιμένων Α.Ε και των Δημοτικών Λιμενικών Ταμείων.
- Διαφύλαξη της εδαφικής συνοχής και διασύνδεση μεταξύ των νησιωτικών περιοχών και της ενδοχώρας, μέσω των επιδοτήσεων άγονων γραμμών διασφαλίζοντας ένα αποτελεσματικό σύστημα ακτοπλοϊκών συγκοινωνιών.
- Εφαρμογή του μεταφορικού ισοδύναμου με στόχο την προστασία της νησιωτικότητας και την εφαρμογή ολοκληρωμένης νησιωτικής πολιτικής για τα νησιά της Ελληνικής Επικράτειας.
- Κάλυψη αναγκών υδροδότησης των νησιών και ενίσχυση των υφιστάμενων μονάδων αφαλάτωσης στα νησιά.
- Αναβάθμιση της ναυτικής εκπαίδευσης και επιμόρφωση των ναυτικών, βελτίωση των διοικητικών λειτουργιών των Σχολών Εμπορικού Ναυτικού.

- Οικονομική ενίσχυση των σπουδαστών των Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού, κατά τη διάρκεια της πρώτης εκπαιδευτικής τους ναυτολόγησης μέσω της χορήγησης του μηνιαίου εκπαιδευτικού επιδόματος Πρακτικής Άσκησης.
- Επιμόρφωση και κατάρτιση Αξιωματικών του Εμπορικού Ναυτικού με την υλοποίηση συγχρηματοδοτούμενων πράξεων για την κατάρτιση ανέργων ναυτικών και την παροχή επαγγελματικής πιστοποίησης.
- Στήριξη των σπουδαστών των Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού με παροχή σίτισης και παροχή στεγαστικού επιδόματος σε σπουδαστές των Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού (Α.Ε.Ν.).
- Ανάπτυξη της ναυπηγοεπισκευαστικής δραστηριότητας.
- Αναδιאμόρφωση του πλαισίου διενέργειας επιθεωρήσεων και μετασχηματισμός του Κλάδου Επιθεωρήσεων Πλοίων σε έναν αποτελεσματικό εποπτικό φορέα των Εξουσιοδοτημένων Αναγνωρισμένων Οργανισμών (Νηογνώμονες).
- Πιστοποίηση, εκπαίδευση και διατήρηση της επάρκειας των επιθεωρητών/ ελεγκτών του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής.
- Προστασία και διαχείριση των θαλασσιών συνόρων της χώρας μας, σε συνάρτηση με τις προσφυγικές και μεταναστευτικές ροές και επιχειρησιακή συνεργασία Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. με τον Οργανισμό Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής FRONTEX.
- Υποστήριξη της Ευρωπαϊκής στρατηγικής για ολοκληρωμένη διαχείριση συνόρων, μέσω της ανάπτυξης του Εθνικού Συστήματος Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Επιτήρησης (ΕΣΟΘΕ) και της αξιοποίησης πόρων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας.
- Προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και ασφάλεια της ανθρώπινης ζωής στη θάλασσα.
- Διασφάλιση της επιχειρησιακής ετοιμότητας του Λιμενικού Σώματος-Ελληνικής Ακτοφυλακής, με την υλοποίηση προμηθειών επιχειρησιακού εξοπλισμού, μέσω και συστημάτων με την αξιοποίηση πόρων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας.
- Αναβάθμιση των συστημάτων επικοινωνιών, δορυφορικού εντοπισμού και διασφάλιση παροχής υπηρεσιών του Παγκόσμιου Ναυτιλιακού Συστήματος Κινδύνου και Ασφάλειας, με σκοπό την έρευνα και διάσωση και την ασφάλεια ναυσιπλοΐας.
- Συντήρηση, αναβάθμιση / αντικατάσταση υφιστάμενου εξοπλισμού εναέριας επιτήρησης πτητικών μέσω ΛΣ-ΕΛ.ΑΚΤ. καθώς και εκπαίδευση ιπτάμενου προσωπικού.
- Επισκευή και συντήρηση κτιριακών υποδομών λιμενικών αρχών και ενεργειακή αναβάθμισή τους.
- Διασφάλιση της υγειονομικής περίθαλψης των στελεχών ΛΣ-ΕΛ.ΑΚΤ και των μελών οικογενείας τους.
- Μεταρρύθμιση του συστήματος εκπαίδευσης των στελεχών του Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ., με την εισαγωγή του θεσμού των πανελληνίων εξετάσεων και την ένταξη των σχολών ΛΣ-ΕΛ.ΑΚΤ στην ανώτατη βαθμίδα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Υλοποίηση δράσεων συγχρηματοδοτημένων από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (Ε.Τ.Θ.Α.) με στόχο την παρακολούθηση των αλιευτικών δραστηριοτήτων.

Μεταναστευτική Πολιτική

- Η πλήρης ανάπτυξη του υπουργείου, με εξασφάλιση τόσο του απαιτούμενου προσωπικού όσο και των απαραίτητων, κατάλληλων εγκαταστάσεων (κτίριο).
- Η εξασφάλιση των απαραίτητων τεχνικών υποδομών (ηλεκτρονικά μηχανήματα, πληροφοριακά συστήματα, διασυνδέσεις κ.λπ.), ώστε το υπουργείο στο σύνολό του και να εκπληρώνει την ιδιαίτερη αποστολή του αλλά και να είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της κυβερνητικής πολιτικής για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση.
- Η δημιουργία καινοτόμων εργαλείων διαμόρφωσης και παρακολούθησης πολιτικών.

- Η περαιτέρω επέκταση και διακλάδωση στο σύνολο των Περιφερειών της χώρας των Αυτοτελών Υπηρεσιών του Υπουργείου, της Υπηρεσίας Ασύλου και της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης καθώς και η περαιτέρω ενίσχυση της Αρχής Προσφυγών και των Επιτροπών της.
- Η συνεχής ποιοτική και ποσοτική αναβάθμιση των Αυτοτελών Υπηρεσιών του Υπουργείου.
- Η επιδίωξη για επέκταση στο σύνολο των Περιφερειών της χώρας και συνέχιση εφαρμογής του προγράμματος επιδοτούμενης ενοικίασης διαμερισμάτων για τη διαμονή αιτούντων Άσυλο, με ενδεχόμενη εφαρμογή του εν λόγω προγράμματος (εφόσον αυτό κριθεί αναγκαίο μεσομακροπρόθεσμα) και για τους πρόσφυγες. Αυτό θα συμβάλει σημαντικά στην ενίσχυση σε μόνιμη βάση του Εθνικού Συστήματος Υποδοχής και θα είναι σύμφωνο με το εθνικό και ενωσιακό δίκαιο αναφορικά με τις υποχρεώσεις της Πολιτείας έναντι των αναφερόμενων ομάδων-στόχων.
- Η πλήρης εφαρμογή της αναθεωρημένης Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη για τους πολίτες τρίτων χωρών (νόμιμη μετανάστευση) και τους αιτούντες άσυλο.
- Η βελτίωση της αποτελεσματικότητας των ρυθμίσεων του Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης, ιδίως σε πτυχές που άπτονται της έκδοσης του αυτοτελούς εγγράφου, της οικογενειακής συνένωσης, αλλά και της εισόδου στελεχών επιχειρήσεων.

Πολιτισμός

Οι διαρθρωτικές δράσεις και πολιτικές του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού υπηρετούν τους ακόλουθους στρατηγικούς στόχους:

1. Διασφάλιση της προστασίας, της ανάδειξης και του δημόσιου χαρακτήρα της πολιτιστικής κληρονομιάς
2. Μεγιστοποίηση και κινητοποίηση των εσόδων από την αποτελεσματική διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Στην κατεύθυνση αυτή, δρομολογούνται οι ακόλουθες δράσεις, οι οποίες πρόκειται να έχουν, παράλληλα, σημαντική συμβολή στην επίτευξη των στόχων του ΜΠΔΣ 2019 – 2022.

- Επικαιροποίηση της τιμολογιακής πολιτικής εισιτηρίων, των δικαιωμάτων εισόδου (μειωμένη και ελεύθερη είσοδος) και των ημερών ελεύθερης εισόδου για τους αρχαιολογικούς χώρους, τα μουσεία και τα μνημεία, καθώς και των ημερών που παραμένουν κλειστά.
- Επικαιροποίηση του πλαισίου για τις διαδικασίες και τα τέλη παραχώρησης των αρχαιολογικών χώρων, των μουσείων και των μνημείων.
- Ανάπτυξη εκδόσεων και πολιτιστικών προϊόντων υψηλής ποιότητας και αισθητικής προς διάθεση στα πωλητήρια των αρχαιολογικών χώρων, των μουσείων και των μνημείων, καθώς και στις μεγάλες πύλες εισόδου της χώρας.

(α) Διαμόρφωση της οπτικής ταυτότητας και επικοινωνίας των αρχαιολογικών χώρων, των μουσείων και των μνημείων.

(β) Επικαιροποίηση και εμπλουτισμός των εκδόσεων και των ενημερωτικών εντύπων που απευθύνονται στους επισκέπτες - περιηγητές.

(γ) Ανάπτυξη ηλεκτρονικών εκδόσεων και ψηφιακών εφαρμογών ξενάγησης – περιήγησης.

- (δ) Ανάπτυξη σειρών σύγχρονων χρηστικών αντικειμένων, εμπνευσμένων από τους συγκεκριμένους αρχαιολογικούς χώρους, τα μουσεία και τα μνημεία στα οποία θα διατίθενται.
- (ε) Υπηρεσίες μεταφοράς στο εσωτερικό και το εξωτερικό (domestic courier / international transportation services).
- (στ) Ηλεκτρονικές πωλήσεις (e-commerce).

- Κατάρτιση και υλοποίηση προγράμματος αξιοποίησης των αναψυκτηρίων αρχαιολογικών χώρων, μουσείων και μνημείων, καθώς και ακινήτων του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, ιδίως για την παροχή προϊόντων και υπηρεσιών εστίασης υψηλής ποιότητας και την πραγματοποίηση πολιτιστικών εκδηλώσεων.
- Συνδυασμένη εγκατάσταση ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης επιχειρησιακών πόρων (Enterprise Resource Planning - ERP), ηλεκτρονικού εισιτηρίου (e-Ticket), συστήματος ελέγχου πρόσβασης (Access Control) και συστήματος διαχείρισης πωλήσεων (Retail Management System) στους αρχαιολογικούς χώρους, τα μουσεία και τα μνημεία.
- Νέος Οργανισμός του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων (ΤΑΠ).²²
- Επίλυση χρονιζόντων θεμάτων του Μουσείου Ακρόπολης.

(α) Λύση του Οργανισμού Ανέγερσης Νέου Μουσείου της Ακρόπολης και απορρόφησή του από το Μουσείο της Ακρόπολης.

(β) Επικαιροποίηση του οργανογράμματος του Μουσείου.

(γ) Εναρμόνιση δικαιωμάτων εισόδου (μειωμένη και ελεύθερη είσοδος) και ημερών ελεύθερης εισόδου μεταξύ των αρχαιολογικών χώρων, μουσείων και μνημείων και του Μουσείου Ακρόπολης, καθώς και των ημερών που παραμένουν κλειστά (βλ. παραπάνω).

(δ) Επικαιροποίηση της τιμολογιακής πολιτικής εισιτηρίων του Μουσείου Ακρόπολης με βάση τις κατευθυντήριες για τους υπόλοιπους αρχαιολογικούς χώρους, μουσεία και μνημεία (βλ. παραπάνω).

(ε) Απόδοση ποσοστού από τις εισπράξεις των εισιτηρίων του Μουσείου Ακρόπολης στο Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων, σύμφωνα με τον ιδρυτικό νόμο του Μουσείου, προκειμένου να συμβάλλει στη χρηματοδοτική στήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού.

- Αναδιοργάνωση, λειτουργική αναβάθμιση και εξοικονόμηση κόστους των εποπτευόμενων φορέων του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού (Τομέας Σύγχρονου Πολιτισμού):

(α) Θέσπιση οργανογραμμάτων, περιγραμμάτων θέσεων εργασίας και κανονισμών λειτουργίας. Διάκριση της καλλιτεχνικής διεύθυνσης από τη διοικητική οργάνωση και την οικονομική διαχείριση.

(β) Απλοποίηση και ψηφιοποίηση διαδικασιών.

(γ) Κατάρτιση και παρακολούθηση υλοποίησης επιχειρησιακών σχεδίων (business plans).

(δ) Οικονομίες κλίμακας μέσα από διαγωνιστικές διαδικασίες για προμήθειες, εργασίες και υπηρεσίες.

²² Το Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων (ΤΑΠ) εισπράττει τα έσοδα από τους αρχαιολογικούς χώρους, τα Μουσεία και τα μνημεία της χώρας. Με τα έσοδα αυτά το ΤΑΠ στηρίζει χρηματοδοτικά τον Τομέα Πολιτιστικής Κληρονομιάς του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού (Αρχαιολογική Υπηρεσία), αναδιανέμοντας τα πλεονάσματα που δημιουργούν οι αρχαιολογικοί χώροι, τα μουσεία και τα μνημεία μεγάλης επισκεψιμότητας, ώστε να διασφαλίζεται η λειτουργία και όλων των υπόλοιπων.

(ε) Συνεργασίες με το Εθνικό Τυπογραφείο και το Τυπογραφείο της Βουλής των Ελλήνων για την κάλυψη των αναγκών σε εκτυπώσεις (εκδόσεις, ενημερωτικά έντυπα, φυλλάδια, προγράμματα εκδηλώσεων κ.λπ.).

- Ένταξη κτηρίων του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού και εποπτευόμενων φορέων του σε προγράμματα ενεργειακής αναβάθμισης και εξοικονόμησης ενέργειας δημοσίων κτηρίων.
- Επικαιροποίηση του πλαισίου για τις πολιτιστικές χορηγίες, με στόχο την κινητοποίηση πόρων για την ενίσχυση του πολιτισμού σε μεγάλη και μικρή κλίμακα.

Αθλητισμός

- Εκπόνηση ειδικού χρηματοδοτικού προγράμματος για την συντήρηση / βελτίωση των αθλητικών εγκαταστάσεων ανά την επικράτεια.
- Ανάληψη διεθνών αθλητικών διοργανώσεων σε περισσότερα αθλήματα.
- Ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού σε συνεργασία με το Υπουργείο Τουρισμού.
- Διενέργεια Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων στην Πάτρα, 2019.
- Διενέργεια Ευρωπαϊκού πρωταθλήματος κωπηλασίας στην λίμνη Ιωαννίνων, 2019.
- Νέο θεσμικό πλαίσιο για την Επιτροπή Επαγγελματικού Αθλητισμού ως Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου για τον έλεγχο της περιουσιακής κατάστασης των συμμετεχόντων στο επαγγελματικό αθλητισμό και τον έλεγχο χειραγώγησης των αγώνων.
- Αυξημένες χρηματοδοτικές ανάγκες προς τις ομοσπονδίες το 2019 (προ ολυμπιακή χρονιά) και το 2020 (Ολυμπιακοί Αγώνες στο Τόκιο).
- Ενσωμάτωση προσφύγων, ρομά και άλλων κοινωνικά ευαίσθητων ομάδων μέσω του αθλητισμού.
- Εξορθολογισμός και εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου για τον αθλητισμό.

Δράσεις υπό την εποπτεία και αρμοδιότητα του Υπουργού Επικρατείας αρμόδιου για θέματα Καθημερινότητας του Πολίτη

- Λειτουργία της ομάδας για θέματα καθημερινότητας, που αναλαμβάνει τη στήριξη των πολιτών που αντιμετωπίζουν προβλήματα τα οποία σχετίζονται με την οργανωτική και διοικητική αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης και ζητούν βοήθεια ώστε αυτά να επιλυθούν. Επίσης αυτή η ομάδα αναλαμβάνει τη συγκέντρωση και αξιολόγηση θεμάτων που απασχολούν την καθημερινότητα των πολιτών, συντονίζει και παρακολουθεί δράσεις για την επίλυσή τους, προτείνει και προωθεί ανάληψη κυβερνητικών πρωτοβουλιών σε θέματα ποιότητας ζωής.
- Σύσταση και λειτουργία, με συνεποπτεία του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, της εταιρείας ειδικού σκοπού ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΑΘΗΝΑΣ Α.Ε., υπό τη μορφή ανώνυμης εταιρείας του Δημοσίου, με σκοπό να επιτευχθεί συντονισμένα και κατά προτεραιότητα η ταχύρρυθμη υλοποίηση αναπλάσεων στην πόλη της Αθήνας και στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των υπό ανάπλαση περιοχών, την τόνωση της κοινωνικής συνοχής και την οικονομική τους ανάπτυξη. Ο αρχικός σχεδιασμός προβλέπει την ανάπλαση των «Προσφυγικών» της Λ. Αλεξάνδρας και το Εμπορικό Τρίγωνο της Αθήνας.

ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Ενιαίος Λογαριασμός Θησαυροφυλακίου –Treasury Single Account (TSA)

Αναφορικά με την κεντρική διοίκηση, ο στόχος της συγκέντρωσης των διαθεσίμων σε έναν ενιαίο λογαριασμό στην κεντρική τράπεζα έχει επιτευχθεί μέσω του κλεισίματος λογαριασμών που τηρούντο σε εμπορικές τράπεζες και της μεταφοράς των υπολοίπων τους στον ενιαίο λογαριασμό θησαυροφυλακίου, με ελάχιστες εξαιρέσεις. Όσο αφορά τους λοιπούς φορείς, της Κεντρικής και Γενικής Κυβέρνησης, τα περισσότερα υπόλοιπα των λογαριασμών τους έχουν μεταφερθεί στην Τράπεζα Ελλάδος και είναι διαθέσιμα για διαχείριση μέσω συναλλαγών *gero* μεταξύ ΤτΕ και ΟΔΔΗΧ. Οι εξελίξεις αυτές έχουν οδηγήσει σε σημαντική ενίσχυση της ρευστότητας της ΓΚ στην οποία έχει πρόσβαση το κράτος και σε περιορισμό των χρηματοδοτικών αναγκών του.

Τα επόμενα βήματα περιλαμβάνουν τη μεταφορά των υπόλοιπων ποσών που τηρούνται ακόμα στις εμπορικές τράπεζες, την έναρξη προβλέψεων ταμειακών ροών για μεγάλους φορείς της ΓΚ, την τακτική παρακολούθηση των υπολοίπων τους στις εμπορικές τράπεζες και την καταβολή των επιχορηγήσεων από τον τακτικό προϋπολογισμό σε λογαριασμούς των φορέων που τηρούνται στην Τράπεζα της Ελλάδος. Μεσοπρόθεσμα ο στόχος είναι η συγκέντρωση των διαθεσίμων στον ενιαίο λογαριασμό θησαυροφυλακίου ώστε να υφίσταται η δυνατότητα αποτελεσματικότερης διαχείρισης της ρευστότητας της Γενικής Κυβέρνησης και η βελτίωση των πληροφοριακών συστημάτων ώστε να υποστηρίζουν τέτοιες συναλλαγές. Με τη μεταρρύθμιση αυτή θα ενισχυθεί ακόμα περισσότερο η αποτελεσματικότητα της διαχείρισης διαθεσίμων και θα προωθηθεί η σύνδεσή της με τη διαχείριση του χρέους.

Ληξιπρόθεσμες Υποχρεώσεις της Γενικής Κυβέρνησης

Η ορθή καταγραφή και παρακολούθηση των υποχρεώσεων των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης προς τρίτους, καθώς και η ομαλή εξόφληση αυτών αποτελεί μία από τις βασικές προτεραιότητες του Υπουργείου Οικονομικών, δεδομένου ότι συμβάλλουν στην ενίσχυση της αξιοπιστίας των φορέων, στην εξυγίανση των προϋπολογισμών τους, αλλά και στην τόνωση της ρευστότητας της οικονομίας. Το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους συλλέγει και δημοσιεύει σε μηνιαία βάση στοιχεία για τις ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις (υποχρεώσεις που δεν έχουν πληρωθεί μετά την παρέλευση 90 ημερών από την ημερομηνία υποχρέωσης εξόφλησής τους) της Γενικής Κυβέρνησης.

Η εξέλιξη των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων από το 2011 έως και το Δεκέμβριο του 2017 παρουσιάζεται στον πίνακα 2.3.

Πίνακας 2.3 - Εξέλιξη ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων Γενικής Κυβέρνησης							
(ποσά σε εκατ. ευρώ)							
	Δεκ. 2011	Δεκ. 2012	Δεκ. 2013	Δεκ. 2014	Δεκ. 2015	Δεκ. 2016	Δεκ. 2017
Κρατικός Π/Υ	851	793	221	157	451	163	147
Τοπική Αυτοδιοίκηση	1.191	1.176	428	280	312	327	236
Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης (ΟΚΑ)*	4.033	4.759	2.653	1.835	2.745	2.346	1.514
Νοσοκομεία*	1.298	1.765	687	607	931	450	299
Λοιπά Νομικά Πρόσωπα	381	350	262	197	257	419	352
Γενική Κυβέρνηση	7.755	8.841	4.251	3.076	4.696	3.704	2.549
Εκκρεμείς Επιστροφές Φόρων	901	724	519	755	1.283	1.226	765
Σύνολο	8.656	9.565	4.769	3.831	5.979	4.930	3.314

* Στο ύψος των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων του ΕΟΠΥΥ και των νοσοκομείων περιλαμβάνονται ποσά που αφορούν rebate και clawback, τα οποία δεν έχουν ακόμα συμψηφιστεί.

Σημ: Τυχόν διαφορές στα αθροίσματα οφείλονται σε στρογγυλοποιήσεις

Το 2015 παρατηρήθηκε αύξηση των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων η οποία αποδίδεται κατά κύριο λόγο στους περιορισμούς ρευστότητας, καθώς και σε καθυστερήσεις στις ενδοκυβερνητικές ροές συναλλαγών μεταξύ ΟΚΑ, ΕΟΠΥΥ και Νοσοκομείων που δεν επέτρεψαν την ομαλή πορεία αποπληρωμής των ανωτέρω υποχρεώσεων.

Από τον Ιούλιο του 2016, στο πλαίσιο της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης και με τη χρηματοδότηση από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ΕΜΣ), υλοποιείται πρόγραμμα εκκαθάρισης των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων της Γενικής Κυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένων και των εκκρεμών αιτήσεων επιστροφών φόρων. Επιπλέον, στις αρχές του 2017, προβλέφθηκε η χρηματοδότηση των ΟΚΑ και για την εκκαθάριση εκκρεμών αιτήσεων συνταξιοδότησης.

Από την έναρξη του προγράμματος εκκαθάρισης ως το τέλος Μαρτίου 2018 έχουν μεταφερθεί περίπου 3.994,5 εκατ. ευρώ προς τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης (πίνακας 2.4), ενώ έχουν διατεθεί 606,5 εκατ. ευρώ για την εξόφληση εκκρεμών επιστροφών φόρων και 895,0 εκατ. ευρώ για την εκκαθάριση εκκρεμών αιτήσεων συνταξιοδότησης.

Από τα ποσά αυτά οι πληρωμές ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων προς τρίτους των φορέων Γενικής Κυβέρνησης ανέρχονται σε 3.743,5 εκατ. ευρώ, ενώ οι πληρωμές επιστροφών φόρων και εκκρεμών αιτήσεων συνταξιοδότησης ανέρχονται σε 597,0 εκατ. ευρώ και 661,8 εκατ. ευρώ, αντίστοιχα.

Συνολικά από την έναρξη του προγράμματος εκκαθάρισης ως και το τέλος Μαρτίου 2018 έχουν διατεθεί στους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης 5.496,0 εκατ. ευρώ, ενώ έχουν αποπληρωθεί μέσω του προγράμματος εκκαθάρισης 5.002,3 εκατ. ευρώ. Οι χρηματοδοτήσεις και οι πληρωμές ανά έτος απεικονίζονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 2.4 Χρηματοδότηση – Πληρωμές								
Ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων Γενικής Κυβέρνησης								
(ποσά σε εκατ. ευρώ)								
	Ιουλ.-Δεκ. 2016 Χρημ/ση	Ιουλ. - Δεκ. 2016 Πληρωμές	2017 Χρημ/ση	2017 Πληρωμές	Ιαν.- Μάρτιος 2018 Χρημ/ση	Ιαν.- Μάρτιος 2018 Πληρωμές	Σύνολο Χρημ/ση	Σύνολο Πληρωμές
Κρατικός Π/Υ*	467,1	467,1	4,2	4,2	1,5	0,0	472,8	471,4
Τοπική Αυτοδιοίκηση	80,5	56,2	115,2	128,1	0,0	5,9	195,7	190,3
Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης (ΟΚΑ)	1.096,8	922,3	500,8	527,3	158,2	86,0	1.755,8	1.535,6
Νοσοκομεία **	1.148,3	1.034,9	43,4	126,6	-13,8	0,0	1.177,9	1.161,5
Λοιπά Νομικά Πρόσωπα **	270,0	267,7	122,2	117,0	-0,1	0,1	392,2	384,8
Γενική Κυβέρνηση	3.062,8	2.748,2	785,9	903,3	145,8	92,0	3.994,5	3.743,5
Επιστροφές Φόρων	405,0	380,3	171,5	194,1	30,0	22,5	606,5	597,0
Σύνολο Γεν. Κυβέρνηση και Επιστροφές Φόρων	3.467,8	3.128,5	957,4	1.097,4	175,8	114,6	4.601,0	4.340,5
Εκκρεμείς Αιτήσεις Συνταξιοδότησης	0,0	0,0	645,0	511,1	250,0	150,7	895,0	661,8
ΣΥΝΟΛΟ	3.467,8	3.128,5	1.602,4	1.608,5	425,8	265,3	5.496,0	5.002,3
* Ποσό ύψους 419,7 αφορά μόνο πιστώσεις, καθώς η πληρωμή συμψηφίστηκε με οφειλές προς το Δημόσιο. Το συνολικό ύψος χρηματοδοτήσεων και πληρωμών σε καθαρή βάση προκύπτει μετά την αφαίρεση του ποσού αυτού.								
** Τα ποσά που εμφανίζονται με αρνητικό πρόσημο αναφέρονται σε επιστροφές επιχορηγήσεων στον Κρατικό Προϋπολογισμό.								

Ως αποτέλεσμα, σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσιεύονται μηνιαίως από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, οι ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις της Γενικής Κυβέρνησης προς τρίτους, συμπεριλαμβανομένων των εκκρεμών επιστροφών φόρων, στο τέλος του 2017 ανέρχονταν σε 3.314 εκατ. ευρώ, εμφανίζοντας μείωση κατά 2.665 εκατ. ευρώ περίπου, δηλαδή κατά 45% περίπου, σε σχέση με το τέλος του 2015.

Νέο σχέδιο λογαριασμών για τους Φορείς της Γενικής Κυβέρνησης (New Chart of Accounts)

Ο στόχος της εν λόγω μεταρρύθμισης είναι η δημιουργία ενός ενιαίου σχεδίου λογαριασμών για όλους τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, έτσι ώστε να ξεπεραστεί ο κατακερματισμός που ισχύει σήμερα (πέντε επιμέρους κλαδικά λογιστικά σχέδια που εφαρμόζονται σήμερα στον δημόσιο τομέα, με τα ΠΔ 80/1997, 205/1998, 315/1999, 146/2011 και 15/2011) και να βελτιωθεί περαιτέρω η ποιότητα και η αξιοπιστία των δημοσιονομικών στοιχείων και εκθέσεων.

Η οικονομική ταξινόμηση του νέου σχεδίου λογαριασμών έχει ολοκληρωθεί και θα χρησιμοποιηθεί τόσο στην κατάρτιση του προϋπολογισμού, όσο και στη λογιστική. Η διοικητική ταξινόμηση έχει επίσης ολοκληρωθεί, ενώ η διαδικασία αναβάθμισης του πληροφοριακού συστήματος του ΓΛΚ ώστε να μπορεί να υποστηρίξει τις απαραίτητες τροποποιήσεις βρίσκεται εν εξελίξει.

Παράλληλα προχωρούν οι εργασίες για τη λειτουργική ταξινόμηση που θα αποτελέσει τη βάση για τη μετάβαση σε προϋπολογισμό προγραμμάτων.

Επίσης θα υπάρξει αναλυτική αντιστοίχιση μεταξύ της παλιάς και της νέας ταξινόμησης, ώστε να διασφαλιστεί η ομαλή μετάβαση και η συνέχεια των ιστορικών στοιχείων στις χρηματοοικονομικές και δημοσιονομικές εκθέσεις του ΓΛΚ.

Το νέο σχέδιο λογαριασμών θα χρησιμοποιηθεί στην κεντρική διοίκηση για τον προϋπολογισμό του 2019 και σε επόμενο στάδιο η μεταρρύθμιση θα επεκταθεί σε όλη τη Γενική Κυβέρνηση. Με την υιοθέτηση των αρχών δεδουλευμένης λογιστικής θα διασφαλιστεί πιο ακριβής απεικόνιση των οικονομικών μεγεθών του κράτους και θα ξεπεραστούν οι όποιες στρεβλώσεις δημιουργούνται από τη χρήση ταμειακής λογιστικής.

Επισκοπήσεις δαπανών

Η διεξαγωγή επισκοπήσεων δαπανών κρίθηκε επιβεβλημένη τόσο λόγω της ανάγκης εξορθολογισμού των δαπανών της Γενικής Κυβέρνησης, όσο και στο πλαίσιο της προσπάθειας για αντιμετώπιση των αναποτελεσματικότητων που προέκυψαν από τις οριζόντιες περικοπές δαπανών του προγράμματος δημοσιονομικής εξυγίανσης της χώρας. Τα αποτελέσματα των επισκοπήσεων δαπανών ανάλογα με τις εκάστοτε δημοσιονομικές συνθήκες μπορούν να αξιοποιηθούν είτε για εξοικονομήσεις πόρων, είτε για ανακατανομή δαπανών από σχετικά αναποτελεσματικές δράσεις προς ενίσχυση του κοινωνικού κράτους ή ανακούφιση του φορολογικού βάρους των πολιτών.

Σε αυτό το πλαίσιο, ολοκληρώθηκε το 2017 μια καθολική επισκόπηση δαπανών (τόσο στα Υπουργεία όσο και στους εποπτευόμενους φορείς τους) μετά την πιλοτική φάση του 2016. Οι εξοικονομήσεις που προέκυψαν ενσωματώθηκαν στον προϋπολογισμό του 2018, δημιουργώντας δημοσιονομικό χώρο για την επέκταση της κοινωνικής προστασίας, κυρίως μέσα από την ενίσχυση των οικογενειών με παιδιά και χαμηλά εισοδήματα. Πέραν της σύνδεσης της συγκεκριμένης επισκόπησης δαπανών με τη χρηματοδότηση κοινωνικών δράσεων, αυτή αποτέλεσε και μια δομημένη προσπάθεια δημιουργίας τεχνογνωσίας στα Υπουργεία και τους λοιπούς φορείς της ΓΚ για καλύτερη κοστολόγηση των δράσεών τους και ιεράρχηση των προτεραιοτήτων τους, βάσει και της στόχευσης που υπάρχει για τις πολιτικές του κάθε Υπουργείου για τα αμέσως επόμενα χρόνια.

Η κυβερνητική βούληση για έμφαση στην αξιολόγηση από μηδενική βάση της χρήσης των δημόσιων πόρων, αποτυπώθηκε στη σύσταση στο Υπουργείο Οικονομικών μιας καινούριας οργανικής μονάδας η οποία θα έχει την ευθύνη για την οργάνωση επισκοπήσεων δαπανών στη Γενική Κυβέρνηση σε τακτική βάση, βασιζόμενη στην ως τώρα εμπειρία της ελληνικής δημόσιας διοίκησης και σε βέλτιστες διεθνείς πρακτικές, καθώς και για την παρακολούθηση της υλοποίησης των συμφωνηθεισών δράσεων και της απόδοσης των εκτιμηθεισών εξοικονομήσεων, στο πλαίσιο της συνέχισης των προσπαθειών για περαιτέρω ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των δημοσίων δαπανών.

Προϋπολογισμός απόδοσης (performance budgeting)

Το πλαίσιο κατάρτισης των προϋπολογισμών στη χώρα μας βασίζεται στην οικονομική κυρίως ταξινόμηση με αναφορά σε διάφορες κατηγορίες δαπανών, αλλά με έλλειμμα συστηματικής πληροφόρησης αναφορικά με την κατανομή των πόρων στις διάφορες πολιτικές, αλλά και με τα αποτελέσματα που παράγουν οι δημόσιες δαπάνες. Αν και είχαν γίνει βήματα προς την εισαγωγή προϋπολογισμού προγραμμάτων στο παρελθόν, η βαθιά δημοσιονομική κρίση οδήγησε σε αλλαγή προτεραιοτήτων για τη δημοσιονομική διαχείριση.

Σηματοδοτώντας τις νέες προοπτικές ενόψει της εξόδου από την κρίση, το Υπουργείο Οικονομικών θα σχεδιάσει και θα συντονίσει τις αναγκαίες δράσεις για τη μετάβαση σε προϋπολογισμό απόδοσης. Στην κατεύθυνση αυτή θα είναι καθοριστικής σημασίας και η πλήρης εφαρμογή του νέου σχεδίου λογαριασμών για τη ΓΚ, ειδικά με την εισαγωγή της λειτουργικής ταξινόμησης. Η ταξινόμηση αυτή θα συμβάλλει στην ακριβή κατανομή των δαπανών σε κυβερνητικές λειτουργίες/προγράμματα. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές, με την εισαγωγή εργαλείων, όπως οι δείκτες αποτελεσματικότητας/αποδοτικότητας, θα διαμορφώσουν το κατάλληλο πλαίσιο για την ουσιαστική αξιολόγηση της ορθής χρήσης των δημόσιων πόρων και του αποτελέσματος των κυβερνητικών δράσεων, ενισχύοντας τη διαφάνεια και την υπευθυνότητα στη δημόσια διαχείριση.

3. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ – ΕΚΤΙΜΗΣΕΩΝ 2018

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.5 Σύγκριση Π/Υ - Εκτιμήσεων Γενικής Κυβέρνησης σε εθνικολογιστική βάση (ΕΣΛ 2010)

<i>Μη Χρηματοοικονομικές Συναλλαγές (σε εκατ. ευρώ)</i>			
Υποτομείς Γενικής Κυβέρνησης	Προϋπολογισμός	Εκτιμήσεις	Απόκλιση
	2018	2018	2018
Αποτέλεσμα Κράτους (Α-Β)	-3.229	-4.659	-1.430
Α. Έσοδα Κράτους (1+2+3+4+5+6+7+8+9)	53.816	52.889	-927
1. Άμεσοι Φόροι	17.357	17.325	-32
<i>εκ των οποίων: φόροι στο εισόδημα φυσικών προσώπων</i>	8.742	8.579	-163
<i> φόροι στο εισόδημα νομικών προσώπων</i>	3.322	3.461	139
<i> λοιποί άμεσοι φόροι</i>	2.316	2.386	70
<i> άμεσοι φόροι ΠΟΕ</i>	1.715	1.699	-16
2. Έμμεσοι Φόροι	30.519	30.197	-322
<i>εκ των οποίων : φόροι συναλλαγών</i>	16.466	16.319	-147
<i> φόροι κατανάλωσης</i>	9.715	9.499	-216
<i> φόροι στην περιουσία</i>	3.100	3.139	39
3. Επιστροφές Φόρων	-3.648	-4.404	-756
4. Τρέχουσες Μεταβιβάσεις Εισπρακτέες	331	331	0
5. Κεφαλαιακές Μεταβιβάσεις Εισπρακτέες (ΠΔΕ)	3.764	3.790	26
6. Έσοδα αποκρατικοποιήσεων (μη χρημ/μικα)	588	548	-40
7. Λοιπά μη φορολογικά έσοδα	4.537	4.737	199
8. Τρέχουσες μεταβιβάσεις Εισπρακτέες (ΑΝΦΑ)	314	314	0
9. Ασφαλιστικές εισφορές (πραγματικές)	54	52	-2
Β. Έξοδα Κράτους (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10+11+12)	57.046	57.548	502
1. Μισθοί	12.512	12.645	132
2. Συντάξεις	112	114	2
3. Λειτουργικά έξοδα	1.876	2.499	623
4. Μεταβιβάσεις - Αποδόσεις εσόδων τρίτων	22.639	23.416	778
5. Εισφορές στην ΕΕ	1.862	1.885	23
6. Αναλήψεις χρεών και Καταπτώσεις Εγγυήσεων	970	967	-3
7. Δαπάνες Εξοπλιστικών προγραμμάτων	306	271	-34
8. Αποθεματικό	1.000	1.000	0
9. Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (ΠΔΕ)	6.744	6.634	-110
10. Κοινωνικές Παροχές	1.661	1.203	-458
11. Επιδοτήσεις	64	64	0
12. Τόκοι χρεωστικοί	7.300	6.850	-450
Αποτέλεσμα Νομικών Προσώπων (Γ-Δ)	2.085	2.874	789
Γ. Έσοδα (1+2+3+4+5)	8.941	9.852	911
1. Τρέχουσες & λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	2.461	2.512	51
2. Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (ΠΔΕ)	1.215	2.039	824
3. Τόκοι πιστωτικοί	642	671	29
Contributions	623	596	-27
4. Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)	-9	-3	6
5. Λοιπά έσοδα	4.632	4.634	2
Δ. Έξοδα (1+2+3+4+5+6)	6.856	6.978	122
1. Μισθοί	1.167	1.180	13
2. Τόκοι χρεωστικοί	512	522	10
3. Λοιπά έξοδα	2.005	2.169	164
4. Επενδυτικές δαπάνες	1.347	1.297	-50
5. Λοιπές μεταβιβάσεις	545	530	-15
6. Επιδοτήσεις	1.280	1.280	0
Αποτέλεσμα Νοσοκομείων - ΠΕΔΥ (Ε-ΣΤ)	144	156	12
Ε. Έσοδα (1+2+3+4+5)	2.362	2.399	37
1. Τρέχουσες & λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	1.273	1.274	1
2. Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (ΠΔΕ)	26	50	24
3. Μεταβιβάσεις από ΕΟΠΥΥ	888	888	0
4. Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)	0	0	0
5. Λοιπά έσοδα	175	187	12
ΣΤ. Έξοδα (1+2+3+4)	2.218	2.243	25
1. Μισθοί	567	567	1
2. Τόκοι χρεωστικοί	0	0	0
3. Λοιπά έξοδα	1.622	1.626	3
4. Επενδυτικές δαπάνες	29	50	21

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.5 Σύγκριση Π/Υ - Εκτιμήσεων Γενικής Κυβέρνησης σε εθνολογιστική βάση (ΕΣΛ 2010)			
Μη Χρηματοοικονομικές Συναλλαγές (σε εκατ. ευρώ)			
Υποτομείς Γενικής Κυβέρνησης	Προϋπολογισμός	Εκτιμήσεις	Απόκλιση
	2018	2018	2018
II. Αποτέλεσμα ΟΤΑ Α & Β Βαθμού & ΝΠ (Ζ-Η)	342	482	140
Ζ. Έσοδα (1+2+3+4+5)	6.404	6.946	542
1. Τρέχουσες & λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	3.193	3.193	1
2. Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (ΠΔΕ)	549	1.198	648
3. Τόκοι πιστωτικοί	41	48	6
4. Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)	-26	-23	3
5. Λοιπά έσοδα	2.647	2.531	-116
Η. Έξοδα (1+2+3+4+5)	6.062	6.464	402
1. Μισθοί	2.348	2.346	-2
2. Τόκοι χρεωστικοί	58	64	6
3. Κοινωνικές παροχές	739	885	145
4. Λοιπά έξοδα	1.924	1.828	-96
5. Επενδυτικές δαπάνες	993	1.341	348
III. Αποτέλεσμα Κοινωνικού Π/Υ (Θ-Ι)	1.784	1.808	24
Θ. Έσοδα (1+2+3+4+5+6+7)	39.294	39.849	555
1. Τρέχουσες & λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	15.798	16.530	732
2. Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (ΠΔΕ)	130	130	0
3. Αποδόσεις περιουσίας	1.321	1.299	-22
4. Ασφαλιστικές εισφορές (πραγματικές)	21.041	20.946	-95
5. Κοινωνικοί πόροι	670	660	-9
6. Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)	12	0	-12
7. Λοιπά έσοδα	323	284	-39
Ι. Έξοδα (1+2+3+4+5+6+7+8)	37.510	38.041	532
1. Μισθοί	372	357	-15
2. Τόκοι χρεωστικοί	4	4	0
3. Κοινωνικές παροχές	31.821	32.307	486
εκ των οποίων συντάξεις	28.852	28.859	6
4. Κοινωνικές παροχές σε είδος	3.483	3.463	-20
5. Λοιπά έξοδα	471	553	82
6. Επενδυτικές δαπάνες	8	7	-1
7. Μεταβιβάσεις	900	900	0
8. Επιδοτήσεις	450	450	0
IV. Αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης (ΕΣΛ 2010) (I+II+III)	1.127	662	-465
ως % του ΑΕΠ	0,6%	0,4%	-0,2%
V. Ενοποιημένοι τόκοι Γενικής Κυβέρνησης	6.590	6.208	-382
ως % του ΑΕΠ	3,6%	3,4%	-0,2%
VI. Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβ. (ΕΣΛ 2010) (IV+V)	7.717	6.870	-847
ως % του ΑΕΠ	4,2%	3,8%	-0,4%
Ονομαστικό ΑΕΠ	184.691	182.959	-1.732

ΔΥΕ: Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείμματος

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.6 Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης (ποσά σε εκατ. ευρώ)			
Προσαρμογές Προγράμματος	Προϋπολογισμός	Εκτιμήσεις	Απόκλιση
	2018	2018	2018
Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβ. (ΕΣΛ 2010)	7.717	6.870	-847
<i>Μείον: Τρέχουσες μεταβιβάσεις Εισπρακτέες (ΑΝΦΑ)</i>	314	314	0
<i>Πλέον: Επιστροφές εσόδων</i>	0	292	292
<i>Μείον: Έσοδα αποκρατικοποιήσεων</i>	380	380	0
<i>Πλέον: Δαπάνες μεταναστευτικών ροών μη αντικριζόμενες</i>	29	43	14
<i>Μείον: Στήριξη χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων</i>	0	0	0
Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβ. (σύμφωνα με την ΣΧΔ)	7.052	6.510	-541
ως % του ΑΕΠ	3,82%	3,56%	-0,26%
Στόχος ΣΧΔ	6.464	6.404	-61
ως % του ΑΕΠ	3,5%	3,5%	0,0%
Δημοσιονομική υπεραπόδοση (+) ή κενό (-)	587	107	-481
ως % του ΑΕΠ	0,32%	0,06%	-0,26%

Από τις τρέχουσες εκτιμήσεις προκύπτει ότι το αποτέλεσμα του 2018 θα ανέλθει σε 0,4% του ΑΕΠ έναντι 0,6% του ΑΕΠ που είχε προβλεφθεί στον προϋπολογισμό. Το πρωτογενές αποτέλεσμα εκτιμάται σε 3,8% του ΑΕΠ έναντι 4,2% του ΑΕΠ στο σχέδιο του προϋπολογισμού μειωμένο κατά -0,4 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ.

Η αναθεώρηση του αποτελέσματος οφείλεται κυρίως στην διαφοροποίηση προς το χειρότερο των μακροοικονομικών μεταβλητών σε σχέση με αυτές που προβλέπονταν στην εισηγητική του προϋπολογισμού για το έτος 2018. Η αναθεώρηση των μακροοικονομικών μεταβλητών επηρέασε κυρίως τις εκτιμήσεις των φορολογικών εσόδων καθώς και των ασφαλιστικών εισφορών των ΟΚΑ. Επιπλέον, έχει αναθεωρηθεί προς τα πάνω η εκτίμηση για επιστροφές φόρων με βάση τη διαμόρφωσή τους στο έτος 2017.

Το κατά πρόγραμμα πρωτογενές αποτέλεσμα εκτιμάται σε 3,56% του ΑΕΠ έναντι πρόβλεψης 3,82% του ΑΕΠ στο σχέδιο του προϋπολογισμού, μειωμένο κατά -0,26 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ. Η διαφοροποίηση στο κατά πρόγραμμα αποτέλεσμα οφείλεται κατ' αντιστοιχία στους λόγους που προαναφέρθηκαν.

Σημειώνεται ότι αρκετές διαφοροποιήσεις μεταξύ των δύο εκτιμήσεων που αφορούν τους διάφορους υποτομείς της Γενικής Κυβέρνησης οφείλονται σε ανακατανομές. Για παράδειγμα, η διαφοροποίηση στην γραμμή "Κοινωνικές Παροχές" στον κρατικό προϋπολογισμό εξουδετερώνεται με αντίστροφη μεταβολή στον κοινωνικό προϋπολογισμό. Στην περίπτωση αυτή, δαπάνη που εμπίπτει στην κατηγορία «Κοινωνικές Παροχές», ενώ κατά την κατάρτιση του προϋπολογισμού του 2018 είχε προβλεφθεί ότι θα υλοποιηθεί από το Κράτος, στις τρέχουσες εκτιμήσεις, η υλοποίησή της αποτυπώνεται στους ΟΚΑ (και ειδικότερα στον νέο φορέα ΟΠΕΚΑ) με ισόποση αύξηση των επιχορηγήσεων του Κρατικού προϋπολογισμού προς τους ΟΚΑ.

Σε ό,τι αφορά το μισθολογικό κόστος, σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης, παρουσιάζεται αύξηση σε σχέση με τον αρχικό προϋπολογισμό του 2018 ύψους 130 εκατ. ευρώ περίπου, γεγονός που οφείλεται κυρίως στις μειωμένες αποχωρήσεις λόγω συνταξιοδότησης του 2017, καθώς και στις νέες μειωμένες εκτιμήσεις της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής για τις αποχωρήσεις του 2018.

Επισημαίνεται ότι στο τέλος του τρέχοντος οικονομικού έτους θα αντιμετωπιστούν δημοσιονομικοί κίνδυνοι, οι οποίοι σχετίζονται με την κάλυψη δαπανών που προκύπτουν από δικαστικές αποφάσεις.

4. ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΜΠΔΣ 2018 -2021

Η Σύμβαση Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης περιλαμβάνει μια σειρά από δημοσιονομικές παρεμβάσεις στο ασφαλιστικό σύστημα και τα φορολογικά έσοδα, οι οποίες είτε είχαν ενσωματωθεί στο ΜΠΔΣ 2018-2021, είτε θεσμοθετήθηκαν μετά την κατάρτισή του και ήδη εφαρμόζονται. Οι επικαιροποιημένες αποδόσεις των ανωτέρω παρεμβάσεων έχουν ενσωματωθεί στις εκτιμήσεις έτους 2018 και στις προβλέψεις για τα επόμενα έτη στο ΜΠΔΣ 2019-2022.

Πιο συγκεκριμένα, οι δημοσιονομικές αυτές παρεμβάσεις περιλαμβάνονται συνοπτικά και αναλυτικά στους πίνακες 2.7 και 2.8.

**Πίνακας 2.7 επικαιροποιημένες παρεμβάσεις του ΜΠΔΣ 2018-2021 (σε μικτή βάση) σωρευτικά
(ποσά σε εκατ. ευρώ)**

		2018	2019	2020	2021	2022
	ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ	59	3.020	5.027	5.316	5.118
	1. Συνταξιοδοτικές Παρεμβάσεις	0	2.882	2.967	3.115	2.918
	2. Παρεμβάσεις σε Εισφορές Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικά Επιδόματα	59	138	140	143	143
	3. Παρεμβάσεις στο σκέλος των εσόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού	0	0	1.920	2.058	2.058
	ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ (A+B)	59	3.020	5.027	5.316	5.118
A.	ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ (πλην εσόδων Κρατικού Προϋπολογισμού)	59	3.020	3.107	3.258	3.060
1.	Σύνολο Παρεμβάσεων Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης ^{/2}	59	3.020	3.107	3.258	3.060
	1.1 Συντάξεις (περιλαμβανομένων και Δημοσίου)	0	2.882	2.967	3.115	2.918
	i. Αναπροσαρμογή στις κύριες συντάξεις λοιπών φορέων πλην Δημοσίου	0	1.434	1.282	1.139	1.003
	ii. Αναπροσαρμογή στις κύριες συντάξεις του Δημοσίου	0	1.121	1.085	1.049	1.015
	iii. Περικοπή προσωπικής διαφοράς στις επικουρικές συντάξεις σε % έως 18% του ύψους της καταβαλλόμενης σύνταξης (σωρευτικά λαμβανομένων υπόψη και των περικοπών έτους 2016)	0	232	225	218	212
	iv. Τιμαριθμική αναπροσαρμογή των κύριων συντάξεων Δημοσίου και λοιπών φορέων (λόγω αύξησης ΑΕΠ και ΔτΚ) από την 1/1/2022 αντί από την 1/1/2019	0	95	375	709	688
	1.2 Εισφορές Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικά Επιδόματα	59	138	140	143	143
	i. Αλλαγή της βάσης υπολογισμού των εισφορών στους ελεύθερους επαγγελματίες από 1/1/2018 με συμπερίληψη των καταβλητέων ασφαλιστικών εισφορών στο ετήσιο φορολογητέο αποτέλεσμα. ^{/1}	59	138	140	143	143
B.	ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΤΟ ΣΚΕΛΟΣ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	0	0	1.920	2.058	2.058
	i. Μείωση του αφορολογήτου	0	0	1.920	2.058	2.058

1/ Ειδικά για το έτος 2018, οι ασφαλιστικές εισφορές υπολογίζονται επί του 85% του ως άνω φορολογητέου αποτελέσματος.

2/ Οι επικαιροποιημένες παρεμβάσεις στο ΜΠΔΣ 2019-2022 των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης σε καθαρή βάση κατ' έτος είναι οι εξής:

		2018	2019	2020	2021	2022
	Σύνολο επικαιροποιημένων παρεμβάσεων του ΜΠΔΣ 2018-2021 Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης σε ΚΑΘΑΡΗ ΒΑΣΗ	46	2.156	2.231	2.361	2.192

Παρατήρηση: Στο σκέλος των δαπανών, το θετικό πρόσημο δηλώνει μείωση δαπάνης (εξοικονόμηση), ενώ το αρνητικό πρόσημο δηλώνει αύξηση δαπάνης. Στο σκέλος των εσόδων, το θετικό πρόσημο σημαίνει αύξηση των εσόδων και το αρνητικό πρόσημο δηλώνει μείωση των εσόδων.

**Πίνακας 2.8 Λοιπές παρεμβάσεις ΣΧΔ ενσωματωμένες στο ΜΠΔΣ 2019-2022 (σε μικτή βάση) σωρευτικά
(ποσά σε εκατ. ευρώ)**

		2018	2019	2020	2021	2022
	ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ	66	184	233	239	239
	Παρεμβάσεις στο σκέλος των εσόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού	66	184	233	239	239
	ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΤΟ ΣΚΕΛΟΣ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	66	184	233	239	239
	i. Περιβαλλοντικό τέλος πλαστικής σακούλας	5	12	12	12	12
	ii. Μείωση του φόρου τηλεοπτικών διαφημίσεων	-15	-22	-22	-22	-22
	iii. Μείωση Φ.Π.Α. στην παροχή υπηρεσιών από οίκους ευγηρίας	-5	-5	-5	-5	-5
	iv. Παράταση για 6 μήνες των μειωμένων συντελεστών Φ.Π.Α. για τα νησιά Λέρο, Λέσβο, Κω, Σάμιο και Χίο.	-16	0	0	0	0
	v. Παιγνιομηχανήματα ΟΠΑΠ	97	199	247	254	254

Οι παρεμβάσεις στα φορολογικά έσοδα και στο ασφαλιστικό σύστημα που αναλύθηκαν ανωτέρω, θα χρηματοδοτήσουν τις εξισορροπητικές παρεμβάσεις του ΜΠΔΣ 2018-2021 που αναλύονται στον πίνακα 2.9.

Πίνακας 2.9 επικαιροποιημένες Εξισορροπητικές Παρεμβάσεις ΜΠΔΣ 2018-2021 (σε μικτή βάση) σωρευτικά (ποσά σε εκατ. ευρώ)						
		2018	2019	2020	2021	2022
	ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ	-260	-1.990	-3.915	-4.059	-4.059
	1. Κοινωνική Προστασία	-260	-1.190	-1.200	-1.170	-1.170
	2. Επενδύσεις	0	-300	-300	-300	-300
	3. Απασχόληση	0	-260	-260	-260	-260
	4. Υγειονομική Περίθαλψη	0	-240	-240	-240	-240
	5. Εξισορροπητικές Παρεμβάσεις στο σκέλος των εσόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού	0	0	-1.915	-2.089	-2.089
	ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΟΡΡΟΠΗΤΙΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ (Α+Β)	-260	-1.990	-3.915	-4.059	-4.059
A.	ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΟΡΡΟΠΗΤΙΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ (πλην εσόδων Κρατικού Προϋπολογισμού)(1+2+3+4)	-260	-1.990	-2.000	-1.970	-1.970
1.	Σύνολο Εξισορροπητικών Παρεμβάσεων Δαπανών Κεντρικής Διοίκησης	-260	-1.190	-1.200	-1.170	-1.170
1.1	Κοινωνική Προστασία	-260	-1.190	-1.200	-1.170	-1.170
	i. Επέκταση προγράμματος "Σχολικά Γεύματα"	0	-190	-190	-190	-190
	ii. Δημιουργία νέων μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης/ηλεκτρονικών	0	-140	-150	-120	-120
	iii. Ανασχεδιασμός οικογενειακών επιδομάτων και επιδόματος τέκνων	-260	-260	-260	-260	-260
	iv. Επιδότηση ενοικίου	0	-600	-600	-600	-600
	v. Πρόσθετες εξισορροπητικές παρεμβάσεις στις δράσεις Α1, Α2, Α3 και Α4	0	0	0	0	0
2.	Σύνολο Εξισορροπητικών Παρεμβάσεων στον Επενδυτικό Τομέα	0	-300	-300	-300	-300
2.1	Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων	0	-300	-300	-300	-300
	i. Επενδύσεις σε υποδομές ενέργειας	0	-100	-100	-100	-100
	ii. Επενδύσεις σε υποδομές του πρωτογενή τομέα	0	-100	-100	-100	-100
	iii. Αναπτυξιακός Νόμος (ν. 4399/2016)	0	-100	-100	-100	-100
3.	Σύνολο Εξισορροπητικών Παρεμβάσεων Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης	0	-260	-260	-260	-260
3,1	Απασχόληση	0	-260	-260	-260	-260
	i. Προγράμματα ενεργών πολιτικών για την απασχόληση υλοποιούμενα από τον ΟΑΕΔ	0	-260	-260	-260	-260
4.	Σύνολο Εξισορροπητικών Παρεμβάσεων στον Τομέα της Υγείας	0	-240	-240	-240	-240
4.1	Υγειονομική Περίθαλψη	0	-240	-240	-240	-240
	i. Επιδότηση συμμετοχής ασφαλισμένων για συνταγογραφούμενα φάρμακα	0	-240	-240	-240	-240
B.	ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΟΡΡΟΠΗΤΙΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΤΟ ΣΚΕΛΟΣ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	0	0	-1.915	-2.089	-2.089
	i. Μείωση φορολογικού συντελεστή του Φόρου Εισοδήματος Νομικών Προσώπων από 29% σε 26%	0	0	-461	-270	-270
	ii. Μείωση ΕΝΦΙΑ	0	0	-209	-209	-209
	iii. Μείωση φορολογικού συντελεστή του Φόρου Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων	0	0	-877	-997	-997
	iv. Αναμόρφωση της Ειδικής Εισφοράς Αλληλεγγύης	0	0	-368	-613	-613
	v. Διαρθρωτικές Φορολογικές Παρεμβάσεις	0	0	0	0	0

Ειδικότερα, όπως αποτυπώνεται και στα στοιχεία διαχρονικής εξέλιξης του πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας, αλλά και από την έρευνα εισοδήματος και διαβίωσης των νοικοκυριών έτους 2015 (περίοδος αναφοράς 2014) της ΕΛΣΤΑΤ, οι ομάδες που πλήττονται ιδιαίτερα τα τελευταία έτη είναι τα νοικοκυριά με εξαρτώμενα τέκνα, οι άνεργοι, αλλά και τα παιδιά.

Για την υποστήριξη των ομάδων αυτών διατίθεται ένα μεγάλο μέρος των εξισορροπητικών παρεμβάσεων που θα χρηματοδοτηθούν από την περιστολή της συνταξιοδοτικής δαπάνης, και ειδικότερα στις νέες οικογένειες με παιδιά (οικογενειακά επιδόματα και επιδόματα τέκνων, μονάδες προσχολικής ηλικίας, επιδότηση ενοικίου, σχολικά γεύματα), αλλά και στους άνεργους (προγράμματα ενεργών πολιτικών για την απασχόληση, επενδυτικές παρεμβάσεις).

Παράλληλα προωθούνται εξισορροπητικές παρεμβάσεις περιορισμού των επιπτώσεων στους συνταξιούχους από τις μειώσεις στις συντάξεις, μέσω της επιδότησης της συμμετοχής στα συνταγογραφούμενα φάρμακα. Λαμβάνοντας υπόψη τις αυξημένες ανάγκες των ηλικιωμένων σε φάρμακα και περίθαλψη, η παρέμβαση αυτή στοχεύει κυρίως στις ομάδες των χαμηλοσυνταξιούχων, συμβάλλοντας στη στήριξη του βιοτικού τους επιπέδου.

5.1 Έσοδα

Οι προβλέψεις για την εξέλιξη των μεγεθών των εσόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού (κυρίως του τακτικού) διαμορφώνονται από τα απολογιστικά μεγέθη του 2017, τις μακροοικονομικές προβλέψεις για την περίοδο 2018 -2022, καθώς και από τις επιπτώσεις των σχετικών δημοσιονομικών παρεμβάσεων και εξισορροπητικών παρεμβάσεων, όπως περιγράφονται στους πίνακες 2.7, 2.8 και 2.9.

5.2 Πρωτογενείς δαπάνες Κράτους

Οι συνολικές δαπάνες της κεντρικής διοίκησης, σε δημοσιολογιστική βάση, αυξάνονται ονομαστικά από έτος σε έτος.

Η μισθολογική δαπάνη αυξάνεται ονομαστικά κυρίως λόγω της σταδιακής αύξησης της εργοδοτικής εισφοράς υπέρ ΕΦΚΑ σύμφωνα με το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο.

Η εξέλιξη των λειτουργικών εξόδων διαμορφώνεται από την εξέλιξη των σχετικών μακροοικονομικών μεταβλητών. Σημειώνεται ότι μέρος της αύξησης στην κατηγορία αυτή σε σχέση με το 2017 οφείλεται στην εκτίμηση για αυξημένες δαπάνες σχετιζόμενες με τις μεταναστευτικές ροές.

Οι δαπάνες κοινωνικών παροχών αυξάνονται μεταξύ άλλων και λόγω της ενσωμάτωσης των σχετικών εξισορροπητικών παρεμβάσεων του ΜΠΔΣ 2018-2021 στη συγκεκριμένη κατηγορία.

5.3 Μεταβιβάσεις από τον Τακτικό Προϋπολογισμό σε φορείς εντός και εκτός Γενικής Κυβέρνησης

Οι πιστώσεις της κατηγορίας αυτής αφορούν στις μεταβιβάσεις που προέρχονται από τον Τακτικό Προϋπολογισμό. Στον πίνακα 5.1 παρατίθενται διακριτά οι επιχορηγήσεις και οι αποδόσεις τόσο προς φορείς εντός της Γενικής Κυβέρνησης, όσο και προς φορείς εκτός της Γενικής Κυβέρνησης. Οι

επιχορηγήσεις εξασφαλίζουν την εύρυθμη λειτουργία των φορέων που τις λαμβάνουν, ενώ οι αποδόσεις αποτελούν μέρος εσόδων που παρακρατούνται και αποδίδονται βάσει νομοθετικών διατάξεων σε συγκεκριμένους φορείς.

Περαιτέρω διάκριση γίνεται ως προς το είδος του φορέα και συγκεκριμένα σε:

- Ασφαλιστικά Ταμεία,
- Νοσοκομεία – ΥΠΕ - ΠΕΔΥ,
- Ασφαλιστικό Κεφάλαιο Αλληλεγγύης των Γενεών,
- Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης,
- Νομικά Πρόσωπα (Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου) και
- ΔΕΚΟ (με διάκριση των συγκοινωνιακών φορέων).

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.1 Μεταβιβάσεις από τον Τακτικό Προϋπολογισμό σε φορείς εντός και εκτός Γενικής Κυβέρνησης (ποσά σε εκατ. ευρώ)							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Πληρωμές	Προσωρινές Πληρωμές /1	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις	Προβλέψεις	Προβλέψεις	Προβλέψεις
A Μεταβιβάσεις από Τακτικό Προϋπολογισμό (1+2+3+4+5)	18.911	23.013	22.907	21.628	21.606	21.709	21.604
1. Μεταβιβάσεις σε Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης (i+ii+iii+iv+v)	14.387	18.566	18.513	17.863	17.572	17.663	17.637
i Επιχορηγήσεις ασφαλιστικών ταμείων	12.289	16.418	16.714	16.045	15.744	15.825	15.799
ii Επιχορηγήσεις σε Νοσοκομεία, ΥΠΕ-ΠΕΔΥ	1.300	1.311	930	931	931	931	931
iii Εφημερίες ιατρών ΕΣΥ και υπερμερίες λοιπού προσωπικού	321	331	343	343	343	343	343
iv Κοινωνική προστασία (ΑΚΑΓΕ)	470	505	522	540	550	560	560
v Αποδιδόμενοι πόροι σε ΟΚΑ	7	1	4	4	4	4	4
2. Μεταβιβάσεις σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (i+ii)	3.231	3.014	3.193	2.510	2.745	2.745	2.745
i Επιχορηγήσεις σε ΟΤΑ	71	39	53	81	81	81	81
ii Αποδιδόμενοι πόροι σε ΟΤΑ	3.160	2.975	3.140	2.429	2.663	2.663	2.663
3. Μεταβιβάσεις σε Νομικά Πρόσωπα ΕΝΤΟΣ Γενικής Κυβέρνησης εκτός ΔΕΚΟ (i+ii)	730	819	742	771	808	819	740
i Επιχορηγήσεις	708	801	710	738	776	787	708
ii Αποδόσεις	22	18	32	32	32	32	32
4. Μεταβιβάσεις σε ΔΕΚΟ (i+ii+iii)	380	446	281	302	303	304	304
i Επιχορηγήσεις	102	78	76	76	76	76	76
ii Αποδόσεις	12	25	26	27	28	29	29
iii Επιχορηγήσεις σε Συγκοινωνιακούς Φορείς	266	343	179	199	199	199	199
5. Μεταβιβάσεις σε Νομικά Πρόσωπα και ΔΕΚΟ ΕΚΤΟΣ Γενικής Κυβέρνησης (i+ii)	182	168	177	182	178	178	178
i Επιχορηγήσεις	180	166	177	182	178	178	178
ii Αποδόσεις	2	3	0	0	0	0	0

1/ Τα στοιχεία του 2017 είναι προσωρινά.

2/ Οι επιχορηγήσεις προς την ΤΡΑΙΝΟΣΕ μετά το 2017 περιλαμβάνονται στις επιχορηγήσεις σε Νομικά Πρόσωπα εκτός Γενικής Κυβέρνησης, λόγω αποκρατικοποίησης.

5.4 Ανώτατα όρια δαπανών ανά Υπουργείο

Τα ανώτατα όρια δαπανών του Κρατικού Προϋπολογισμού ανά Υπουργείο για το έτος 2018, αρχικά καθορίστηκαν στον Προϋπολογισμό του έτους 2018 και επικαιροποιούνται με την ενσωμάτωση των νέων εκτιμήσεων / παρεμβάσεων οι οποίες υιοθετήθηκαν εντός του έτους.

Ο υπολογισμός των ανώτατων ορίων δαπανών για το 2018, αλλά και για τα επόμενα οικονομικά έτη 2019-2022, προϋποθέτει:

- την ποσοτικοποίηση κάθε παρέμβασης καθώς και την κατανομή αυτής κατ' έτος και
- την κατανομή της δημοσιονομικής επίπτωσης της κάθε παρέμβασης ανά Υπουργείο.

Στον πίνακα 5.2 περιλαμβάνονται τα ανώτατα όρια (οροφές) δαπανών του Κρατικού Προϋπολογισμού ανά φορέα Κεντρικής Διοίκησης, τόσο σε ταμειακή όσο και σε δημοσιολογιστική βάση, σύμφωνα με τα πρότυπα της μεθοδολογίας του Ευρωπαϊκού Συστήματος Λογαριασμών (ESA 10). Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι η δημοσιονομική επίπτωση των εθνικολογιστικών προσαρμογών των δαπανών που περιλαμβάνονται στον πίνακα 5.2, έχει επιμεριστεί ανά Υπουργείο. Ειδικότερα οι ΑΔΑ φαίνονται διακριτά ανά Υπουργείο από το οποίο εποπτεύονται, βάσει των διατάξεων του ν. 4270/14 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.2 Ανώτατα Όρια Δαπανών Φορέων Κρατικού Προϋπολογισμού σε ταμειακή και δεδουλευμένη βάση σύμφωνα με την μεθοδολογία του ESA για τα έτη 2018-2022 (σε εκατ. ευρώ)

Φορείς	2018	2018	2019	2020	2021	2022
	Προϋπολογισμός	Εκτίμηση	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη
1 Προεδρία της Δημοκρατίας						
Τ.Π.	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4
ΠΔΕ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ταμειακό Σύνολο	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Σύνολο κατά ESA	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4
2 Βουλή των Ελλήνων						
Τ.Π.	134,0	134,0	135,0	136,0	136,5	137,0
ΠΔΕ	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Ταμειακό Σύνολο	135,0	135,0	136,0	137,0	137,5	138,0
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Σύνολο κατά ESA	135,0	135,0	136,0	137,0	137,5	138,0
3 Υπουργείο Εσωτερικών						
Τ.Π.	5.213,2	5.244,0	4.717,3	4.936,0	4.958,3	4.981,3
ΠΔΕ	192,0	192,0	210,0	218,0	222,0	222,0
Ταμειακό Σύνολο	5.405,2	5.436,0	4.927,3	5.154,0	5.180,3	5.203,3
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Σύνολο κατά ESA	5.405,2	5.436,0	4.927,3	5.154,0	5.180,3	5.203,3
πρώην Υπουργείο Εσωτερικών						
Τ.Π.	3.215,0	3.214,9	2.611,7	2.767,5	2.767,6	2.767,7
ΠΔΕ	124,0	124,0	144,0	150,0	155,0	155,0
Ταμειακό Σύνολο	3.339,0	3.338,9	2.755,7	2.917,5	2.922,6	2.922,7
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Σύνολο κατά ESA	3.339,0	3.338,9	2.755,7	2.917,5	2.922,6	2.922,7
πρώην Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη						
Τ.Π.	1.993,5	2.024,5	2.100,7	2.163,6	2.185,8	2.208,7
ΠΔΕ	66,0	66,0	64,0	65,0	64,0	64,0
Ταμειακό Σύνολο	2.059,5	2.090,5	2.164,7	2.228,6	2.249,8	2.272,7
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Σύνολο κατά ESA	2.059,5	2.090,5	2.164,7	2.228,6	2.249,8	2.272,7
πρώην Υπουργείο Μακεδονίας και Θράκης						
Τ.Π.	4,8	4,7	4,8	4,9	4,9	4,9
ΠΔΕ	2,0	2,0	2,0	3,0	3,0	3,0
Ταμειακό Σύνολο	6,8	6,7	6,8	7,9	7,9	7,9
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Σύνολο κατά ESA	6,8	6,7	6,8	7,9	7,9	7,9
4 Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης						
Τ.Π.	97,1	97,9	98,3	48,4	48,1	47,8
ΠΔΕ	2.148,0	2.148,0	2.685,0	2.720,0	2.745,0	2.749,0
Ταμειακό Σύνολο	2.245,1	2.245,9	2.783,3	2.768,4	2.793,1	2.796,8
<i>εκ των οποίων:</i>						
Συνήγορος του Καταναλωτή	1,8	1,8	1,9	1,9	1,9	1,9
Τ.Π.	1,8	1,8	1,9	1,9	1,9	1,9
ΠΔΕ						
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Σύνολο κατά ESA	2.245,1	2.245,9	2.783,3	2.768,4	2.793,1	2.796,8
5 Υπουργείο Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης						
Τ.Π.	45,0	51,8	58,4	58,8	58,8	58,8
ΠΔΕ	28,0	28,0	70,0	70,0	70,0	70,0
Ταμειακό Σύνολο	73,0	79,8	128,4	128,8	128,8	128,8
<i>εκ των οποίων:</i>						
Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης	2,1	2,1	2,0	2,0	2,0	2,0
Τ.Π.	2,1	2,1	2,0	2,0	2,0	2,0
ΠΔΕ						
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Σύνολο κατά ESA	73,0	79,8	128,4	128,8	128,8	128,8
6 Υπουργείο Εθνικής Άμυνας						
Τ.Π.	3.180,5	3.295,0	3.345,0	3.415,4	3.420,5	3.429,9
<i>εκ των οποίων:</i>						
Εξοπλιστικά προγράμματα (σε ταμειακή βάση)	510,0	510,0	530,0	530,0	530,0	530,0
ΠΔΕ	9,0	9,0	14,0	14,0	14,0	14,0
Ταμειακό Σύνολο	3.189,5	3.304,0	3.359,0	3.429,4	3.434,5	3.443,9
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	204,4	238,9	194,3	182,9	-220,2	30,1
Σύνολο κατά ESA	2.985,1	3.065,1	3.164,7	3.246,5	3.654,7	3.413,8

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.2 Ανώτατα Όρια Δαπανών Φορέων Κρατικού Προϋπολογισμού σε ταμειακή και δεδουλευμένη βάση σύμφωνα με την μεθοδολογία του ESA για τα έτη 2018-2022 (σε εκατ. ευρώ)

Φορείς	2018	2018	2019	2020	2021	2022
	Προϋπολογισμός	Εκτίμηση	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη
7 Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων						
Τ.Π.	4.696,9	4.680,8	4.896,9	5.041,2	5.077,1	5.092,4
ΠΔΕ	620,0	620,0	585,0	550,0	535,0	535,0
Ταμειακό Σύνολο	5.316,9	5.300,8	5.481,9	5.591,2	5.612,1	5.627,4
<i>εκ των οποίων:</i>						
Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Τ.Π.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
ΠΔΕ						
Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Τ.Π.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
ΠΔΕ						
Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση	0,6	0,7	0,8	0,9	0,9	0,9
Τ.Π.	0,6	0,7	0,8	0,9	0,9	0,9
ΠΔΕ						
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Σύνολο κατά ESA	5.316,9	5.300,8	5.481,9	5.591,2	5.612,1	5.627,4
8 Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης						
Τ.Π.	17.697,0	17.953,1	17.087,0	16.825,5	16.908,2	16.884,7
ΠΔΕ	370,0	370,0	375,0	375,0	375,0	375,0
Ταμειακό Σύνολο	18.067,0	18.323,1	17.462,0	17.200,5	17.283,2	17.259,7
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Σύνολο κατά ESA	18.067,0	18.323,1	17.462,0	17.200,5	17.283,2	17.259,7
9 Υπουργείο Εξωτερικών						
Τ.Π.	268,1	258,1	259,1	257,1	255,9	254,1
<i>εκ των οποίων:</i>						
Τόκοι (σε καθαρή βάση)	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
ΠΔΕ	5,0	5,0	3,0	3,0	4,0	4,0
Ταμειακό Σύνολο	273,1	263,1	262,1	260,1	259,9	258,1
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Σύνολο κατά ESA	273,1	263,1	262,1	260,1	259,9	258,1
10 Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων						
Τ.Π.	608,5	609,0	636,5	648,5	647,6	645,9
ΠΔΕ	11,0	11,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Ταμειακό Σύνολο	619,5	620,0	646,5	658,5	657,6	655,9
<i>εκ των οποίων:</i>						
Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα	2,5	2,3	2,6	2,7	2,8	2,9
Τ.Π.	2,5	2,3	2,6	2,7	2,8	2,9
ΠΔΕ						
Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών	2,2	2,0	2,3	2,3	2,4	2,5
Τ.Π.	2,2	2,0	2,3	2,3	2,4	2,5
ΠΔΕ						
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0,0	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Σύνολο κατά ESA	619,5	617,8	646,5	658,5	657,6	655,9
11 Υπουργείο Οικονομικών (πλην Γενικών Κρατικών Δαπανών)						
Τ.Π. /6	659,8	670,4	726,8	768,6	761,4	709,1
ΠΔΕ	7,0	7,0	8,0	8,0	8,0	8,0
Ταμειακό Σύνολο	666,8	677,4	734,8	776,6	769,4	717,1
<i>εκ των οποίων:</i>						
Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων	434,1	444,3	487,5	491,5	488,5	484,8
Τ.Π. /5/6	434,1	444,3	487,5	491,5	488,5	484,8
ΠΔΕ						
Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Τ.Π.	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
ΠΔΕ						
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Σύνολο κατά ESA	666,8	677,4	734,8	776,6	769,4	717,1

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.2 Ανώτατα Όρια Δαπανών Φορέων Κρατικού Προϋπολογισμού σε ταμειακή και δεδουλευμένη βάση σύμφωνα με την μεθοδολογία του ESA για τα έτη 2018-2022 (σε εκατ. ευρώ)

Φορείς	2018	2018	2019	2020	2021	2022
	Προϋπολογισμός	Εκτίμηση	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη
12 Γενικές Κρατικές Δαπάνες						
Τ.Π.	10.198,4	10.776,2	11.873,0	12.046,5	11.402,1	11.720,7
εκ των οποίων:						
Τόκοι (σε καθαρή βάση)	5.200,0	5.150,0	6.200,0	6.000,0	6.100,0	6.300,0
Δαπάνες ανάληψης δανείων από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Στήριξης (ΕΜΣ) και παράλληλες δαπάνες δημοσίου χρέους	65,0	65,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Καταπτώσεις εγγυήσεων (σε ακαθάριστη βάση)	970,0	966,6	405,0	659,0	118,8	118,8
Αναλήψεις χρεών φορέων Γενικής Κυβέρνησης	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ΠΔΕ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ταμειακό Σύνολο	10.198,4	10.776,2	11.873,0	12.046,5	11.402,1	11.720,7
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	-2.068,7	-1.704,5	-689,2	-1.060,6	-1.443,0	-1.713,5
Σύνολο κατά ESA	12.267,1	12.480,7	12.562,1	13.107,1	12.845,1	13.434,2
13 Υπουργείο Υγείας						
Τ.Π.	3.724,5	3.752,1	3.847,9	3.908,8	3.903,2	3.892,2
ΠΔΕ	35,0	35,0	65,0	65,0	65,0	65,0
Ταμειακό Σύνολο	3.759,5	3.787,1	3.912,9	3.973,8	3.968,2	3.957,2
εκ των οποίων:						
Εθνική Αρχή Ιατρικής Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Τ.Π.	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
ΠΔΕ						
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Σύνολο κατά ESA	3.759,5	3.787,1	3.912,9	3.973,8	3.968,2	3.957,2
14 Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης						
Τ.Π.	42,9	41,7	42,2	41,9	41,8	41,6
ΠΔΕ	118,0	118,0	88,0	93,0	103,0	103,0
Ταμειακό Σύνολο	160,9	159,7	130,2	134,9	144,8	144,6
εκ των οποίων:						
Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού	8,9	8,7	8,8	8,9	8,9	8,8
Τ.Π.	8,9	8,7	8,8	8,9	8,9	8,8
ΠΔΕ						
Συνήγορος του Πολίτη	6,4	6,2	6,3	6,2	6,2	6,1
Τ.Π.	6,4	6,2	6,3	6,2	6,2	6,1
ΠΔΕ						
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Σύνολο κατά ESA	160,9	159,7	130,2	134,9	144,8	144,6
15 Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού						
Τ.Π.	298,5	299,5	303,3	305,4	305,4	304,9
ΠΔΕ	41,0	41,0	45,0	45,0	45,0	45,0
Ταμειακό Σύνολο	339,5	340,5	348,3	350,4	350,4	349,9
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Σύνολο κατά ESA	339,5	340,5	348,3	350,4	350,4	349,9
16 Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας						
Τ.Π.	59,8	79,0	83,4	83,7	87,3	87,1
ΠΔΕ	410,0	410,0	470,0	448,0	410,0	406,0
Ταμειακό Σύνολο	469,8	489,0	553,4	531,7	497,3	493,1
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Σύνολο κατά ESA	469,8	489,0	553,4	531,7	497,3	493,1
17 Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών						
Τ.Π.	514,2	514,5	536,3	537,2	533,8	502,0
ΠΔΕ	1.964,0	1.964,0	1.854,0	1.864,0	1.878,0	1.878,0
Ταμειακό Σύνολο	2.478,2	2.478,5	2.390,3	2.401,2	2.411,8	2.380,0
εκ των οποίων:						
Επιτροπή Διερεύνησης Ατυχημάτων και Ασφάλειας Πτήσεων	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Τ.Π.	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
ΠΔΕ						
Επιτροπή Διερεύνησης Σιδηροδρομικών Ατυχημάτων και Συμβάντων	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Τ.Π.	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
ΠΔΕ						
Ρυθμιστική Αρχή Σιδηροδρόμων	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Τ.Π.	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
ΠΔΕ						
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	6,0	115,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Σύνολο κατά ESA	2.472,2	2.362,6	2.390,3	2.401,2	2.411,8	2.380,0
18 Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής						
Τ.Π.	41,5	41,2	41,3	41,7	41,9	42,0
ΠΔΕ	25,0	25,0	40,0	40,0	40,0	40,0
Ταμειακό Σύνολο	66,5	66,2	81,3	81,7	81,9	82,0
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Σύνολο κατά ESA	66,5	66,2	81,3	81,7	81,9	82,0

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.2 Ανώτατα Όρια Δαπανών Φορέων Κρατικού Προϋπολογισμού σε ταμειακή και δεδουλευμένη βάση σύμφωνα με την μεθοδολογία του ESA για τα έτη 2018-2022 (σε εκατ. ευρώ)

Φορείς	2018	2018	2019	2020	2021	2022
	Προϋπολογισμός	Εκτίμηση	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη
19 Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής						
Τ.Π.	332,2	331,3	336,6	345,6	348,6	349,3
ΠΔΕ	38,0	38,0	39,0	38,0	37,0	37,0
Ταμειακό Σύνολο	370,2	369,3	375,6	383,6	385,6	386,3
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Σύνολο κατά ESA	370,2	369,3	375,6	383,6	385,6	386,3
20 Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων						
Τ.Π.	401,8	397,6	495,0	518,5	520,5	520,0
ΠΔΕ	692,0	692,0	703,0	703,0	703,0	703,0
Ταμειακό Σύνολο	1.093,8	1.089,6	1.198,0	1.221,5	1.223,5	1.223,0
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Σύνολο κατά ESA	1.093,8	1.089,6	1.198,0	1.221,5	1.223,5	1.223,0
21 Υπουργείο Τουρισμού						
Τ.Π.	44,5	44,2	45,1	46,1	47,0	47,0
ΠΔΕ	36,0	36,0	35,0	35,0	35,0	35,0
Ταμειακό Σύνολο	80,5	80,2	80,1	81,1	82,0	82,0
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Σύνολο κατά ESA	80,5	80,2	80,1	81,1	82,0	82,0
22 Αποκεντρωμένες Διοικήσεις						
Τ.Π.	175,9	176,1	176,2	179,1	179,1	178,2
ΠΔΕ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ταμειακό Σύνολο	175,9	176,1	176,2	179,1	179,1	178,2
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Σύνολο κατά ESA	175,9	176,1	176,2	179,1	179,1	178,2
I. ΤΑΜΕΙΑΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΠΑΝΩΝ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ (Α+Β)	55.187,8	56.201,0	57.043,9	57.493,2	56.986,5	57.229,5
A. Δαπάνες Τακτικού Προϋπολογισμού (1+2)	48.437,8	49.451,0	49.743,9	50.193,2	49.686,5	49.929,5
1 Πρωτογενείς δαπάνες εκ των οποίων:	43.237,7	44.300,9	43.543,8	44.193,1	43.586,4	43.629,4
<i>Δαπάνες ανάληψης δανείων από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Στήριξης (ΕΜΣ) και παράλληλες δαπάνες Δημοσίου χρέου</i>	<i>65,0</i>	<i>65,0</i>	<i>20,0</i>	<i>20,0</i>	<i>20,0</i>	<i>20,0</i>
<i>Εξοπλιστικά προγράμματα (σε ταμειακή βάση)</i>	<i>510,0</i>	<i>510,0</i>	<i>530,0</i>	<i>530,0</i>	<i>530,0</i>	<i>530,0</i>
<i>Καταπτώσεις εγγυήσεων (σε ακαθάριστη βάση)</i>	<i>970,0</i>	<i>966,6</i>	<i>405,0</i>	<i>659,0</i>	<i>118,8</i>	<i>118,8</i>
<i>Αναλήψεις χρεών φορέων Γενικής Κυβέρνησης</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
2 Τόκοι (σε καθαρή βάση)	5.200,1	5.150,1	6.200,1	6.000,1	6.100,1	6.300,1
B. ΠΔΕ /1	6.750,0	6.750,0	7.300,0	7.300,0	7.300,0	7.300,0
Γ. Εθνικολογιστικές προσαρμογές /2 /3	-1.858,3	-1.347,5	-494,8	-877,7	-1.663,2	-1.683,4
II. Σύνολο δαπανών Κρατικού Προϋπολογισμού κατά ESA (I-Γ) /4	57.046,1	57.548,5	57.538,7	58.370,9	58.649,7	58.912,9

1 Οι προβλέψεις για το ΠΔΕ ανά Υπουργείο προέρχονται από το Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης.

Δεν υπάρχουν διαθέσιμα διακριτά στοιχεία για το ΠΔΕ των Ανεξάρτητων Διοικητικών Αρχών, τα ποσά των οποίων περιλαμβάνονται στο συνολικό όριο δαπανών του εκάστοτε υπουργείου.

2 Εθνικολογιστικές προσαρμογές: (+) μείωση δαπανών / (-) αύξηση δαπανών.

3 Ο πίνακας περιλαμβάνει μόνο την προσαρμογή κατά ESA για την συνεισφορά προς την Τουρκία για την αντιμετώπιση των μεταναστευτικών ροών και συγκεκριμένα 2018: 6 εκατ., 2019: 1 εκατ. ευρώ.

4 Ο πίνακας δεν περιλαμβάνει τις χρηματοδοτήσεις για πληρωμές υποχρεώσεων προηγούμενων οικονομικών ετών (ΠΟΕ) και εξοφλήσεων εκκρεμών αιτήσεων συνταξιοδότησης.

5 Στο όριο δαπανών του Τ.Π. της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων περιλαμβάνονται πιστώσεις για αποδοχές εκτιμώμενου ποσού 34 εκατ. ευρώ κατ' έτος από το 2019 και μετά, στο πλαίσιο επανασχεδιασμού του βαθμολογίου-μισθολογίου βάσει περιγραφής θέσεων και αξιολόγησης, σε συμφωνία με το ισχύον Μνημόνιο Κατανόησης (sMoU). Στο εν λόγω ποσό δεν συμπεριλαμβάνονται δαπάνες για εργοδοτικές εισφορές οι οποίες είναι δημοσιονομικά ουδέτερες σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης (ισόποσο έσοδο του υποτομέα των ΟΚΑ). Τυχόν διαφορές λόγω νέων προσλήψεων προσωπικού στα επόμενα έτη θα καλυφθούν με ανακατανομή πιστώσεων από τις Γενικές Κρατικές Δαπάνες.

6 Στο όριο δαπανών του Τ.Π. της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων δεν περιλαμβάνονται πιστώσεις εκτιμώμενου ποσού 14,2 εκατ. ευρώ για δαπάνες που αφορούν την Αρχή, αλλά έχουν προβλεφθεί στο όριο δαπανών του Υπουργείου Οικονομικών (πλην Γενικών Κρατικών Δαπανών), λόγω μη δυνατότητας επιμερισμού των εν λόγω δαπανών επί του παρόντος, προκειμένου να μεταφέρονται στον προϋπολογισμό της ΑΑΔΕ κατά τη διάρκεια εκάστοτε έτους, με βάση τις κείμενες διατάξεις.

6. ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΑΙ ΕΣΟΔΑ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΑΝΑ ΥΠΟΤΟΜΕΑ

6.1 Νομικά πρόσωπα

Στον υποτομέα των νομικών προσώπων περιλαμβάνονται τα νομικά πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου της κεντρικής κυβέρνησης και οι δημόσιες επιχειρήσεις (Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ., Α.Ε.) που είναι ενταγμένα στο μητρώο φορέων Γενικής Κυβέρνησης. Σε αυτά ανήκουν, μεταξύ άλλων, και οι Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές (ΑΔΑ) που έχουν νομική προσωπικότητα, και το Ασφαλιστικό Κεφάλαιο Αλληλεγγύης Γενεών (ΑΚΑΓΕ). Τα νομικά πρόσωπα του υποτομέα είναι ανομοιογενή μεταξύ τους, ποικίλουν ευρύτατα ως προς τον σκοπό, την αποστολή και τη λειτουργία τους και εποπτεύονται από διαφορετικά Υπουργεία. Επισημαίνουμε ότι στο προηγούμενο ΜΠΔΣ 2018-2021 ο υποτομέας διακρινόταν σε Νομικά Πρόσωπα και Επαναταξινομημένες ΔΕΚΟ, ενώ στο παρόν παρουσιάζεται ενιαίος.

Τα έτη του ΜΠΔΣ από το 2019 έως το 2022 η εξέλιξη του δημοσιονομικού αποτελέσματος του υποτομέα δεν παρουσιάζει αξιοσημείωτες διακυμάνσεις, εφόσον εξαιρεθεί η επίπτωση των καταπτώσεων εγγυήσεων (926 εκατ. ευρώ το 2018, 365 εκατ. ευρώ το 2019, 619 εκατ. ευρώ το 2020 και 79 εκατ. ευρώ το 2021 και 2022). Η επίπτωση αυτή, ωστόσο, είναι δημοσιονομικά ουδέτερη, καθώς αφορά τις εκάστοτε οφειλόμενες τοκοχρεολυτικές δόσεις των εγγυημένων από το Ελληνικό Δημόσιο δανείων των φορέων, που καταγράφονται ισόποσα ως έσοδο του υποτομέα και δαπάνη του τακτικού προϋπολογισμού.

Οι εκτιμήσεις των οικονομικών μεγεθών των ΑΔΑ των ετών 2019-2022 παρουσιάζονται αναλυτικότερα στον πίνακα 6.1. Τα οικονομικά μεγέθη τους δεν παρουσιάζουν αξιοσημείωτες μεταβολές, εκτός από αυτά της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, τα οποία επηρεάζονται σημαντικά κυρίως τα έτη 2020 και 2021 λόγω της διεξαγωγής των απογραφών Γεωργίας-Κτηνοτροφίας, Κτιρίων και Πληθυσμού-Κατοικιών, που διενεργούνται κάθε 10 έτη.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6.1 Εκτιμήσεις οικονομικών μεγεθών Ανεξάρτητων Διοικητικών Αρχών (ΑΔΑ) ετών 2019-2022 (σε εκατ.ευρώ)												
Όνομασία Ανεξάρτητης Αρχής	2019			2020			2021			2022		
	Σύνολο Εσόδων	Σύνολο εξόδων	Δημ/κό αποτ/σμα	Σύνολο Εσόδων	Σύνολο εξόδων	Δημ/κό αποτ/σμα	Σύνολο Εσόδων	Σύνολο εξόδων	Δημ/κό αποτ/σμα	Σύνολο Εσόδων	Σύνολο εξόδων	Δημ/κό αποτ/σμα
Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας	9,9	7,9	2,0	9,8	7,8	2,0	9,8	7,8	2,0	9,9	7,9	2,0
Επιτροπή Ανταγωνισμού	5,4	5,4	0,0	5,4	5,4	0,0	5,4	5,4	0,0	5,4	5,4	0,0
Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών & Ταχυδρομείων	45,4	45,0	0,4	45,1	45,0	0,1	53,9	53,1	0,8	53,3	52,7	0,6
Εθνική Αναλογιστική Αρχή	1,4	0,8	0,6	1,4	0,8	0,6	1,4	0,8	0,6	1,4	0,8	0,6
Επιτροπή Εποπτείας & Ελέγχου Παιγνίων	15,0	11,8	3,2	15,6	12,0	3,6	15,8	12,0	3,8	15,9	12,0	3,9
Ελληνικό Δημοσιονομικό Συμβούλιο	1,1	1,1	0,0	1,1	1,1	0,0	1,1	1,1	0,0	1,1	1,1	0,0
Ελληνική Στατιστική Αρχή	59,0	59,4	-0,4	99,7	99,3	0,4	96,4	96,9	-0,5	50,7	50,7	0,0
Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων	4,4	5,8	-1,4	4,5	5,3	-0,8	4,6	5,7	-1,1	4,7	5,9	-1,2
Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων	0,9	0,9	0,0	0,9	0,9	0,0	0,9	0,9	0,0	0,9	0,9	0,0

6.2 Εξέλιξη δημοσιονομικών μεγεθών νοσοκομείων – ΠΕΔΥ

Στο σύνολο των δημόσιων νοσοκομείων περιλαμβάνονται τα νοσοκομεία του ΕΣΥ (ΝΠΔΔ), το νοσοκομείο Παπαγεωργίου (ΝΠΙΔ), τα νοσοκομεία Αρεταίειο και Αιγινήτειο, το ΝΙΜΤΣ, το Ωνάσειο Καρδιοχειρουργικό Κέντρο, καθώς και οι δομές του Πρωτοβάθμιου Εθνικού Δικτύου Υγείας (Π.Ε.Δ.Υ.).

Ειδικά για τα δημόσια νοσοκομεία η ουσιαστική δημοσιονομική ανάλυση αφορά στη διαχρονική εξέλιξη των δαπανών. Το σκέλος των εσόδων αφορά, κατά κύριο λόγο, μεταβιβάσεις από τον Κρατικό Προϋπολογισμό και τον ΕΟΠΥΥ, οι οποίες μεταβάλλονται ανάλογα με τις εκάστοτε συνθήκες ρευστότητας και σε κάθε περίπτωση είναι δημοσιονομικά ουδέτερες σε επίπεδο γενικής κυβέρνησης. Η εξέλιξη των συνολικών δεδουλευμένων δαπανών (εξαιρούνται οι επενδυτικές δαπάνες που χρηματοδοτούνται από το ΠΔΕ) παρουσιάζεται στον πίνακα 6.2.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6.2 Εξέλιξη δεδουλευμένων δαπανών υποτομέα νοσοκομείων - ΠΕΔΥ (ποσά σε εκατ. ευρώ)							
Υποτομέας Νοσοκομεία- ΠΕΔΥ	ΔΥΕ	ΔΥΕ	Εκτίμηση	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Δεδουλευμένα έξοδα (μετά CB) ΜΠΔΣ 19-22	2.194	2.172	2.193	2.233	2.263	2.298	2.331
εκ των οποίων: φαρμακευτική δαπάνη (όριο)			468	479	490	500	509
μισθοί			567	566	568	570	572
λοιπά έξοδα			1.158	1.189	1.206	1.227	1.250
Δεδουλευμένα έξοδα (μετά CB) ΜΠΔΣ 18-21	2.188	2.165	2.164	2.186	2.208	2.233	
ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΠΔΣ 19-22 σε σχέση με ΜΠΔΣ 18-21			29	47	55	64	

Σημειώσεις:

1. Στις ανωτέρω δαπάνες δεν περιλαμβάνονται οι δαπάνες μέσω του ΠΔΕ ενώ εξαιρούνται οι αντικριζόμενες.
2. Στις ανωτέρω δαπάνες δεν περιλαμβάνονται τα στρατιωτικά νοσοκομεία.
3. Στις ανωτέρω δαπάνες δεν περιλαμβάνονται οι αμοιβές προσωπικού των νοσοκομείων του ΕΣΥ και του ΠΕΔΥ, που πληρώνονται από τον Κρατικό Π/Υ.
4. CB = Clawback

Όπως φαίνεται από τον πίνακα 6.2, οι δαπάνες του υποτομέα σε δημοσιολογιστική βάση προβλέπεται να αυξηθούν σωρευτικά κατά 195 εκατ. ευρώ την περίοδο 2018-2021 σε σχέση με το ΜΠΔΣ 2018-2021, το οποίο ψηφίστηκε το Μάιο του 2017.

Στις συνολικές δαπάνες που απεικονίζονται σε όλους τους πίνακες που αφορούν το σύνολο των δημόσιων νοσοκομείων και του ΠΕΔΥ δεν περιλαμβάνεται η μισθοδοσία του μόνιμου προσωπικού, καθώς αυτή καταβάλλεται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό (τακτικό) όπου και αποτυπώνεται.

Χρηματοδότηση – Χρηματοοικονομική Θέση υποτομέα

ΠΙΝΑΚΑΣ 6.3 Χρηματοδότηση - Καθαρή χρηματοοικονομική θέση Νοσοκομείων -ΠΕΔΥ						
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1.	Έξοδα χρήσεως	2.243	2.283	2.313	2.348	2.381
2.	Εκτιμώμενο ύψος πληρωμών	2.636	2.576	2.338	2.347	2.381
3. (1-2)	Εκτιμώμενη μεταβολή υποχρεώσεων	-393	-292	-25	0	0
4.	Εκτιμώμενο ύψος υποχρεώσεων προς φορείς εκτός ΓΚ τέλους χρήσεως	710	317	24	0	0
5.	Εκτιμώμενες εισπράξεις	2.399	2.400	2.400	2.400	2.400
6. (5-2)	Εκτιμώμενη ετήσια μεταβολή ταμειακών διαθεσίμων	-237	-176	61	52	18
7.	Εκτιμώμενο ύψος ταμειακών διαθεσίμων τέλους χρήσης	1.104	867	691	752	823
8. (7-4)	Καθαρή χρηματοοικονομική θέση	394	550	666	753	823

Στο ΜΠΔΣ 2018-2021 η τακτική επιχορήγηση από τον Κρατικό Προϋπολογισμό προβλεπόταν να μειωθεί το 2018 σε 1.253 εκατ. ευρώ, από 1.623 εκατ. ευρώ το 2017 και να παραμείνει σταθερή τα επόμενα χρόνια. Στο ΜΠΔΣ 2019-2022 η πρόβλεψη αυτή δεν έχει μεταβληθεί.

Στον πίνακα 6.3 παρουσιάζεται ολοκληρωμένα η χρηματοοικονομική εικόνα του υποτομέα από την οποία προκύπτει ότι η χρηματοοικονομική του επάρκεια είναι πλήρως εξασφαλισμένη σε όλη τη διάρκεια της περιόδου 2018-2022.

Συγκεκριμένα, συσχετίζοντας την καθαρή χρηματοοικονομική θέση του υποτομέα στο τέλος του 2017 με τις εκτιμώμενες ταμειακές ροές (πίνακας 11.1) και δεδομένων των ετήσιων εξόδων (πίνακας 2.1) που ο υποτομέας δεν πρέπει να υπερβεί (εκτός και αν γίνει ισόποση μείωση σε άλλο υποτομέα της γενικής κυβέρνησης), προκύπτει ότι οι χρηματοδοτικές του ανάγκες είναι πλήρως εξασφαλισμένες. Εκτιμάται ότι με αυτό το ύψος πληρωμών (δεδομένων πάντα των ετήσιων εξόδων), ο υποτομέας θα μηδενίσει το σύνολο των υποχρεώσεων του (όχι μόνο των ληξιπροθέσμων) το 2019. Επισημαίνεται δε, ότι, στις παρούσες προβλέψεις, δεν περιλαμβάνεται πρόσθετη χρηματοδότηση, η οποία ενδεχομένως προκύψει από το πρόγραμμα αποπληρωμής ληξιπροθέσμων υποχρεώσεων της γενικής κυβέρνησης.

Τονίζεται ότι το κρίσιμο δημοσιονομικό μέγεθος που πρέπει να τηρηθεί είναι η ετήσια πρόβλεψη για τα έξοδα του υποτομέα, και όχι το ύψος των εκτιμώμενων πληρωμών, το οποίο είναι ενδεικτικό και η όποια υπέρβασή του δεν δημιουργεί δημοσιονομικό κενό, καθώς μεγαλύτερο ύψος πληρωμών σημαίνει και μεγαλύτερη μείωση απλήρωτων υποχρεώσεων, με αποτέλεσμα η καθαρή χρηματοοικονομική θέση να παραμένει αμετάβλητη.

Αντιθέτως, πιθανή επιτάχυνση των πληρωμών προς τους προμηθευτές θα έχει πολλαπλασιαστικές θετικές επιπτώσεις στην οικονομία λόγω της βελτίωσης της ρευστότητας του ιδιωτικού τομέα, χωρίς να προκαλείται οποιαδήποτε δημοσιονομική επίπτωση.

6.3 Τοπική Αυτοδιοίκηση

Στον υποτομέα των ΟΤΑ, η παρατηρούμενη μείωση του δημοσιονομικού αποτελέσματος το 2017 σε σχέση με το προηγούμενο έτος οφείλεται κυρίως στις μειωμένες επιχορηγήσεις από τον τακτικό προϋπολογισμό, αλλά και στην αύξηση των Λοιπών Δαπανών, ενώ παράλληλα σημειώθηκε συγκράτηση των Επενδυτικών Δαπανών. Η παρατηρούμενη αύξηση στους Μισθούς οφείλεται κυρίως στην επίπτωση της μεταρρύθμισης του ΕΦΚΑ (ουδέτερη στη Γενική Κυβέρνηση) και στην απόδοση του νέου ενιαίου μισθολογίου που εφαρμόστηκε από την 1-1-2016.

Οι προβλέψεις για τα επόμενα έτη διαμορφώθηκαν κυρίως με βάση τα εξής:

- Την εκτέλεση του 2017.
- Τις μακρο-οικονομικές προβλέψεις, όσον αφορά τα Λοιπά Έσοδα και τις Λοιπές Δαπάνες.
- Τις εκτιμήσεις, τόσο για τη γενικότερη επίπτωση της επιτάχυνσης του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, όσο και για την ειδικότερη επίπτωση στον υποτομέα, των πρόσφατα θεσμοθετημένων επενδυτικών προγραμμάτων ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ I & II, όσον αφορά τα μεγέθη Μεταβιβάσεις από ΠΔΕ και Επενδυτικές Δαπάνες.

- Την επίπτωση της μεταρρύθμισης του ΟΠΕΚΑ στον υποτομέα και συγκεκριμένα της ανάληψης από τον ΟΠΕΚΑ της καταβολής των αναπηρικών προνοιακών επιδομάτων από το 2019. Η επίπτωση (ουδέτερη σε επίπεδο αποτελέσματος Γενικής Κυβέρνησης, αλλά και υποτομέα ΟΤΑ) απεικονίζεται τόσο στη μείωση των Επιχορηγήσεων από τον Τακτικό Π/Υ, όσο και στη μείωση των μεγεθών στις Κοινωνικές Παροχές.
- Την εκτίμηση για τις αποχωρήσεις προσωπικού, τον προγραμματισμό προσλήψεων, καθώς και τις περαιτέρω επιπτώσεις της μεταρρύθμισης του ΕΦΚΑ και του από 1-1-2016 ενιαίου μισθολογίου, όσον αφορά τους Μισθούς.

6.4 Κοινωνικός Προϋπολογισμός

Ο κοινωνικός προϋπολογισμός συνίσταται στα ασφαλιστικά ταμεία, στον ΟΠΕΚΑ-NAT με μη ασφαλιστικές αρμοδιότητες, τον ΟΑΕΔ και τον ΕΟΠΥΥ. Για την περίοδο 2019-2022 παρουσιάζει ένα σταθερά θετικό δημοσιονομικό αποτέλεσμα (κατά μέσο όρο περίπου 1,9% του ΑΕΠ).

Κύριοι παράγοντες σταθεροποίησης του δημοσιονομικού αποτελέσματος είναι:

- Η σταθερή αύξηση των εσόδων από τις ασφαλιστικές εισφορές, η οποία οφείλεται κυρίως στη βελτίωση του μακροοικονομικού περιβάλλοντος (αύξηση απασχόλησης, αύξηση αποζημίωσης εργαζομένων κλπ), αλλά και στη συστηματική και στοχευμένη αντιμετώπιση της εισφοροδιαφυγής και αδήλωτης εργασίας.
- Η διατήρηση καθ' όλη την περίοδο 2019-2022 σταθερού ύψους εσόδων από ρυθμίσεις κυρίως λόγω συστηματικής εφαρμογής από το ΚΕΑΟ στοχευμένων ελεγκτικών διαδικασιών με θετικά εισπρακτικά αποτελέσματα.
- Η διατήρηση καθ' όλη την περίοδο 2019-2022 σταθερού ύψους αποδόσεων της περιουσίας των φορέων λόγω υψηλών αποθεματικών.
- Η σταθερή και εύλογη αύξηση της συνταξιοδοτικής δαπάνης για την περίοδο 2019-2022 (περίπου 1,3% ετησίως), κυρίως λόγω σταθεροποίησης και εναρμόνισης των κανόνων του ασφαλιστικού συστήματος με συνέπεια ομαλούς ρυθμούς συνταξιοδοτήσεων.
- Η μη σώρευση απλήρωτων υποχρεώσεων για τις εφάπαξ παροχές, διότι με την έκτακτη χρηματοδότηση που παρέχεται εκκαθαρίζεται εντός του 2018 το σύνολο των ληξιπροθέσμων υποχρεώσεων και ο τομέας από το 2019 και εφεξής λειτουργεί πλέον με μηδενικά δημοσιονομικά ελλείμματα.
- Οι περίπου σταθερές παροχές που καταβάλλονται από τον ΟΑΕΔ για τα επιδόματα ανεργίας, ενώ παράλληλα διατηρείται ο στόχος υλοποίησης σειράς προγραμμάτων ενεργητικών πολιτικών για την ενίσχυση της απασχόλησης και ανάσχεσης της ανεργίας.

ΕΟΠΥΥ

Από την εξέλιξη των μεγεθών του **ΕΟΠΥΥ** στην περίοδο 2018-2022 προκύπτει ότι η τελική δεδουλευμένη δαπάνη για φάρμακα και παροχές ασθένειας αναμένεται να διαμορφωθεί στα 3,46 δισ. ευρώ το 2018, και να ακολουθήσει αυξητική πορεία στα 3,53 δισ. ευρώ το 2019, στα 3,6 δισ. ευρώ το 2020, στα 3,68

δισ. ευρώ το 2021 και στα 3,75 δισ. ευρώ το 2022. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στην απόφαση να συνδεθεί το ύψος της οροφής της εν λόγω δαπάνης μετά clawback & rebate με το ρυθμό μεγέθυνσης του πραγματικού ΑΕΠ στην μετά την κρίση περίοδο, με πρώτο έτος εφαρμογής το 2019.

Υπενθυμίζεται ότι το 2017 ήταν το πρώτο έτος όπου ο μηχανισμός του clawback / rebate επεκτάθηκε και στις λοιπές κατηγορίες παροχών ασθένειας (σε είδος και χρήμα) που δεν ενέλιπταν ως τότε στο μηχανισμό αυτό (οι δαπάνες αυτές ήταν της τάξης περίπου των 500 εκατ. ευρώ και αποτελούσαν μόνιμη πηγή υπέρβασης τα προηγούμενα χρόνια).

Επίσης επισημαίνεται ότι τα μεγέθη στον πίνακα 6.4, ειδικά στο τμήμα των δαπανών για φάρμακα και παροχές ασθένειας παρουσιάζονται σε καθαρή ταμειακή βάση, δηλ. μετά την αφαίρεση του clawback & rebate. Παράλληλα το στοιχείο «εθνικολογιστικές προσαρμογές» στον ΕΟΠΥΥ δεν ταυτίζεται με τη μεταβολή των απλήρωτων υποχρεώσεων του φορέα, καθώς ενσωματώνει επιπρόσθετα και τις ποσοτικές διαφορές που προκύπτουν από έτος σε έτος λόγω της αναμενόμενης χρονικής υστέρησης που υπάρχει στην τελική εκκαθάριση των τιμολογίων των προμηθευτών και παρόχων υγείας και στην είσπραξη του clawback. Οι ταμειακές ροές είναι ενδεικτικές και δεν συμπίπτουν με τις οροφές δαπανών του φορέα, ούτε με την έννοια των πιστώσεων του προϋπολογισμού.

Βάσει του τεχνικού μνημονίου (TMU) με τους θεσμούς, ο ΕΟΠΥΥ έχει αναλάβει την υποχρέωση να ολοκληρώσει τους συμψηφισμούς για όσα εκκρεμή clawback υπάρχουν ακόμα από την περίοδο 2013-2015, εκτός αυτών που παρουσιάζουν νομικές/ τεχνικές δυσκολίες. Για τα εκκρεμή clawback των παρόχων υγείας του έτους 2016 που δεν έχουν εισπραχθεί, θα προχωρήσει και εκεί άμεσα η διαδικασία. Ο υπολογισμός των clawbacks του πρώτου εξαμήνου του 2017 θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί τον Ιανουάριο 2018 και η είσπραξη/συμψηφισμός θα γίνει: σε 12 δόσεις, εκτός από τους παρόχους για τους οποίους το ποσό του clawback ξεπερνά το 10% των εσόδων τους, οπότε σε αυτή την περίπτωση η είσπραξη /συμψηφισμός θα πραγματοποιηθεί σε 24 δόσεις. Για τις φαρμακευτικές εταιρείες το εν λόγω σχήμα θα αφορά και τα εκκρεμή clawbacks του 2016.

**Πίνακας 6.4 Κοινωνικός προϋπολογισμός
(ποσά σε εκατ. ευρώ)**

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	ΔΥΕ	ΔΥΕ	ΜΠΔΣ	ΜΠΔΣ	ΜΠΔΣ	ΜΠΔΣ	ΜΠΔΣ
ΦΟΡΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ							
α) Ασφαλιστικά Ταμεία							
Έσοδα	36.442	43.149	42.987	41.437	41.801	42.394	42.867
Ασφαλιστικές εισφορές	11.049	12.835	13.103	13.585	14.125	14.439	14.736
Ρύθμιση οφειλών	1.040	1.129	1.124	1.074	1.057	1.037	1.015
Μεταβιβάσεις από ΑΚΑΓΕ	391	395	395	395	395	395	395
Κοινωνικοί πόροι	726	669	660	675	694	714	732
Μεταβιβάσεις από τακτικό προϋπολογισμό	10.702	14.939	14.421	12.948	12.647	12.728	12.702
Αντικριζόμενα έσοδα	8	0	0	0	0	0	0
Απόδοση περιουσίας	1.070	1.099	1.193	1.193	1.193	1.193	1.193
Εισπράξεις υπέρ Δημοσίου και τρίτων	11.227	11.867	11.939	11.414	11.536	11.731	11.934
Λοιπά έσοδα	228	216	151	153	155	157	160
Έξοδα	35.717	42.324	42.530	38.159	38.561	39.093	39.662
Συντάξεις	23.414	28.917	28.702	25.480	25.818	26.151	26.512
Κύριας ασφάλισης	19.712	25.589	25.315	22.252	22.496	22.736	23.026
Επικουρικής ασφάλισης ^{/1}	3.702	3.328	3.387	3.228	3.322	3.415	3.486
Λοιπές παροχές ασθένειας	180	174	174	174	174	174	174
Προνοιακές παροχές	1.968	1.106	1.200	634	575	575	577
Λοιπές μεταβιβάσεις σε τρίτους	9.593	11.722	11.939	11.414	11.536	11.731	11.934
Δαπάνες προσωπικού	231	211	209	207	207	207	206
Διοικητικές δαπάνες ^{/2}	331	194	306	249	252	255	259
Ταμειακό αποτέλεσμα	725	825	457	3.278	3.240	3.301	3.205
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	-321	-302	528	0	0	0	0
Δημοσιονομικό αποτέλεσμα	404	523	985	3.278	3.240	3.301	3.205
β) ΟΠΕΚΑ (μη ασφαλιστικές αρμοδιότητες) (τέως ΟΓΑ, ΝΑΤ)							
Έσοδα	0	195	1.123	1.928	1.928	1.928	1.928
Ασφαλιστικές εισφορές	0	6	6	6	6	6	6
Μεταβιβάσεις από τακτικό προϋπολογισμό	0	160	1.109	1.914	1.914	1.914	1.914
Απόδοση περιουσίας	0	18	8	8	8	8	8
Λοιπά έσοδα	0	11	0	0	0	0	0
Έξοδα	0	171	1.123	1.928	1.928	1.928	1.928
Κοινωνικές παροχές	0	137	1.095	1.900	1.900	1.900	1.900
Δαπάνες προσωπικού	0	11	11	11	11	11	11
Διοικητικές δαπάνες	0	23	17	17	17	17	17
Ταμειακό αποτέλεσμα	0	24	0	0	0	0	0
Εθνικολογιστικές προσαρμογές							
Δημοσιονομικό αποτέλεσμα	0	24	0	0	0	0	0
γ) ΟΑΕΔ,ΟΕΕ,ΟΕΚ							
Έσοδα	2.262	2.764	2.960	3.027	3.090	3.153	3.213
Ασφαλιστικές εισφορές	1.172	1.729	1.863	1.921	1.987	2.053	2.117
Ρύθμιση οφειλών	181	196	196	187	184	181	177
Μεταβιβάσεις από κρατικό προϋπολογισμό	674	543	635	705	705	705	705
Απόδοση περιουσίας	47	43	58	58	58	58	58
Εισπράξεις υπέρ Δημοσίου και τρίτων	89	91	95	98	98	98	98
Λοιπά έσοδα	99	161	113	58	58	58	58
Έξοδα	2.168	2.297	2.415	2.518	2.532	2.549	2.568
Προνοιακές παροχές	1.869	2.004	2.114	2.195	2.205	2.222	2.240
Απόδοση εισπράξεων τρίτων	90	86	95	98	98	98	98
Δαπάνες προσωπικού	96	96	97	101	105	105	106
Λοιπές δαπάνες	113	111	109	124	124	124	124
Ταμειακό αποτέλεσμα	94	467	544	509	558	603	645
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	45	37	0	0	0	0	0
Δημοσιονομικό αποτέλεσμα	139	504	544	509	558	603	645

**Πίνακας 6.4 Κοινωνικός προϋπολογισμός
(ποσά σε εκατ. ευρώ)**

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	ΔΥΕ	ΔΥΕ	ΜΠΔΣ	ΜΠΔΣ	ΜΠΔΣ	ΜΠΔΣ	ΜΠΔΣ
ΦΟΡΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ							
δ) ΕΟΠΥΥ							
Έσοδα	4.899	5.380	5.114	4.932	5.019	5.096	5.185
Ασφαλιστικές εισφορές	3.904	4.557	4.480	4.306	4.395	4.476	4.568
Ρύθμιση οφειλών	151	174	174	166	164	160	157
Κοινωνικοί Πόροι	2	0	0	0	0	0	0
Μεταβιβάσεις από τακτικό προϋπολογισμό	502	314	100	100	100	100	100
Απόδοση περιουσίας	39	63	40	40	40	40	40
Εισπράξεις υπέρ Δημοσίου και τρίτων	250	255	300	300	300	300	300
Λοιπά έσοδα	51	17	20	20	20	20	20
Έξοδα	5.005	5.316	5.101	4.852	4.998	5.098	5.125
Φαρμακευτική δαπάνη (καθαρή μετά την αφαίρεση clawback & rebate)	2.089	2.332	2.249	2.028	2.186	2.256	2.250
Λοιπές παροχές ασθένειας (καθαρή μετά την αφαίρεση clawback & rebate)	1.883	1.869	1.480	1.450	1.436	1.465	1.496
Απόδοση εισπράξεων τρίτων	243	251	300	300	300	300	300
Δαπάνες προσωπικού	33	37	40	42	42	42	43
Διοικητικές δαπάνες	102	85	132	133	134	135	136
Μεταβιβάσεις προς νοσοκομεία	656	742	900	900	900	900	900
Ταμειακό αποτέλεσμα	-106	64	13	80	21	-2	60
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	482	677	266	-53	11	35	-6
Δημοσιονομικό αποτέλεσμα	376	741	279	27	32	33	54
Ταμειακό αποτ/σμα κοινωνικού προϋπολογισμού	713	1.380	1.015	3.867	3.818	3.903	3.911
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	206	412	793	-53	11	35	-6
Δημοσιονομικό αποτ/σμα κοινων. προϋπ/σμού	919	1.792	1.808	3.815	3.829	3.938	3.905

1/ Στις δαπάνες επικουρικής ασφάλισης του έτους 2016 περιλαμβάνεται ποσό ύψους 84 εκατ. ευρώ που αφορά αποπληρωμή ληξιπροθέσμων του ΜΤΠΥ από την ειδική χρηματοδότηση

2/ Οι χρεωστικοί τόκοι των ασφαλιστικών ταμείων περιλαμβάνονται στις διοικητικές δαπάνες

7. ΓΕΝΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΕ ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΒΑΣΗ

Η ενοποιημένη κατάσταση της Γενικής Κυβέρνησης (πίνακας 7.1) παρουσιάζει τα συνολικά έσοδα και έξοδά της κατά γενική κατηγορία (οικονομική ταξινόμηση). Η ενοποίηση όλων των υποτομέων σε ενιαίο σύνολο συνεπάγεται την ενοποίηση τόσο των συναλλαγών μεταξύ των υποτομέων, όσο και των ενδοτομεακών συναλλαγών. Με την έννοια αυτή, εντοπίζονται και απαλείφονται όλες οι συναλλαγές που, στο πλαίσιο της Γενικής Κυβέρνησης, αποτελούν έξοδο για έναν υποτομέα και ισόποσο έσοδο για κάποιον άλλο (ενδοκυβερνητικές συναλλαγές), όπως για παράδειγμα, η επιχορήγηση ενός ΝΠΔΔ από τον Τακτικό Προϋπολογισμό. Με τον τρόπο αυτό, αποτυπώνονται τα καθαρά έσοδα και οι καθαρές δαπάνες και, συνεπώς, η πραγματική οικονομική δραστηριότητα του συνόλου της Γενικής Κυβέρνησης. Το δημοσιονομικό αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης μετά την ενοποίηση των ενδοκυβερνητικών – ενδοτομεακών συναλλαγών παραμένει εξ ορισμού το ίδιο με το μη ενοποιημένο.

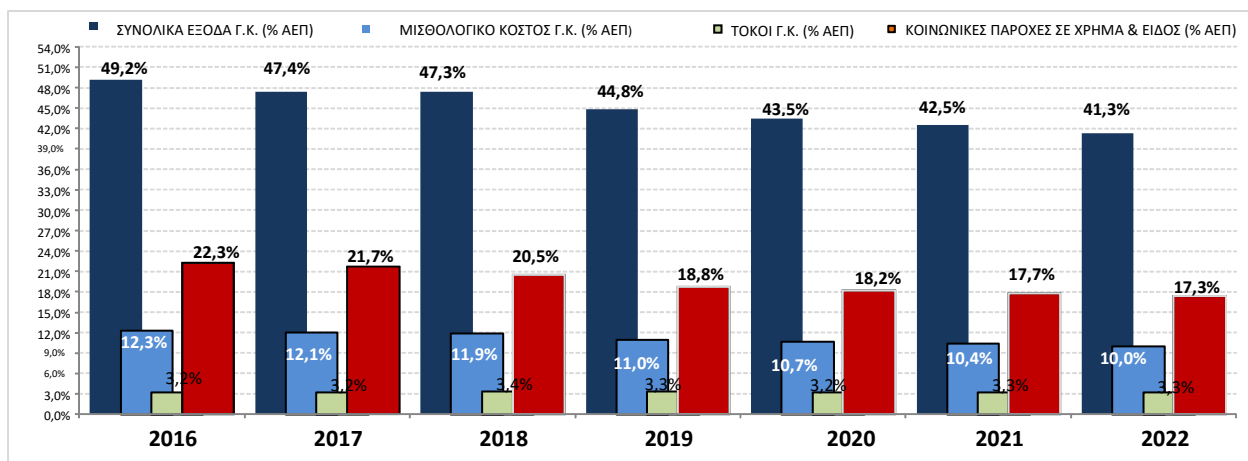
ΠΙΝΑΚΑΣ 7.1 Ενοποιημένο αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης (ποσά σε εκατ.ευρώ)

Έσοδα Γενικής Κυβέρνησης	ΔΥΕ Απρ.2018	ΔΥΕ Απρ.2018	ΜΠΔΣ	ΜΠΔΣ	ΜΠΔΣ	ΜΠΔΣ	ΜΠΔΣ
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Άμεσοι φόροι	17.582	17.736	17.416	17.435	18.408	19.296	20.291
εκ των οποίων: στο εισόδημα φυσ. προσώπων	8.966	9.295	9.175	9.120	10.491	11.063	11.641
στο εισόδημα νομ. προσώπων	3.757	3.474	3.461	3.688	3.504	3.958	4.261
λοιποί άμεσοι φόροι	1.798	1.922	1.881	1.879	1.618	1.411	1.451
άμεσοι φόροι ΠΟΕ	1.839	1.824	1.699	1.487	1.485	1.505	1.530
Εμμεσοι φόροι	34.065	35.471	35.200	35.447	35.714	36.277	37.076
εκ των οποίων: φόροι συναλλαγών	15.473	16.393	16.319	16.614	16.969	17.416	17.881
φόροι κατανάλωσης	9.119	9.181	9.499	9.662	9.825	10.018	10.217
φόροι στην περιουσία	3.262	3.269	3.139	3.136	2.902	2.864	2.844
φόροι λοιτών φορέων γεν κυβέρνησης	4.505	4.702	4.496	4.328	4.287	4.210	4.322
Επιστροφές φόρων	-4.277	-5.640	-4.405	-4.185	-4.320	-4.468	-4.619
Ασφαλιστικές εισφορές	25.472	26.072	25.609	24.535	24.899	25.409	25.804
εκ των οποίων πραγματικές	19.877	20.853	21.012	21.310	21.982	22.417	22.842
Λοιπές τρέχουσες & κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	5.549	3.870	5.199	5.277	4.918	4.798	4.692
Έσοδα περιουσίας	920	743	479	524	538	546	534
Λοιπά έσοδα	7.530	7.442	7.765	7.548	7.701	7.819	7.929
εκ των οποίων τεκμαρτά (R&D , Software)	937	937	946	955	965	975	984
Σύνολο εσόδων Γενικής Κυβέρνησης κατά ESA	86.841	85.695	87.263	86.580	87.858	89.677	91.707
Σύνολο εσόδων Γ.Κ. κατά ΕΣΑ (προ τεκμαρτών)	80.309	79.539	81.719	82.400	83.976	85.710	87.761
Σύνολο εσόδων βάσει της ΣΧΔ	86.949	86.065	86.861	86.166	87.487	89.412	91.632
Δαπάνες Γενικής Κυβέρνησης							
Μισθοί	21.414	21.446	21.692	20.838	21.025	21.187	21.240
εκ των οποίων πραγματικοί	15.819	16.227	17.095	17.614	18.109	18.195	18.278
Κοινωνικές Παροχές	38.880	38.549	37.462	35.600	35.906	36.276	36.703
Συντάξεις	29.729	29.174	28.973	25.743	26.074	26.401	26.757
Λοιπές Κοινωνικές παροχές	5.660	5.825	5.014	6.315	6.208	6.177	6.182
Λοιπές Κοινωνικές παροχές σε είδος	3.491	3.551	3.475	3.542	3.623	3.698	3.764
Τρέχουσες & κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	2.971	3.142	2.885	2.871	2.919	2.813	2.872
Επιδότησεις	1.642	1.626	1.794	1.844	1.844	1.844	1.844
Επενδυτικές δαπάνες	7.901	6.747	7.130	8.939	9.006	9.158	8.827
εκ των οποίων: τεκμαρτά (R&D , Software)	937	937	946	955	965	975	984
Λοιπά λειτουργικά έξοδα	7.324	7.105	8.431	7.699	7.738	7.901	8.176
Αποθεματικό	0	0	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Τόκοι (ενοποιημένοι)	5.615	5.626	6.208	6.295	6.392	6.697	6.896
Σύνολο δαπανών Γ.Κ. κατά ESA	85.747	84.240	86.602	85.086	85.830	86.877	87.559
Σύνολο δαπανών Γ.Κ. κατά ESA (προ τεκμαρτών)	79.215	78.084	81.058	80.906	81.948	82.910	83.612
Σύνολο δαπανών βάσει της ΣΧΔ	85.737	84.160	86.559	84.952	85.697	86.844	87.526
Δημοσιονομικό αποτέλεσμα Γ.Κ. κατά ESA	1.094	1.455	661	1.494	2.028	2.800	4.148
Πρωτογενές αποτέλεσμα κατά ESA	6.708	7.081	6.869	7.789	8.420	9.497	11.044
Πρωτογενές αποτέλεσμα βάσει της ΣΧΔ	6.826	7.531	6.510	7.509	8.182	9.266	11.002
ΑΕΠ	174.199	177.735	182.959	189.743	197.218	204.572	212.002

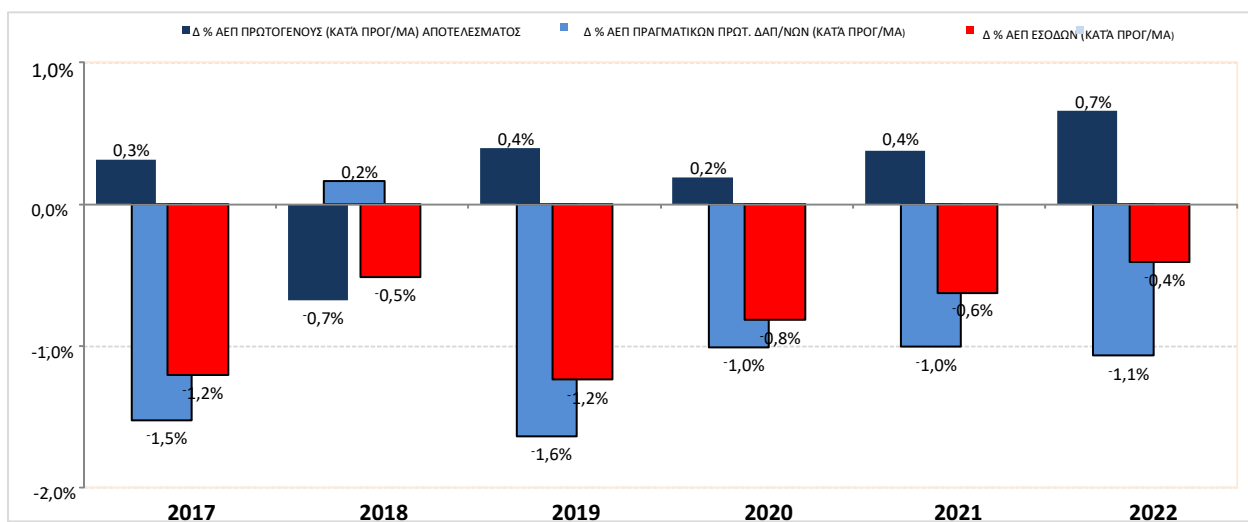
ΠΙΝΑΚΑΣ 7.1 Ενοποιημένο αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης ως % του ΑΕΠ							
Έσοδα Γενικής Κυβέρνησης	ΔΥΕ Απρ.2018	ΔΥΕ Απρ.2018	ΜΠΔΣ	ΜΠΔΣ	ΜΠΔΣ	ΜΠΔΣ	ΜΠΔΣ
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Άμεσοι φόροι	10,1%	10,0%	9,5%	9,2%	9,3%	9,4%	9,6%
<i>εκ των οποίων: στο εισόδημα φυσ. προσώπων</i>	5,1%	5,2%	5,0%	4,8%	5,3%	5,4%	5,5%
<i>στο εισόδημα νομ. προσώπων</i>	2,2%	2,0%	1,9%	1,9%	1,8%	1,9%	2,0%
<i>λοιποί άμεσοι φόροι</i>	1,0%	1,1%	1,0%	1,0%	0,8%	0,7%	0,7%
<i>άμεσοι φόροι ΠΟΕ</i>	1,1%	1,0%	0,9%	0,8%	0,8%	0,7%	0,7%
Έμμεσοι φόροι	19,6%	20,0%	19,2%	18,7%	18,1%	17,7%	17,5%
<i>εκ των οποίων: φόροι συναλλαγών</i>	8,9%	9,2%	8,9%	8,8%	8,6%	8,5%	8,4%
<i>φόροι κατανάλωσης</i>	5,2%	5,2%	5,2%	5,1%	5,0%	4,9%	4,8%
<i>φόροι στην περιουσία</i>	1,9%	1,8%	1,7%	1,7%	1,5%	1,4%	1,3%
<i>φόροι λοιπών φορέων γεν κυβέρνησης</i>	2,6%	2,6%	2,5%	2,3%	2,2%	2,1%	2,0%
Επιστροφές φόρων	-2,5%	-3,2%	-2,4%	-2,2%	-2,2%	-2,2%	-2,2%
Ασφαλιστικές εισφορές	14,6%	14,7%	14,0%	12,9%	12,6%	12,4%	12,2%
<i>εκ των οποίων πραγματικές</i>	11,4%	11,7%	11,5%	11,2%	11,1%	11,0%	10,8%
Λοιπές τρέχουσες & κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	3,2%	2,2%	2,8%	2,8%	2,5%	2,3%	2,2%
Έσοδα περιουσίας	0,5%	0,4%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%
Λοιπά έσοδα	4,3%	4,2%	4,2%	4,0%	3,9%	3,8%	3,7%
<i>εκ των οποίων τεκμαρτά (R&D , Software)</i>	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%
Σύνολο εσόδων Γενικής Κυβέρνησης κατά ESA	49,9%	48,2%	47,7%	45,6%	44,5%	43,8%	43,3%
Σύνολο εσόδων Γ.Κ. κατά ΕΣΑ (προ τεκμαρτών)	46,1%	44,8%	44,7%	43,4%	42,6%	41,9%	41,4%
Σύνολο εσόδων βάσει της ΣΧΔ	49,9%	48,4%	47,5%	45,4%	44,4%	43,7%	43,2%
Δαπάνες Γενικής Κυβέρνησης							
Μισθοί	12,3%	12,1%	11,9%	11,0%	10,7%	10,4%	10,0%
<i>εκ των οποίων πραγματικοί</i>	9,1%	9,1%	9,3%	9,3%	9,2%	8,9%	8,6%
Κοινωνικές Παροχές	22,3%	21,7%	20,5%	18,8%	18,2%	17,7%	17,3%
<i>Συντάξεις</i>	17,1%	16,4%	15,8%	13,6%	13,2%	12,9%	12,6%
<i>Λοιπές Κοινωνικές παροχές</i>	3,2%	3,3%	2,7%	3,3%	3,1%	3,0%	2,9%
<i>Λοιπές Κοινωνικές παροχές σε είδος</i>	2,0%	2,0%	1,9%	1,9%	1,8%	1,8%	1,8%
Τρέχουσες & κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	1,7%	1,8%	1,6%	1,5%	1,5%	1,4%	1,4%
Επιδότησεις	0,9%	0,9%	1,0%	1,0%	0,9%	0,9%	0,9%
Επενδυτικές δαπάνες	4,5%	3,8%	3,9%	4,7%	4,6%	4,5%	4,2%
<i>εκ των οποίων: τεκμαρτά (R&D , Software)</i>	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%
Λοιπά λειτουργικά έξοδα	4,2%	4,0%	4,6%	4,1%	3,9%	3,9%	3,9%
Αποθεματικό	0,0%	0,0%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%
Τόκοι (ενοποιημένοι)	3,2%	3,2%	3,4%	3,3%	3,2%	3,3%	3,3%
Σύνολο δαπανών Γ.Κ. κατά ESA	49,2%	47,4%	47,3%	44,8%	43,5%	42,5%	41,3%
Σύνολο δαπανών Γ.Κ. κατά ΕΣΑ (προ τεκμαρτών)	45,5%	43,9%	44,3%	42,6%	41,6%	40,5%	39,4%
Σύνολο δαπανών βάσει της ΣΧΔ	49,2%	47,4%	47,3%	44,8%	43,5%	42,5%	41,3%
Δημοσιονομικό αποτέλεσμα Γ.Κ. κατά ESA	0,6%	0,8%	0,4%	0,8%	1,0%	1,4%	2,0%
Πρωτογενές αποτέλεσμα κατά ESA	3,9%	4,0%	3,8%	4,1%	4,3%	4,6%	5,2%
Πρωτογενές αποτέλεσμα βάσει της ΣΧΔ	3,9%	4,2%	3,6%	4,0%	4,1%	4,5%	5,2%
ΑΕΠ	174.199	177.735	182.959	189.743	197.218	204.572	212.002

ΣΧΔ: Σύμβαση Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης

Διάγραμμα 7.1 Βασικές συνιστώσες των δαπανών της ΓΚ την περίοδο 2016-2022

**Διάγραμμα 7.2 - Ετήσια μεταβολή δημοσιονομικών μεγεθών σε σχέση με προηγούμενο έτος
(σε ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ)**

Συνολικά Έσοδα Γενικής Κυβέρνησης κατά ESA

Τα συνολικά πραγματικά (εξαιρουμένων των τεκμαρτών) έσοδα της Γενικής Κυβέρνησης, σε ενοποιημένη βάση, εκφρασμένα ως ποσοστό του ΑΕΠ, αποκλιμακώνονται στην περίοδο 2018-2022 παρά το γεγονός ότι παρουσιάζουν αύξηση σε απόλυτα μεγέθη. Η εξέλιξη των συνολικών εσόδων, εκφρασμένων ως ποσοστό του ΑΕΠ, εξηγείται, αφενός από την τάση του ρυθμού μεταβολής του και αφετέρου από την επίπτωση των παρεμβάσεων που αφορούν κάθε έτος του ΜΠΔΣ, καθώς και από το γεγονός ότι το ΑΕΠ δεν συνιστά από μόνο του τον ενδεδειγμένο μακροοικονομικό δείκτη για την μεσοπρόθεσμη εξέλιξη των συνολικών εσόδων. Για παράδειγμα, οι προβλέψεις για τα έσοδα του ΠΔΕ (κεφαλαιακές μεταβιβάσεις) δεν βασίζονται στο ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ, όπως επίσης και τα έσοδα περιουσίας, τα οποία αφορούν κυρίως έσοδα από τόκους των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης.

Συνολικές Δαπάνες Γενικής Κυβέρνησης κατά ESA

Οι συνολικές πραγματικές (εξαιρουμένων των τεκμαρτών) δαπάνες (εκφρασμένες ως ποσοστό του ΑΕΠ) παρουσιάζουν μειωτική τάση στην περίοδο 2018-2022, κυρίως λόγω των εκτιμώμενων ρυθμών μεταβολής του ΑΕΠ. Σε απόλυτα μεγέθη, ωστόσο, βαίνουν σταδιακά αυξανόμενες από το 2019 και μετά.

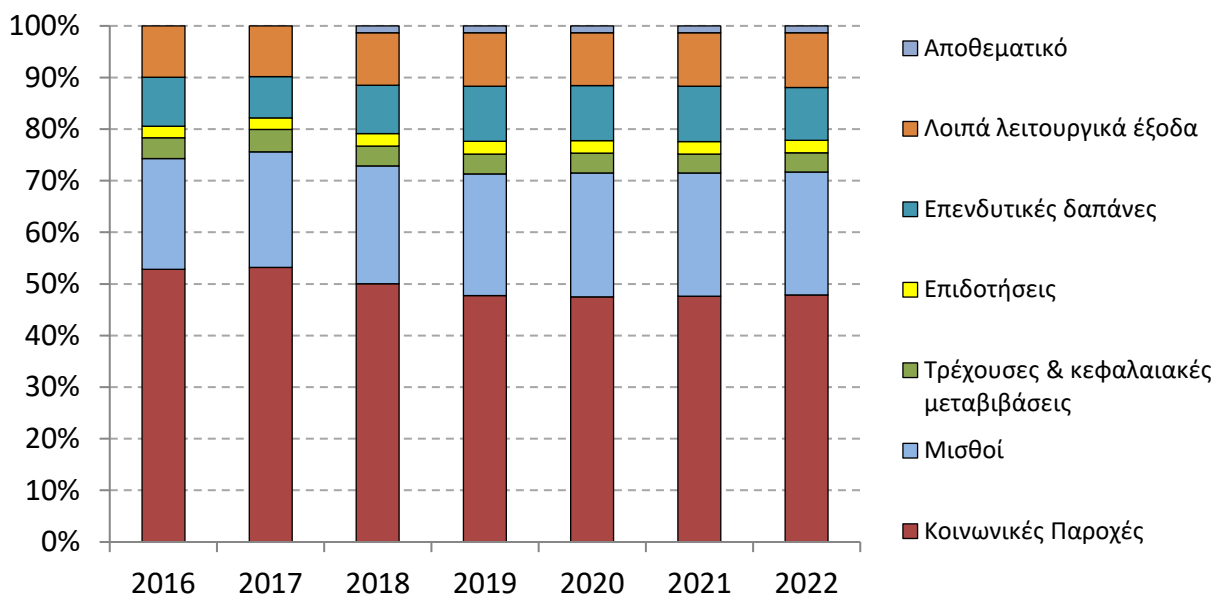
Στον πίνακα 7.2 παρουσιάζεται η σύνθεση των πρωτογενών δαπανών της Γενικής Κυβέρνησης, απ' όπου προκύπτει ότι περίπου το 60% του συνόλου των δαπανών αφορά σε μισθούς και συντάξεις.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.2 Σύνθεση πρωτογενών δαπανών Γενικής Κυβέρνησης (ΜΠΔΣ)							
Δαπάνες Γενικής Κυβέρνησης	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Μισθοί	21%	22%	23%	24%	24%	24%	24%
Κοινωνικές Παροχές	53%	53%	50%	48%	48%	48%	48%
Συντάξεις	40%	40%	39%	35%	35%	35%	35%
Λοιπές Κοινωνικές παροχές	8%	8%	7%	8%	8%	8%	8%
Λοιπές Κοινωνικές παροχές σε είδος	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%
Τρέχουσες & κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	4%	4%	4%	4%	4%	4%	4%
Επιδότησεις	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%
Επενδυτικές δαπάνες	9%	8%	8%	11%	11%	11%	10%
Λοιπά λειτουργικά έξοδα	10%	10%	11%	10%	10%	10%	11%
Αποθεματικό	0%	0%	1%	1%	1%	1%	1%
Σύνολο πρωτογενών δαπανών	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

1/Οι αμοιβές προσωπικού αποτυπώνονται σε όρους πλήρους μισθολογικού κόστους.

2/Δεν περιλαμβάνονται τεκμαρτές κοινωνικές εισφορές.

Διάγραμμα 7.3 Σύνθεση πρωτογενών δαπανών

Ανάλυση εσόδων - δαπανών ανά κατηγορία

ΕΣΟΔΑ

Φόροι (Άμεσοι, Έμμεσοι)

Οι εκτιμήσεις για τη διαμόρφωση των φορολογικών εσόδων βασίζονται κυρίως στις προβλέψεις για την εξέλιξη των μακροοικονομικών δεικτών και την επίπτωση των σχετικών παρεμβάσεων, συμπεριλαμβανομένων και των εξισορροπητικών που περιγράφονται αναλυτικά στους πίνακες 2.7, 2.8 και 2.9. Η αναμενόμενη βελτίωση των μακροοικονομικών μεγεθών της Ελληνικής οικονομίας και ιδιαίτερα του ΑΕΠ και της ιδιωτικής κατανάλωσης από το 2019 επιδρούν σημαντικά στο ρυθμό μεταβολής των φορολογικών εσόδων τα οποία βαίνουν αυξανόμενα κατ' έτος σε απόλυτο μέγεθος. Στους έμμεσους φόρους, εκτός από αυτούς του Κράτους (ΦΠΑ, ΕΝΦΙΑ, ειδικοί φόροι κατανάλωσης, κ.α.) έχουν συμπεριληφθεί και έσοδα των λοιπών φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, όπως για παράδειγμα τα δημοτικά τέλη, τα τέλη κτηματογράφησης, το τέλος υπέρ ΕΡΤ, οι εισροές του ειδικού λογαριασμού ΑΠΕ & ΣΗΘΥΑ κ.α.

Ασφαλιστικές εισφορές

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται οι πραγματικές, δηλαδή οι εισπραττόμενες τρέχουσες ασφαλιστικές εισφορές, καθώς και τα έσοδα από ρυθμίσεις οφειλών των ασφαλιστικών φορέων (Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης, ΕΟΠΥΥ και ΟΑΕΔ). Το ύψος τους σε απόλυτο μέγεθος βαίνει αυξανόμενο κατ' έτος καθ' όλη την περίοδο 2018-2022. Περιλαμβάνονται επίσης, και οι τεκμαρτές ασφαλιστικές εισφορές, μέγεθος που προσδιορίζεται βάσει της διαφοράς των τρεχουσών ασφαλιστικών εισφορών των δημοσίων υπαλλήλων και της μελλοντικής σύνταξης που αυτοί θα λάβουν. Το τεκμαρτό αυτό ποσό, απεικονίζεται με ουδέτερο τρόπο στη Γενική Κυβέρνηση, αυξάνοντας ισόποσα τη μισθολογική δαπάνη του Δημοσίου.

Τρέχουσες & κεφαλαιακές μεταβιβάσεις

Το ύψος των εσόδων της κατηγορίας τρεχουσών μεταβιβάσεων περιλαμβάνει κυρίως απευθείας μεταβιβάσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση, τα έσοδα του Πράσινου Ταμείου και την ετήσια μεταβολή του υπολοίπου των λογαριασμών θησαυροφυλακίου.

Οι κεφαλαιακές μεταβιβάσεις περιλαμβάνουν κυρίως εισροές από την Ευρωπαϊκή Ένωση για τη χρηματοδότηση έργων και λοιπά έσοδα του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων

Έσοδα περιουσίας

Τα έσοδα περιουσίας αφορούν κυρίως τόκους και μερίσματα και παραμένουν σε σχετικά σταθερό επίπεδο ως ποσοστό του ΑΕΠ έως το 2022.

Λοιπά έσοδα

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, τα λοιπά μη φορολογικά έσοδα του Κράτους, καθώς και ίδια έσοδα των λοιπών φορέων της Γενικής Κυβέρνησης που δεν ανήκουν στις παραπάνω κατηγορίες. Τα λοιπά έσοδα βαίνουν από το 2019 και μετά σταθερά αυξανόμενα ανά έτος μέχρι το 2022.

ΔΑΠΑΝΕΣ

Μισθοί

Οι αμοιβές προσωπικού της Γενικής Κυβέρνησης εκφράζονται σε όρους πλήρους κόστους, δηλαδή περιλαμβάνουν τις μεικτές αποδοχές των εργαζομένων και τις εργοδοτικές εισφορές. Το πραγματικό μισθολογικό κόστος της Γενικής Κυβέρνησης (χωρίς τις τεκμαρτές εισφορές), ως ποσοστό του ΑΕΠ, εκτιμάται ότι θα ανέλθει στο 9,3% το 2018 και θα μειώνεται σταδιακά καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου του ΜΠΔΣ, κυρίως λόγω των προβλεπόμενων ρυθμών μεγέθυνσης του ΑΕΠ, σε απόλυτα όμως μεγέθη παρατηρείται ελαφρώς ανοδική τάση από το 2018 και μετά. Σημαντικό μέρος της αύξησης αυτής οφείλεται στη σταδιακή αποτύπωση της δαπάνης για εργοδοτική εισφορά του Δημοσίου και των λοιπών φορέων προς τον νέο Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης. Η δαπάνη αυτή, ωστόσο, είναι δημοσιονομικά ουδέτερη στη Γενική Κυβέρνηση, καθώς αποτυπώνεται και ως αυξημένο έσοδο από ασφαλιστικές εισφορές.

Σημειώνεται ότι σημαντικός παράγοντας για την εξέλιξη του μισθολογικού κόστους της γενικής κυβέρνησης είναι ο λόγος αποχωρήσεων / προσλήψεων που περιγράφεται στον πίνακα 7.3.

Επιπλέον, η μισθολογική δαπάνη του Δημοσίου έχει επιβαρυνθεί και με τον τεκμαρτό υπολογισμό των ασφαλιστικών εισφορών, όπως περιγράφηκε παραπάνω.

Κοινωνικές παροχές

Συντάξεις: Σημαντική επίπτωση στην εξέλιξη της συνταξιοδοτικής δαπάνης έχει η εφαρμογή της ασφαλιστικής μεταρρύθμισης, με παρεμβάσεις που περιγράφονται αναλυτικά στον πίνακα 2.7 και αναλύονται παραπάνω.

Λοιπές κοινωνικές παροχές: Περιλαμβάνουν σειρά επιδομάτων προς ευάλωτες ομάδες πληθυσμού, όπως το Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης, τα οικογενειακά και αναπηρικά επιδόματα κ.α. Οι δαπάνες αυτές παρουσιάζουν σημαντική αύξηση από το έτος 2019, οπότε και προβλέπεται η εφαρμογή των εξισορροπητικών παρεμβάσεων κοινωνικής προστασίας που περιγράφονται στον πίνακα 2.9.

Λοιπές κοινωνικές παροχές σε είδος: Στην κατηγορία των κοινωνικών παροχών σε είδος περιλαμβάνεται το σύνολο σχεδόν των δαπανών του ΕΟΠΥΥ (φαρμακευτική δαπάνη και λοιπές παροχές ασθένειας). Για τη διασφάλιση του ανωτάτου ορίου των σχετικών δαπανών εφαρμόζεται ο μηχανισμός clawback και

rebate. Για τα έτη του ΜΠΔΣ έχει προβλεφθεί η σύνδεση του ορίου αυτού με το ρυθμό μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ.

Τρέχουσες & Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις

Οι τρέχουσες μεταβιβάσεις περιλαμβάνουν κυρίως αποδόσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση και λοιπές μεταβιβάσεις σε φορείς εκτός γενικής κυβέρνησης. Η κατηγορία των κεφαλαιακών μεταβιβάσεων περιλαμβάνει κυρίως αγροτικές ενισχύσεις και αποζημιώσεις καθώς και καταπτώσεις εγγυήσεων φορέων εκτός γενικής κυβέρνησης. Το ύψος των δαπανών της κατηγορίας αυτής παραμένει σχετικά σταθερό σε απόλυτο μέγεθος.

Επιδότησεις

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται κυρίως οι εκροές του ειδικού λογαριασμού ΑΠΕ & ΣΗΘΥΑ και τα προγράμματα απασχόλησης του ΟΑΕΔ και παραμένουν σχετικά σταθερές την περίοδο του ΜΠΔΣ.

Δαπάνες επενδύσεων

Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει, κατά κύριο λόγο, τις επενδύσεις που χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, αλλά και από ίδιους πόρους των φορέων γενικής κυβέρνησης. Επίσης, για τις ανάγκες της παρούσας ανάλυσης, περιλαμβάνονται και οι δαπάνες για εξοπλιστικά προγράμματα του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας. Τέλος, στην κατηγορία αυτή έχουν υπολογιστεί και τεκμαρτές δαπάνες που συνδέονται με την ιδιοπαραγωγή προϊόντων έρευνας και τεχνολογίας από φορείς της Γενικής Κυβέρνησης. Το τεκμαρτό αυτό ποσό, απεικονίζεται με ουδέτερο τρόπο στη Γενική Κυβέρνηση, αυξάνοντας ισόποσα την κατηγορία των λοιπών εσόδων.

Λοιπά λειτουργικά έξοδα

Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει κυρίως τις δαπάνες για την λειτουργική εξυπηρέτηση των αναγκών της Γενικής Κυβέρνησης. Μεταξύ άλλων περιλαμβάνονται οι λειτουργικές δαπάνες των Υπουργείων, των νοσοκομείων, των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των λοιπών νομικών προσώπων. Σημειώνεται ότι, για την περαιτέρω διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, για την εξέλιξη των δαπανών που εμπίπτουν στην κατηγορία αυτή, έχει καθοριστεί κατώτατο όριο (spending floor) εκφρασμένο ως ποσοστό του ΑΕΠ για όλη την περίοδο του ΜΠΔΣ. Έτσι οι λειτουργικές δαπάνες

από το 2019 και μετά αυξάνονται ομαλά ανά έτος, λόγω και του θετικού ρυθμού πληθωρισμού, διατηρούνται όμως σχετικά σταθερές ως ποσοστό του ΑΕΠ.

Αποθεματικό

Για την αντιμετώπιση απρόβλεπτων και έκτακτου χαρακτήρα δαπανών έχουν προβλεφθεί πιστώσεις ύψους 1.000 εκατ. ευρώ για όλα τα έτη από το 2018 έως και το 2022. Στα απολογιστικά αποτελέσματα των ετών 2016 και 2017, τέτοιου χαρακτήρα δαπάνες που προέκυψαν και χρηματοδοτήθηκαν από το αποθεματικό, περιλαμβάνονται στις επιμέρους κατηγορίες, ανάλογα με τη φύση τους.

Προσλήψεις – αποχωρήσεις προσωπικού

Στο Μεσοπρόθεσμο Σχέδιο για τη στελέχωση της Γενικής Κυβέρνησης εντάσσονται οι εκτιμήσεις αποχωρήσεων λόγω συνταξιοδότησης και αναγκαστικών αποχωρήσεων, καθώς και των προσλήψεων τακτικού προσωπικού για καθένα από τα έτη 2018-2022.

Ο συνολικός προγραμματισμός προσλήψεων σε φορείς της Γενικής Κυβέρνησης για την περίοδο 2018-2022 βασίστηκε κυρίως στον κανόνα 1:3 για το 2018 (βάσει των διατάξεων του άρθρου 64 του Ν. 4389/2016), ενώ για τα επόμενα έτη, λαμβάνοντας υπόψη τη λήξη του προαναφερόμενου περιορισμού, σε κανόνα 1:1.

Ο εν λόγω προγραμματισμός αποτυπώνεται στον πίνακα 7.3, στον οποίο περιλαμβάνεται ο αριθμός αποχωρήσεων και προσλήψεων τακτικού προσωπικού.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.3 Προσλήψεις - Αποχωρήσεις περιόδου 2017-2022														
ΥΠΟΤΟΜΕΙΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ	2017		2018		2019		2020		2021		2022		2018-2022	
	Αποχ.	Προσλ.	Αποχ.	Προσλ.	Αποχ.	Προσλ.	Αποχ.	Προσλ.	Αποχ.	Προσλ.	Αποχ.	Προσλ.	Σύνολο Αποχ.	Σύνολο Προσλ.
<i>Κανόνας Προσλήψεων</i>	1:4		1:3		1:1		1:1		1:1		1:1			
A. Κεντρική Διοίκηση	5.646	5.637	5.703	6.499	5.842	7.088	6.288	5.885	6.219	6.663	7.850	6.624	31.901	32.759
B. Λοιποί Υποτομείς Γενικής Κυβέρνησης	2.273	3.052	2.203	767	2.242	977	2.414	2.578	2.378	2.738	3.035	2.702	12.273	9.763
ΟΤΑ (α' & β' βαθμού) και Νομικά Πρόσωπα ΟΤΑ	1.646	2.321	1.604	635	1.633	541	1.760	1.969	1.733	2.084	2.213	2.057	8.942	7.286
Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης	148	119	144	4	145	0	155	145	153	155	196	153	793	457
ΟΑΕΔ	58	2	49	0	51	380	57	51	57	57	73	57	287	545
ΕΟΠΥΥ	10	2	8	0	8	0	9	8	9	9	11	9	44	25
Νομικά Πρόσωπα	170	471	164	128	167	56	180	167	177	180	225	177	913	708
ΔΕΚΟ	241	137	234	0	238	0	254	238	250	254	317	250	1.293	742
Γ. Σύνολο (A+B)	7.919	8.689	7.906	7.266	8.084	8.065	8.702	8.463	8.597	9.401	10.885	9.326	44.174	42.521

Για το τρέχον έτος, εκτιμάται ότι μπορούν να πραγματοποιηθούν έως 7.266 προσλήψεις, με βάση τόσο τον κανόνα προσλήψεων τρέχοντος έτους, όσο και το υπόλοιπο προσλήψεων προηγούμενων ετών που δεν υλοποιήθηκαν, των προσλήψεων για τις οποίες δεν απαιτείται έκδοση απόφασης κατανομής (όπως προσλήψεις σε εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων, κ.λ.π.) και των εισαγωγών ένστολων στις παραγωγικές σχολές.

Ομοίως για τα επόμενα έτη, λαμβάνονται υπόψη οι αποχωρήσεις του προηγούμενου έτους, με βάση τον κανόνα προσλήψεων 1:1, συμπεριλαμβάνοντας τυχόν διαφορά προσλήψεων προηγούμενων ετών κατά την υλοποίηση.

Ειδικότερα, στον προγραμματισμό προσλήψεων περιλαμβάνονται κατά κύριο λόγο τα εξής:

- Για τις εισαγωγές ένστολων στις παραγωγικές σχολές των **Υπουργείων Εθνικής Άμυνας, Εσωτερικών (πρώην Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη) και Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής**, για το έτος 2018 και καθένα από τα επόμενα έτη της περιόδου 2019-2022, έχει προβλεφθεί αριθμός προσλήψεων στο πλαίσιο του εκάστοτε ετήσιου προγραμματισμού προσλήψεων, οι οποίες περιλαμβάνονται στα ανώτατα όρια δαπανών του τακτικού προϋπολογισμού των ανωτέρω Υπουργείων.
- Στο **Υπουργείο Υγείας**, προβλέπονται οι προσλήψεις διαφόρων ειδικοτήτων, με βάση προκηρύξεις προηγούμενων ετών, οι οποίες περιλαμβάνονται στα ανώτατα όρια δαπανών του τακτικού προϋπολογισμού τόσο του Υπουργείου Υγείας, όσο και των Γενικών Κρατικών Δαπανών ως νέες προσλήψεις.
- Στο **Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων**, έχει υπολογισθεί η πρόσληψη δικαστικών υπαλλήλων, καθώς και η πρόσληψη λουτού προσωπικού στα Δικαστήρια και Δικαστικές Υπηρεσίες, με βάση προκηρύξεις προηγούμενων ετών, και έχουν περιληφθεί ως νέες προσλήψεις στις Γενικές Κρατικές Δαπάνες.
- Στο **Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων**, έχει υπολογισθεί η πρόσληψη μελών ΔΕΠ, με βάση εγκριτικές αποφάσεις προηγούμενων ετών της Επιτροπής της ΠΥΣ 33/2006, όπως ισχύει, για την

κάλυψη των σχετικών αναγκών, και έχουν περιληφθεί ως νέες προσλήψεις στις Γενικές Κρατικές Δαπάνες.

- Στον ΟΑΕΔ, στους **Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ)**, καθώς και στους **λοιπούς υποτομείς Γενικής Κυβέρνησης**, έχει υπολογισθεί η πρόσληψη εργασιακών συμβούλων και λοιπού προσωπικού, με βάση εγκριτικές αποφάσεις προηγούμενων ετών της Επιτροπής της ΠΥΣ 33/2006, όπως ισχύει, για την κάλυψη των σχετικών αναγκών.

Σε κάθε περίπτωση, τυχόν διαφορά προσλήψεων κατά την υλοποίηση, μεταφέρεται στο επόμενο έτος, προκειμένου κατά την περίοδο του ΜΠΔΣ να τηρείται ο προγραμματισμός προσλήψεων σε φορείς της Γενικής Κυβέρνησης σε συνολικό επίπεδο.

Επισημαίνεται ότι οι προβλεπόμενες προσλήψεις ανά υποτομέα, μπορεί να διαφοροποιηθούν σε σχέση με αυτές που τελικά θα πραγματοποιηθούν, χωρίς όμως να επηρεαστεί το συνολικό αποτέλεσμα. Η κατανομή των προσλήψεων θα αποφασιστεί ανάλογα με τις πραγματικές ανάγκες του κάθε φορέα και με γνώμονα την αναδιοργάνωση των διοικητικών δομών, τον εξορθολογισμό των διοικητικών λειτουργιών και τη βέλτιστη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της δημόσιας διοίκησης.

Ο ως άνω προγραμματισμός στελέχωσης των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, ο οποίος αφορά στις εκτιμώμενες προσλήψεις ανά υποτομέα αυτής, επικαιροποιείται σε τακτά χρονικά διαστήματα, λαμβάνοντας υπόψη τυχόν αναγκαίες αναθεωρήσεις των αποχωρήσεων και ενσωματώνοντας την ιεράρχηση των αναγκών και των προτεραιοτήτων για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών των εν λόγω φορέων, εντός των ορίων του ανώτατου επιτρεπόμενου αριθμού προσλήψεων.

8. ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ (ΠΔΕ) – ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΟΥ ΠΔΕ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2019-2022

Στόχοι ΠΔΕ και διαθέσιμοι πόροι για το ΠΔΕ 2018-2022

Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) χρηματοδοτεί την **αναπτυξιακή πολιτική** της χώρας με έργα που συμβάλλουν στην αύξηση του ιδιωτικού και δημόσιου κεφαλαίου της οικονομίας και στηρίζουν την

αναπτυξιακή διαδικασία και τον εκσυγχρονισμό της χώρας σε μακροχρόνια βάση προωθώντας την αναδιανομή του εθνικού εισοδήματος προς όφελος του κοινωνικού συνόλου.

Βασική **πηγή εσόδων** για την χρηματοδότηση των έργων του ΠΔΕ αποτελούν οι εισροές από την Ευρωπαϊκή Ένωση (επιχορηγήσεις Ευρωπαϊκής Ένωσης) και ειδικότερα από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ), το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ), το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), τα Ταμεία Αλληλεγγύης και Διαχείρισης μεταναστευτικών ροών κ.ά.

Μέσω των χρηματοδοτήσεων του ΠΔΕ ενισχύονται κυρίως οι ακόλουθοι αναπτυξιακοί τομείς:

- Έργα υποδομής στους τομείς μεταφορών και περιβάλλοντος
- Δράσεις ενίσχυσης των **ιδιωτικών επενδύσεων** και της **επιχειρηματικότητας**
- Ενίσχυση της κοινωνίας της **γνώσης** και ανάπτυξη του **ανθρώπινου κεφαλαίου**
- Έργα ενέργειας και αξιοποίησης των **ενεργειακών πόρων**
- Στήριξη επενδυτικών προγραμμάτων της **Τοπικής Αυτοδιοίκησης**

Επίσης, με την αξιοποίηση εθνικών πόρων ενισχύονται πολιτικές του Κράτους που αφορούν μεταξύ των άλλων στη συντήρηση και επέκταση **κοινωνικών υποδομών**, την ικανοποίηση **έκτακτων αναγκών** και σε λοιπές δράσεις.

Στην παρούσα φάση που ανοίγονται νέες προοπτικές για την ελληνική οικονομία, η υλοποίηση του **ΠΔΕ 2018** αλλά και του ΠΔΕ **2019-2022** έχει ως στόχο να συνδράμει τη δημοσιονομική προσπάθεια με **αναπτυξιακές δράσεις** που θα ενισχύσουν την πραγματική οικονομία και ταυτόχρονα θα στηρίξουν την κοινωνική συνοχή.

Ο δημοσιονομικός στόχος στην εκτέλεση του ΠΔΕ 2018-2022 είναι η πραγματοποίηση των δαπανών των έργων όλων των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, τα οποία έχουν ενταχθεί στο ΠΔΕ έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η εισροή της κοινοτικής συνδρομής.

Η μεγιστοποίηση της απορρόφησης της κοινοτικής συνδρομής και της αξιοποίησης των προκαθορισμένων πόρων, αποτελεί σταθερή επιδίωξη που επιτυγχάνεται μέσω του ορθού προγραμματισμού και του βέλτιστου συντονισμού όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών. Για το λόγο αυτό έχει δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα στον ορθό προγραμματισμό και τη στόχευση με βασικότερο εργαλείο την αξιοποίηση των δυνατοτήτων των νέων τεχνολογιών. Μία από τις βασικές επιδιώξεις της περιόδου 2018-2022 είναι η πλήρης αυτοματοποίηση και μηχανογράφηση όλων των διαδικασιών εκτέλεσης του ΠΔΕ για

όλους τους εμπλεκόμενους και ο σχεδιασμός και η ενεργοποίηση του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης.

Το 2018, η προσπάθεια εστιάζεται στην επίσπευση της υλοποίησης των έργων της Προγραμματικής Περιόδου (ΠΠ) 2014-2020, καθώς και στην ταχεία ολοκλήρωση των εκκρεμοτήτων που αφορούν σε δράσεις του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) και των λοιπών συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων της περιόδου 2007-2013.

Συγκεκριμένα για το **2018** προβλέπεται η υλοποίηση έργων που αντιστοιχούν σε πόρους συνολικού ύψους **6,75 δισ. ευρώ**. Από αυτά, ποσό ύψους **5,75 δισ. ευρώ** αφορά σε συγχρηματοδοτούμενα έργα και αναλυτικότερα περίπου **4,06 δισ. ευρώ** αναμένεται να διατεθούν για την έναρξη και υλοποίηση έργων του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020, ενώ περίπου **1,69 δισ. ευρώ** θα διατεθεί για λοιπά συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα. Τέλος, ποσό ύψους **1 δισ. ευρώ** θα διατεθεί για την υλοποίηση έργων χρηματοδοτούμενων από αμιγώς εθνικούς πόρους.

Για την περίοδο **2019-2022**, οι διαθέσιμοι πόροι ώστε να επιτευχθούν οι αναπτυξιακοί στόχοι και ταυτόχρονα να ικανοποιηθούν οι πολιτικές και νομικές δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί, ανέρχονται συνολικά σε **29,2δισ. ευρώ** και κατανέμονται ως ακολούθως:

- Πόροι συνολικού ύψους **23 δισ. ευρώ**, που αντιστοιχούν στο **79%** περίπου του συνόλου, θα διατεθούν για τα έργα του **συγχρηματοδοτούμενου σκέλους του ΠΔΕ**. Αναλυτικότερα, το **69%** περίπου των πόρων αυτών, συνολικού ύψους σχεδόν **15,78 δισ. ευρώ**, θα δοθούν για την εντός χρονοδιαγραμμάτων υλοποίηση των έργων του ΕΣΠΑ 2014-2020. Το **31%** των συνολικών συγχρηματοδοτούμενων πόρων, που αντιστοιχεί σε ποσό ύψους σχεδόν **7,22 δισ. ευρώ** προγραμματίζεται να δοθούν για λοιπά συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα που περιλαμβάνουν κυρίως έργα των Προγραμμάτων Αγροτικής Ανάπτυξης και Αλιείας καθώς και Προγραμμάτων που αφορούν στη διαχείριση των Μεταναστευτικών και Προσφυγικών Ροών ανεξάρτητα προγραμματικής περιόδου. Η **ετήσια κατανομή** των πόρων προβλέπει τη διάθεση ποσού ύψους **5,75 δισ. ευρώ** για το συγχρηματοδοτούμενο σκέλος κάθε έτους της περιόδου 2019-2022.
- Πόροι συνολικού ύψους **6,2 δισ. ευρώ**, που αντιστοιχούν περίπου στο **21%** του συνόλου, θα διατεθούν για έργα του **εθνικού σκέλους του ΠΔΕ** με κατανομή **1,55 δισ. ευρώ** για κάθε έτος της περιόδου 2019-2022, ώστε να καλυφθούν λοιπές (μη συγχρηματοδοτούμενες από κοινοτικούς πόρους) επενδυτικές δαπάνες των Υπουργείων και των Περιφερειών, να εξυπηρετηθούν οι ανάγκες των επενδυτικών νόμων, να χρηματοδοτηθούν δράσεις για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, της απασχόλησης και της εκπαίδευσης, ο εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης, συντηρήσεις υποδομών καθώς και να καλυφθούν έκτακτες ανάγκες, όπως η αποκατάσταση ζημιών σε έργα υποδομής από σεισμούς, πυρκαγιές και άλλες φυσικές καταστροφές κ.α. και η ενίσχυση πληγέντων από αυτές. Επιπλέον στο πλαίσιο των εξισορροπητικών παρεμβάσεων του ΜΠΔΣ έχουν προβλεφθεί στο ΠΔΕ 300 εκατ. ευρώ κατ' έτος για τα έτη 2019, 2020, 2021 και 2022, για τη χρηματοδότηση δράσεων των καθεστώτων ενισχύσεων του αναπτυξιακού νόμου 4399/2016, έργων υποδομής που θα ενισχύσουν την αγροτική παραγωγή και έργων ενίσχυσης της βιομηχανίας στον τομέα της ενεργειακής εξοικονόμησης

Αποτίμηση - αξιολόγηση - δράση

Βασικός στόχος που τέθηκε από την έναρξη κιόλας της προσπάθειας για τη δημοσιονομική εξυγίανση της χώρας ήταν η **αναδιάρθρωση του τρόπου λειτουργίας του ΠΔΕ**, με την υιοθέτηση βασικών αρχών προγραμματισμού, παρακολούθησης της υλοποίησης και ανάληψης διορθωτικών κινήσεων, όπου απαιτείται. Αυτή η στόχευση παραμένει **κεντρική επιδίωξη** και για την περίοδο 2018-2022.

Κατά τον προγραμματισμό και την εκτέλεση του ΠΔΕ τα τελευταία έτη της μεγάλης δημοσιονομικής προσπάθειας **εμπεδώθηκαν και βελτιώθηκαν** οι διαδικασίες για την τήρηση των αρχών της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και του **δεσμευτικού**, σύμφωνα με τις επιταγές του προϋπολογισμού, **προγραμματισμού** σε επίπεδο προγράμματος και φορέα χρηματοδότησης με σταδιακή ενίσχυση του **συνολικού και μεσοπρόθεσμου** χαρακτήρα του.

Έως σήμερα έχουν πραγματοποιηθεί σημαντικές παρεμβάσεις για την **αποκέντρωση, απλοποίηση και ευελιξία** των διαδικασιών υλοποίησης του ΠΔΕ. Η δυνατότητα **ανακατανομής εγκεκριμένων πιστώσεων** έργων του ΠΔΕ από τον εκάστοτε αρμόδιο Υπουργό ή Περιφερειάρχη, η ρύθμιση των θεμάτων υλοποίησης του **περιφερειακού ΠΔΕ**, η εφαρμογή κανόνα ευελιξίας με **υπερδέσμευση πιστώσεων** του ετήσιου ΠΔΕ έναντι του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων του επόμενου έτους και ο εξορθολογισμός της διαδικασίας πληρωμών των έργων με την κατάργηση του **υπολόγου- φυσικού προσώπου** για τα έργα της Κεντρικής Διοίκησης, αποτελούν παραδείγματα των παρεμβάσεων αυτών με σημαντικά αποτελέσματα. Επισημαίνεται ότι οι παραπάνω ρυθμίσεις σε καμία περίπτωση δεν αποδυνάμωσαν, αλλά αντιθέτως ενίσχυσαν τους κανόνες του προγραμματισμού μέσα από την απλοποίηση των διαδικασιών που προσέφεραν.

Επίσης έχουν προωθηθεί σημαντικές νομοθετικές ρυθμίσεις για τη μείωση των **γραφειοκρατικών διαδικασιών**, την **άρση πιθανών εμποδίων** στην πορεία εκτέλεσης των έργων, την επιτάχυνση της ροής **χρηματοδότησής** τους, την αντιμετώπιση προβλημάτων **ρευστότητας των δικαιούχων**, **καθώς** και την ενίσχυση της διαφάνειας με **άρση εμποδίων** για την πλήρη οικονομική παρακολούθηση των έργων του ΠΔΕ.

Η σημαντικότερη όμως πρόοδος που έχει ήδη συντελεστεί αναφορικά με την απλοποίηση και επιτάχυνση των διαδικασιών είναι η αναβάθμιση κι ο εκσυγχρονισμός του πληροφοριακού συστήματος του ΠΔΕ με το νέο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα e-ΠΔΕ το οποίο βρίσκεται πλέον σε κατάσταση πλήρους παραγωγικής λειτουργίας ενσωματώνοντας και την εφαρμογή των ηλεκτρονικών πληρωμών για **όλα** τα έργα του ΠΔΕ. Ειδικότερα, ο σχεδιασμός, η υλοποίηση και η **πλήρης εφαρμογή του προγράμματος ηλεκτρονικών πληρωμών** για όλα τα έργα του ΠΔΕ, σηματοδοτεί για τις διαδικασίες χρηματοδότησης των έργων που εκτός από την επιτάχυνση και την απλοποίηση συνεισφέρει σημαντικά και στη διαφάνεια κατά την υλοποίηση του Προγράμματος.

Ακόμη, στο πλαίσιο της βελτίωσης της διαχείρισης του ΠΔΕ εντάσσεται και η συνεχής διαδικασία **εκκαθάρισης** από ανενεργά έργα στη βάση ειδικών κριτηρίων και μετά από σχετικές προτάσεις των Φορέων. Προς το σκοπό αυτό έχουν δοθεί οδηγίες και κίνητρα στους φορείς να προχωρήσουν στην

απομείωση του ανεκτέλεστου προϋπολογισμού των προγραμμάτων τους. Με τον τρόπο αυτό συμβάλλουν στην εξυγίανση όλου του Προγράμματος, διότι απαλλάσσεται ο προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων από άστοχες δεσμεύσεις και διευκολύνεται ο προγραμματισμός των δράσεων των επόμενων ετών.

Απώτερος σκοπός όλων των ενεργειών απλοποίησης, εκσυγχρονισμού και βελτίωσης του πλαισίου χρηματοδότησης των δημοσίων επενδύσεων είναι η δημιουργία αποτελεσματικού συστήματος υλοποίησης του ΠΔΕ για την υποστήριξη της αναπτυξιακής προσπάθειας, η διευκόλυνση της απορρόφησης των κοινοτικών κονδυλίων, η ενίσχυση της διαφάνειας και η πλήρης συμμόρφωση της χώρας μας με τις κοινοτικές και διεθνείς υποχρεώσεις της.

Ιδιαίτερη αναφορά θα πρέπει να γίνει στις ρυθμίσεις για την ενίσχυση της ρευστότητας για πληρωμή των έργων του ΠΔΕ. Στο πλαίσιο αυτό προωθήθηκαν κανονιστικές ρυθμίσεις για **οριοθέτηση των ποσών** που εισρέουν από την Ε.Ε. για τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα, ώστε αυτά να χρηματοδοτούν αποκλειστικά την υλοποίηση των έργων τους. Με τις ρυθμίσεις αυτές διευρύνθηκε η λειτουργία του Κεντρικού Λογαριασμού ΕΣΠΑ, που είχε συσταθεί αρχικά για την εξασφάλιση καλύτερου ελέγχου στη διαχείριση των διαθέσιμων δημόσιων πόρων για το ΕΣΠΑ και στην παρακολούθηση των σχετικών ενεργειών και δημιουργήθηκε Κεντρικός Λογαριασμός για τη συγχρηματοδότηση έργων του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας και του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης .

Τέλος, σύμφωνα με τον μεσοπρόθεσμο προγραμματισμό για την περίοδο 2019–2022 θα υλοποιηθούν οι ακόλουθες δράσεις ολοκληρώνοντας ουσιαστικά τη μεγάλη μεταρρυθμιστική προσπάθεια για την αναμόρφωση του πλαισίου χρηματοδότησης των δημοσίων επενδύσεων της χώρας:

- Πλήρης ενεργοποίηση δομών που έχουν ήδη συσταθεί στη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης για την εξυπηρέτηση των αναγκών ορθού προγραμματισμού του ΠΔΕ και την μετατροπή του εθνικού σκέλους του ΠΔΕ σε Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης με ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης βασισμένο στις καλές πρακτικές/πρότυπα του ΕΣΠΑ.
- Κωδικοποίηση και αναθεώρηση του νομοθετικού πλαισίου των δημοσίων επενδύσεων.
- Πλήρης αυτοματοποίηση της παρακολούθησης των εσόδων του Προγράμματος.
- Προσδιορισμός σύγχρονου ορισμού για τις κατηγορίες δαπανών που χρηματοδοτούνται από το ΠΔΕ, συμπεριλαμβανομένων και των νέων χρηματοδοτικών τεχνικών.
- Προγραμματισμός και παρακολούθηση των μακροχρόνιων υποχρεώσεων που αναλαμβάνει το Πρόγραμμα.
- Απλοποίηση διαδικασιών με παρεμβάσεις στο θεσμικό πλαίσιο που διέπει την υλοποίηση των δημοσίων επενδύσεων και με τη χρήση νέων τεχνολογιών, (ηλεκτρονικός/ψηφιοποιημένος φάκελος έργου με πρόσβαση των ελεγκτικών αρχών, ηλεκτρονικά τιμολόγια κ.λπ.).
- Ενίσχυση των διεπαφών του πληροφοριακού συστήματος του ΠΔΕ (e-pde) με το πληροφοριακό σύστημα του ΓΛΚ, ώστε να παρακολουθείται με ενιαίο τρόπο η εκτέλεση του Κρατικού προϋπολογισμού,

- Υιοθέτηση διπλογραφικού συστήματος στη βάση διεθνών λογιστικών προτύπων για την καλύτερη οικονομική παρακολούθηση του Προγράμματος.
- Υλοποίηση διαλειτουργικότητας του πληροφοριακού συστήματος του ΠΔΕ (e-ΠΔΕ) με άλλα συστήματα όπως ΔΙΑΥΓΕΙΑ, ΤΑΧΙΣ, ΚΗΜΔΗΣ, ΕΣΗΔΗΣ, ΠΑΠΥΡΟΣ στα πλαίσια της αυτοματοποίησης όσο το δυνατόν περισσότερων διαδικασιών όπου εμπλέκονται πολλοί φορείς.
- Σταδιακή απομείωση του ανεκτέλεστου προϋπολογισμού του εθνικού ΠΔΕ, στο οποίο έχει σωρευτεί δυσανάλογα μεγάλος όγκος υποχρεώσεων από προηγούμενα έτη δυσχεραίνοντας το ρόλο του ως αναπτυξιακό εργαλείο,
- Συντονισμός και παρακολούθηση των προθεσμιών ολοκλήρωσης των ενεργειών διαχείρισης και υλοποίησης των συγχρηματοδοτούμενων έργων του ΠΔΕ.
- Ενδυνάμωση της περιφερειακής διάστασης υλοποίησης του ΠΔΕ με αναδιοργάνωση των διαδικασιών τόσο σε κεντρικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο,
- Μητρώο παρακολούθησης παρόχων αγαθών και υπηρεσιών για τα έργα ΠΔΕ μέσω του e-pde.

Η διάθρωση του ΠΔΕ 2019–2022 - Συνέπεια με δημοσιονομικές δυνατότητες

Για την περίοδο 2019–2022 οι πόροι του **συγχρηματοδοτούμενου σκέλους** ανέρχονται περίπου στο **79%** του συνολικού Προγράμματος χρηματοδοτώντας κυρίως έργα της τρέχουσας ΠΠ 2014–2020.

Το **21%** των πόρων που θα χρηματοδοτήσει το εθνικό σκέλος του ΠΔΕ, το οποίο ως ποσοστό ενώ εμφανίζεται αυξημένο σε σχέση με τα μεγέθη των ετών 2013-2016, παραμένει σημαντικά μειωμένο σε σχέση με τα αντίστοιχα ποσοστά πριν την δημοσιονομική κρίση, είναι ιδιαίτερης σημασίας προκειμένου να στηριχθούν αναπτυξιακές επιλογές του Κράτους που δεν είναι επιλέξιμες σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα και να υποστηριχθούν αναπτυξιακές δράσεις της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Οι πόροι του Εθνικού σκέλους του Προγράμματος της περιόδου 2019-2022 αναμένεται να κατανεμηθούν κυρίως για τη χρηματοδότηση των επενδυτικών Νόμων, προγραμμάτων στήριξης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Περιφερειακό Πρόγραμμα), δράσεων ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής καθώς και λοιπών προγραμμάτων της Κεντρικής Διοίκησης που περιλαμβάνουν κατά κύριο λόγο συντηρήσεις υποδομών και προμήθειες.

Η στρατηγική υλοποίησης του ΠΔΕ αποτυπώνεται και στην κατανομή των πιστώσεων ανά Φορέα Κεντρικής Διοίκησης και ανά κατηγορία Προγράμματος. Ειδικότερα:

- Έμφαση δίνεται σε Υπουργεία που εποπτεύουν-διαχειρίζονται τις πολιτικές των θεματικών των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Η κατανομή των πιστώσεων ανά Υπουργείο βασίστηκε κυρίως στις εκτιμήσεις για την κατανομή των ποσών στα Επιχειρησιακά Προγράμματα της περιόδου 2014-2020 αλλά έλαβε υπόψη και στόχους που αφορούν την ολοκλήρωση των ημιτελών έργων της ΠΠ 2007-2013.
- Το μεγαλύτερο μέρος των πιστώσεων κατευθύνεται στο Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, το οποίο ανέρχεται στο 43% του συνολικού ποσού που θα διατεθεί για το εθνικό σκέλος του ΠΔΕ 2019-

2022, κυρίως για την εξυπηρέτηση των αναγκών χρηματοδότησης των **επενδυτικών νόμων** και στο 12% περίπου του συνόλου του συγχρηματοδοτούμενου σκέλους όλης της περιόδου του ΜΠΔΣ για την υλοποίηση δράσεων ενίσχυσης της **επιχειρηματικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας**.

- Το 26% περίπου του συνόλου των πιστώσεων κατευθύνεται στο Υπουργείο Υποδομών Μεταφορών και Δικτύων, όπου υπάρχουν μεγάλες απαιτήσεις για πληρωμές τόσο στο επιλέξιμο, όσο και στο μη επιλέξιμο τμήμα του ΠΔΕ για την ολοκλήρωση **μεγάλων έργων υποδομής** και λοιπών δράσεων, κυρίως για την ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό των μεταφορικών υποδομών και των δικτύων.
- Σε συμφωνία με την αναπτυξιακή στρατηγική της χώρας σημαντικό μέρος των διαθέσιμων πόρων κατευθύνεται στην **αναβάθμιση και ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού** μέσω των προγραμμάτων του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Το ποσοστό του ΠΔΕ που θα διατεθεί προς το σκοπό αυτό έναντι των συνολικά διαθέσιμων πόρων όλης της περιόδου 2019 – 2022 ανέρχεται για το συγχρηματοδοτούμενο σκέλος στο 12,5% που αντιστοιχεί σε ποσό ύψους 2,87 δισ. Ευρώ, και για το εθνικό σκέλος στο 13,5% που αντιστοιχεί σε ποσό ύψους 835 εκατ. ευρώ.
- Πόροι ύψους 2,8 δισ. ευρώ που αντιστοιχούν στο 9,6% περίπου του συνολικού ύψους ΠΔΕ της περιόδου 2019-2022 θα κατευθυνθούν για την υλοποίηση δράσεων στον **αγροτικό τομέα και τον τομέα της αλιείας**, και αφορούν κατά 99,6% σε έργα του συγχρηματοδοτούμενου σκέλους.
- Σημαντικοί πόροι θα διατεθούν στους λοιπούς Φορείς για την υλοποίηση των προγραμμάτων τους σε συμφωνία με τον αναπτυξιακό σχεδιασμό και την διαμορφούμενη στρατηγική για την ανάπτυξη της τρέχουσας περιόδου.
- Τέλος, τα Προγράμματα των **Περιφερειών** θα χρηματοδοτηθούν με το 18,5% περίπου των συνολικών πόρων για το ΠΔΕ της περιόδου 2019-2022, ποσοστό που αντιστοιχεί σε πόρους ύψους 5,4 δισ. ευρώ. Αναλυτικότερα σε προγράμματα των Περιφερειών θα δαπανηθεί το 20% περίπου του συνόλου του ΠΔΕ της περιόδου 2019-2022 για το συγχρηματοδοτούμενο σκέλος, το οποίο αντιστοιχεί σε πόρους ύψους 4,6 δισ. και το 13% του συνόλου των δαπανών του εθνικού σκέλους για την ίδια περίοδο, το οποίο αντιστοιχεί σε πόρους ύψους 800 εκατ. ευρώ.

Δράσεις της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020

ΕΣΠΑ 2014-2020

Η Ελλάδα έχει εξασφαλίσει για την περίοδο 2014-2020 αναπτυξιακούς πόρους ύψους **21 δισ. ευρώ** (σε όρους ενωσιακής συνδρομής και τρέχουσες τιμές) από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) τα οποία μαζί με την εθνική συμμετοχή εκτιμάται ότι θα φθάσουν στο ποσό των **27 δισ. ευρώ**. Το σημαντικότερο τμήμα των πόρων αυτών αναμένεται να απορροφηθεί κατά την εκτέλεση του ΠΔΕ 2018-2021, με την χρηματοδότηση των αναπτυξιακών δράσεων που σχεδιάστηκαν και θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο του **Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020**.

Η αξιοποίηση του συνόλου των πόρων αποτελεί σημαντική ευκαιρία για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών, αναπτυξιακών και κοινωνικών προβλημάτων της χώρας και θα αποτελέσει σημαντικό παράγοντα ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας της Ελλάδας, της παραγωγικής της ανασυγκρότησης, της εξωστρεφούς, καινοτόμου και ανταγωνιστικής επιχειρηματικότητας, της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης, της αειφόρου ανάπτυξης και της καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Βασική επιδίωξη αποτελεί η εξασφάλιση των προϋποθέσεων για ένα νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα που θα στηρίζεται στις μεγάλες, βασικές υποδομές στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας και των τηλεπικοινωνιών, σε μικρά και μεσαία έργα, στις παρεμβάσεις με έντονο κοινωνικό και οικολογικό αποτύπωμα, σε μια νέα επιχειρηματικότητα που συνδυάζει την παραγωγή υψηλής ποιότητας και προστιθέμενης αξίας προϊόντων και υπηρεσιών με μια νέα μορφή επιχειρηματικής διακυβέρνησης μέσα από συνεργατικά σχήματα και μορφές κοινωνικής και συνεταιριστικής οικονομίας.

Έχοντας ξεπεράσει το μέσον της προγραμματικής περιόδου, ιδιαίτερη σημασία δίνεται στην εντατικοποίηση της υλοποίησης όλων των δράσεων/έργων των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ, προκειμένου να τονωθεί η οικονομική δραστηριότητα, καθώς και στην αντιμετώπιση οποιωνδήποτε κλυμάτων για την ομαλή υλοποίησή του. Η αντιμετώπιση του οξύτατου προβλήματος της **ανεργίας** και η **άμβλυση των έντονα αρνητικών επιπτώσεων της κρίσης στην κοινωνία και την οικονομία**, αναδεικνύεται σε υψηλής προτεραιότητας στρατηγική επιλογή. Έμφαση δίνεται στους τομείς των μεγάλων έργων υποδομών (οδικά έργα, σιδηρόδρομοι, Μετρό κλπ), της επιχειρηματικότητας (κυρίως στους τομείς της μεταποίησης και του τουρισμού), της δημιουργίας και ενίσχυσης της απασχόλησης, της υγείας και της πρόνοιας, των έργων για την προστασία του περιβάλλοντος, των έργων υποδομών των ΟΤΑ όλης της χώρας, των δράσεων για τη διοικητική μεταρρύθμιση, την παιδεία και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

Η αρχιτεκτονική του ΕΣΠΑ 2014-2020 περιλαμβάνει 7 Τομεακά Προγράμματα:

- «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία»,
- «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη»,
- «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»
- «Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα»,
- «Αγροτική Ανάπτυξη»,
- «Αλιείας και Θάλασσας»,
- «Τεχνική Βοήθεια»,
- Δεκατρία (13) Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ), ένα για κάθε μια από τις ελληνικές Περιφέρειες και
- Έξι (6) Ε.Π. της Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας

Η εξειδίκευση των προγραμμάτων και η ενεργοποίησή τους με την έκδοση των σχετικών προσκλήσεων είναι σε πλήρη εξέλιξη και πραγματοποιείται με τρόπο ώστε, χωρίς να διακυβευθεί η απρόσκοπτη υλοποίησή τους, να συμβάλει το ταχύτερο δυνατό στην ανάσχεση των επιπτώσεων της οικονομικής και ανθρωπιστικής κρίσης και να επανεκκινήσουν συνολικά το οικονομικό και παραγωγικό σύστημα.

Εντός του 2018 αναμένεται να γίνει η αναθεώρηση όλων των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ, στην οποία θα ληφθούν υπόψη οι αλλαγές στο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον της χώρας και οι αλλαγές σε επιμέρους στρατηγικές της χώρας.

Λοιπές δράσεις

Χρηματοδοτικός Μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη» (Connecting Europe Facility – CEF) 2014-2020: Πρόκειται για δράσεις Διερωπαϊκών Δικτύων που συμβάλλουν στην ανάπτυξη έργων υποδομής στους τομείς των Μεταφορών, της Ενέργειας και των Τηλεπικοινωνιών και αποσκοπούν στην προώθηση της διασύνδεσης και της διαλειτουργικότητας των εθνικών δικτύων, της πρόσβασης σε αυτά τα δίκτυα καθώς και στην ανάγκη να συνδεθούν οι νησιωτικές, οι μεσόγειες και οι περιφερειακές περιοχές με τις κεντρικές περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για το σύνολο των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης η ενωσιακή συνδρομή ανέρχεται σε 33 δισ. ευρώ. Στην παρούσα χρονική περίοδο υλοποιούνται στη χώρα μας έργα προϋπολογισμού 3,3 δισ. ευρώ με συγχρηματοδότηση από το CEF ύψους 1,7 δισ. ευρώ.

Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους (TEBA): Το πρόγραμμα αφορά δράσεις διανομής τροφίμων και βασικών υλικών αγαθών στο σύνολο της χώρας, συμβάλλοντας στην κοινωνική ενσωμάτωση των ωφελούμενων. Το πεδίο εφαρμογής του TEBA εξειδικεύεται στην Ελλάδα μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος Επισιτιστικής και Βασικής Υλικής Συνδρομής (ΕΠ Ι) με προϋπολογισμό 330,5 εκατ. ευρώ.

Προγράμματα δανειοδότησης από Διεθνείς Χρηματοδοτικούς Οργανισμούς όπως, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ, European Investment Bank – EIB), η Αναπτυξιακή Τράπεζα του Συμβουλίου της Ευρώπης (Council of Europe Development Bank – CEB) κ.α: Κατόπιν σχετικών συμφωνιών χρηματοδοτούνται/ δανειοδοτούνται έργα του ΠΔΕ. Ενδεικτικά αναφέρεται το Ειδικό Πρόγραμμα Χορήγησης Επενδυτικών Δανείων σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης α΄ και β΄ βαθμού «ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ», το οποίο αφορά σε έργα στους τομείς ύδρευσης, αποχέτευσης, αντιπλημμυρικής προστασίας, κ.λπ. Η δανειοδότηση των ΟΤΑ γίνεται από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) μέσω του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων (ΤΠ&Δ) για τη χρηματοδότηση των έργων, ενώ τα δάνεια θα εξοφλούνται από το ΠΔΕ χωρίς να βαρύνουν τους δήμους. Το Πρόγραμμα υλοποιείται από το Υπουργείο Εσωτερικών, με εγκεκριμένο προϋπολογισμό 2,3 δισ. ευρώ για την πενταετία 2018-2022.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8.1 Δαπάνες ΠΔΕ κατά Φορέα 2017-2022

(ποσά σε εκατ. ευρώ)

Ονομασία φορέων	2017				2018				2019				2020				2021				2022			
	Εκτιμήσεις πραγματοποίησης				Προϋπολογισμός ΠΔΕ				Προϋπολογισμός ΠΔΕ				Προϋπολογισμός ΠΔΕ				Προϋπολογισμός ΠΔΕ				Προϋπολογισμός ΠΔΕ			
	ΣΥΓΧΡ/ΜΕΝΟ ΠΔΕ	ΕΘΝΙΚΟ ΠΔΕ	Σύνολο	Συμ/χρή %	ΣΥΓΧΡ/ΜΕΝΟ ΠΔΕ	ΕΘΝΙΚΟ ΠΔΕ	Σύνολο	Συμ/χρή %	ΣΥΓΧΡ/ΜΕΝΟ ΠΔΕ	ΕΘΝΙΚΟ ΠΔΕ	Σύνολο	Συμ/χρή %	ΣΥΓΧΡ/ΜΕΝΟ ΠΔΕ	ΕΘΝΙΚΟ ΠΔΕ	Σύνολο	Συμ/χρή %	ΣΥΓΧΡ/ΜΕΝΟ ΠΔΕ	ΕΘΝΙΚΟ ΠΔΕ	Σύνολο	Συμ/χρή %	ΣΥΓΧΡ/ΜΕΝΟ ΠΔΕ	ΕΘΝΙΚΟ ΠΔΕ	Σύνολο	Συμ/χρή %
Βουλή των Ελλήνων	0		0	0,00%	1	0	1	0,01%	1		1	0,01%	1		1	0,01%	1		1	0,01%	1		1	0,01%
Εσωτερικών	135	261	396	6,66%	155	37	192	2,84%	170	40	210	2,88%	176	42	218	2,99%	180	42	222	3,04%	180	42	222	3,04%
Εσωτερικών	100	256	356	5,98%	94	30	124	1,84%	114	30	144	1,97%	120	30	150	2,05%	125	30	155	2,12%	125	30	155	2,12%
Δημόσιας Τάξης & Προστασίας του Πολίτη	32	4	36	0,61%	60	6	66	0,98%	55	9	64	0,88%	55	10	65	0,89%	54	10	64	0,88%	54	10	64	0,88%
Μακεδονίας & Θράκης	4	1	4	0,07%	1	1	2	0,03%	1	1	2	0,03%	1	2	3	0,04%	1	2	3	0,04%	1	2	3	0,04%
Οικονομίας & Ανάπτυξης	904	657	1.560	26,22%	1.694	454	2.148	31,82%	1.844	841	2.685	36,78%	1.864	856	2.720	37,26%	1.865	880	2.745	37,60%	1.865	884	2.749	37,66%
Ανάπτυξης & Ανταγωνιστικότητας (Γενικές/Ειδικές Γραμματείες)	459	223	682	11,46%	674	294	968	14,34%	694	641	1.335	18,29%	714	656	1.370	18,77%	715	680	1.395	19,11%	715	684	1.399	19,16%
Ανάπτυξης & Ανταγωνιστικότητας (Περιφέρειες)	445	434	879	14,76%	1.020	160	1.180	17,48%	1.150	200	1.350	18,49%	1.150	200	1.350	18,49%	1.150	200	1.350	18,49%	1.150	200	1.350	18,49%
Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών & Ενημέρωσης	0	0	0	0,00%	25	3	28	0,41%	50	20	70	0,96%	50	20	70	0,96%	50	20	70	0,96%	50	20	70	0,96%
Εθνικής Άμυνας	1	6	7	0,12%	5	4	9	0,13%	10	4	14	0,19%	10	4	14	0,19%	10	4	14	0,19%	10	4	14	0,19%
Παιδείας, Έρευνας & Θρησκευμάτων	376	86	462	7,76%	455	165	620	9,19%	400	185	585	8,01%	360	190	550	7,53%	355	180	535	7,33%	355	180	535	7,33%
Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης	217	11	228	3,83%	350	20	370	5,48%	350	25	375	5,14%	350	25	375	5,14%	350	25	375	5,14%	350	25	375	5,14%
Εξωτερικών	1	1	2	0,03%	3	2	5	0,07%	1	2	3	0,04%	1	2	3	0,04%	2	2	4	0,05%	2	2	4	0,05%
Δικαιοσύνης, Διαφάνειας & Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	3	2	5	0,08%	8	3	11	0,16%	4	6	10	0,14%	4	6	10	0,14%	4	6	10	0,14%	4	6	10	0,14%
Οικονομικών	0	0	0	0,01%	4	3	7	0,10%	4	4	8	0,11%	4	4	8	0,11%	4	4	8	0,11%	4	4	8	0,11%
Υγείας	34	0	34	0,57%	15	20	35	0,52%	40	25	65	0,89%	40	25	65	0,89%	40	25	65	0,89%	40	25	65	0,89%
Διοικητικής Ανασυγκρότησης	82	3	85	1,42%	115	3	118	1,75%	85	3	88	1,21%	90	3	93	1,27%	100	3	103	1,41%	100	3	103	1,41%
Πολιτισμού & Αθλητισμού	5	19	24	0,40%	16	25	41	0,61%	20	25	45	0,62%	20	25	45	0,62%	20	25	45	0,62%	20	25	45	0,62%
Περιβάλλοντος & Ενέργειας	164	34	198	3,33%	390	20	410	6,07%	400	70	470	6,44%	400	48	448	6,14%	380	30	410	5,62%	380	26	406	5,56%
Υποδομών & Μεταφορών	2.045	211	2.256	37,92%	1.750	214	1.964	29,10%	1.600	254	1.854	25,40%	1.610	254	1.864	25,53%	1.620	258	1.878	25,73%	1.620	258	1.878	25,73%
Μεταναστευτικής Πολιτικής	17	0	17	0,28%	20	5	25	0,37%	30	10	40	0,55%	30	10	40	0,55%	30	10	40	0,55%	30	10	40	0,55%
Ναυτιλίας & Νησιωτικής Πολιτικής	8	12	20	0,33%	26	12	38	0,56%	26	13	39	0,53%	25	13	38	0,52%	24	13	37	0,51%	24	13	37	0,51%
Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων	630	4	634	10,66%	690	2	692	10,25%	700	3	703	9,63%	700	3	703	9,63%	700	3	703	9,63%	700	3	703	9,63%
Τουρισμού	2	20	22	0,37%	28	8	36	0,53%	15	20	35	0,48%	15	20	35	0,48%	15	20	35	0,48%	15	20	35	0,48%
Σύνολο	4.623	1.327	5.950	100,00%	5.750	1.000	6.750	100,00%	5.750	1.550	7.300	100,00%	5.750	1.550	7.300	100,00%	5.750	1.550	7.300	100,00%	5.750	1.550	7.300	100,00%

9. ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ

Η ολοκλήρωση των βραχυπρόθεσμων μέτρων ελάφρυνσης του δημοσίου χρέους, μέσω των οποίων βελτιστοποιήθηκε το χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής χρεολυσίων και μειώθηκε σημαντικά ο επιτοκιακός κίνδυνος μετά τη βελτίωση της αναλογίας χρέους / σταθερού επιτοκίου στο σύνολο του χαρτοφυλακίου, είχε θετικό αντίκτυπο στην επιτυχή συνέχιση της εκδοτικής δραστηριότητας της χώρας στις διεθνείς αγορές. Το προσεχές χρονικό διάστημα είναι ιδιαίτερα κρίσιμο, καθώς πρέπει να επιβεβαιωθεί η απρόσκοπτη πρόσβαση του Ε.Δ. στις κεφαλαιαγορές και να συνεχιστούν οι επαφές με τους θεσμικούς μας εταίρους για τα μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα μέτρα ελάφρυνσης του χρέους και την περαιτέρω δημιουργία ταμειακών διαθεσίμων ασφαλείας, τα οποία θα εξασφαλίσουν τις χρηματοδοτικές ανάγκες της χώρας για μεγάλο χρονικό διάστημα. Επιπλέον πρέπει να ληφθεί υπόψη η αναμενόμενη ενσωμάτωση στο ύψος του δημοσίου χρέους, στο τέλος του 2022, των εκτιμώμενων αναβαλλόμενων τόκων που προέκυψαν στο πλαίσιο των αποφάσεων αναφορικά με το 2^ο πρόγραμμα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9.1 Εξέλιξη χρέους Γενικής Κυβέρνησης και Ενοποιημένοι Τόκοι Γενικής Κυβέρνησης							
(ποσά σε εκατ. ευρώ)							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	ΔΥΕ	ΔΥΕ	Εκτίμηση	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης	315.009	317.407	335.000	323.300	318.300	313.300	318.700
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης ως % ΑΕΠ	180,8%	178,6%	183,1%	170,4%	161,4%	153,1%	150,3%
Ενοποιημένοι Τόκοι Γενικής Κυβέρνησης	5.615	5.626	6.208	6.295	6.392	6.697	6.896
Ενοποιημένοι Τόκοι Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	3,2%	3,2%	3,4%	3,3%	3,2%	3,3%	3,3%
ΑΕΠ	174.199	177.735	182.959	189.743	197.218	204.572	212.002

Στρατηγική

Με την αναμενόμενη επιτυχή ολοκλήρωση του τρίτου προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής τον Αύγουστο 2018, προκύπτουν προκλήσεις που σχετίζονται κυρίως με την κάλυψη των μελλοντικών μικτών χρηματοδοτικών αναγκών του Ελληνικού Δημοσίου καθώς και με τη διαχείριση του υφιστάμενου χαρτοφυλακίου δημοσίου χρέους.

Για το λόγο αυτό έχουν ήδη τεθεί οι ακόλουθοι βασικοί στόχοι αναφορικά με τη μελλοντική στρατηγική διαχείρισης δημοσίου χρέους:

- Κάλυψη των ετήσιων μικτών χρηματοδοτικών αναγκών του Ε.Δ. μέσω μίας συνεχούς και μόνιμης πρόσβασης στις διεθνείς κεφαλαιαγορές, βασιζόμενη σε μία αποτελεσματική στρατηγική εμπέδωσης σχέσεων εμπιστοσύνης και προσέγγισης επενδυτών.
- Ενεργή διαχείριση των κινδύνων αγοράς που ενυπάρχουν στο χαρτοφυλάκιο του ελληνικού δημοσίου χρέους.
- Διαχείριση των ταμειακών διαθεσίμων τόσο του κράτους όσο και των λοιπών Φορέων Γενικής Κυβέρνησης.
- Διαχείριση της βραχυχρόνιας ταμειακής ρευστότητας του Ελληνικού Δημοσίου.

Πολιτική Δανεισμού

Η πολιτική δανεισμού για το επόμενο χρονικό διάστημα βασίζεται στις ακόλουθες αρχές:

- Παροχή διαφάνειας αναφορικά με τη συνολική ετήσια δανειακή πολιτική του Ελληνικού Δημοσίου.
- Συνέχιση της διαμόρφωσης της καμπύλης αποδόσεων του Ελληνικού Δημοσίου μέσω ομολογιακών εκδόσεων σε διαφορετικές διάρκειες, πιθανόν δε (αναλόγως των συνθηκών αγοράς και υπό την προϋπόθεση συγκριτικά ευνοϊκότερων όρων δανεισμού) και σε ξένο νόμισμα. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω έκδοσης Ομολόγων του Ε.Δ., υψηλής ρευστότητας, σε ευρύ φάσμα λήξεων, καλύπτοντας ταυτόχρονα και τα ενδεχόμενα κενά που παρατηρούνται στην καμπύλη των κρατικών χρεογράφων.
- Προσπάθεια μείωσης του περιθωρίου πιστωτικού κινδύνου σε όλο το φάσμα της καμπύλης, ώστε να προσεγγίσει αυτό των άλλων χωρών της ευρωζώνης.
- Ανάληψη πιθανών πρωτοβουλιών για μελλοντικές ασκήσεις αναδιάρθρωσης χαρτοφυλακίου, κατά τα πρότυπα αυτών που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί στο παρελθόν, αναλόγως των συνθηκών αγοράς και του επενδυτικού ενδιαφέροντος.
- Διατήρηση του συνεχούς διαλόγου με την επενδυτική κοινότητα και οικοδόμηση ισχυρότερων σχέσεων με εν δυνάμει μελλοντικούς επενδυτές.
- Οικοδόμηση εμπιστοσύνης με τους επενδυτές και τους οίκους αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας, με ταυτόχρονη παροχή του συνόλου της αναγκαίας και απαραίτητης πληροφορίας.
- Εφαρμογή και επέκταση της υφιστάμενης ενεργούς διαχείρισης της βραχυχρόνιας ρευστότητας και των κρατικών ταμειακών διαθεσίμων, καθώς και των διαθεσίμων του συνόλου των Φορέων Γενικής Κυβέρνησης, βάσει μιας συνολικής θεώρησης που αντιμετωπίζει όλους τους φορείς ως μέρος ενός ολοκληρωμένου λειτουργικού συνόλου.

Διαχείριση Χαρτοφυλακίου

Η πολιτική διαχείρισης του χαρτοφυλακίου δημοσίου χρέους στηρίζεται στις ακόλουθες αρχές:

- Διερεύνηση και αξιοποίηση των ευκαιριών που προκύπτουν από τις εκάστοτε συνθήκες των αγορών.
- Σύναψη διαχειριστικών πράξεων για τη βελτιστοποίηση του συνολικού κόστους εξυπηρέτησης.
- Αποφυγή της ενσωμάτωσης συστημικών κινδύνων στο χαρτοφυλάκιο χρέους.
- Ελαχιστοποίηση του συναλλαγματικού κινδύνου.
- Μείωση του επιτοκιακού κινδύνου στο ελάχιστο δυνατό επίπεδο, αξιοποιώντας τη σημερινή συγκυρία των ιστορικά χαμηλών ευρωπαϊκών επιτοκίων.
- Διασφάλιση και περαιτέρω επέκταση της ήδη μεγάλης μέσης σταθμικής φυσικής διάρκειας του χαρτοφυλακίου χρέους.
- Συνδυασμός της πολιτικής δανεισμού και διαχείρισης προς επίτευξη μιας ολοκληρωμένης διαχείρισης κινδύνων.
- Αναγωγή και εφαρμογή των προαναφερομένων αρχών με όρους Γενικής Κυβέρνησης.
- Συντονισμός και εποπτεία των δράσεων των Φορέων Γενικής Κυβέρνησης αναφορικά με τη διαχείριση των χαρτοφυλακίων τους.

10. ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ – ΑΠΟΚΡΑΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Το πρόγραμμα αξιοποίησης της περιουσίας του Δημοσίου και αποκρατικοποιήσεων, εξακολουθεί να βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη (πίνακας 10.1).

Πίνακας 10.1 Έσοδα προγράμματος αποκρατικοποιήσεων (ποσά σε εκατ. ευρώ)									
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Εισπράξεις	Εισπράξεις	Εισπράξεις	Εισπράξεις/Εκτιμήσεις	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις	Προβλέψεις	Προβλέψεις	Προβλέψεις
Σύνολο εσόδων αποκρατικοποιήσεων	420	289	498	1.379	2.031	1.204	238	212	270

Πηγή: ΤΑΙΠΕΔ

Τα έσοδα του 2017 προήλθαν από:

- τους διαγωνισμούς που έχουν κλείσει σε προηγούμενα έτη και λαμβάνονται οι ετήσιες δόσεις του τιμήματος, π.χ. ψηφιακό μέρισμα, ΟΠΑΠ, Κινητή τηλεφωνία,
- τους διαγωνισμούς που ολοκληρώθηκαν μέσα στο έτος, π.χ. 14 Περιφερειακά αεροδρόμια, ΟΔΙΕ, ΤΡΑΙΝΟΣΕ και
- την πώληση λοιπών ακινήτων.

Τα έσοδα του 2018 θα προέλθουν από:

- τους διαγωνισμούς που έχουν κλείσει σε προηγούμενα έτη και λαμβάνονται οι επόμενες δόσεις, π.χ. ΟΠΑΠ, ψηφιακό μέρισμα, ηλεκτρονικές δημοπρασίες ακινήτων,
- την πώληση λοιπών ακινήτων,
- νέους διαγωνισμούς που θα διεξαχθούν ή διεξήχθησαν και πρόκειται να ολοκληρωθούν μέσα στο έτος, π.χ. ΟΛΘ, ΟΤΕ, ΕΕΣΣΤΥ, ΔΕΣΦΑ κ.α..

Από το 2019 και μετά, τα έσοδα θα προέλθουν κυρίως από διαγωνισμούς που βρίσκονται σε εξέλιξη ή πρόκειται να διεξαχθούν, σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αξιοποίησης του ΤΑΙΠΕΔ, π.χ. Εγνατία, Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών, ΕΛΠΕ, ΔΕΠΑ, ΔΕΗ κ.α.

11. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ – ΕΘΝΙΚΟΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΚΡΑΤΟΥΣ

Πίνακας 11.1 Γενική Κυβέρνηση σε ταμειακή βάση (πηγές - χρήσεις)										
Μη Χρηματοοικονομικές Συναλλαγές (σε εκατ. ευρώ)										
Υποτομείς Γενικής Κυβέρνησης	Εκτίμηση	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Εθν/κές Προσαρμογ	Εθν/κές Προσαρμογές	Εθν/κές Προσαρμογέ	Εθν/κές Προσαρμογές	Εθν/κές Προσαρμογές
	2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022
Αποτέλεσμα Κράτους (ταμειακό)	-3.381	-4.456	-3.918	-2.060	-607	-1.278	332	-133	-899	-1.048
Εισπράξεις Κράτους	52.820	52.588	53.576	54.926	56.622	69	827	744	764	635
Άμεσοι Φόροι	17.355	17.608	18.656	19.563	20.578	-30	116	59	59	59
<i>εκ των οποίων: φόροι στο εισόδημα φυσικών προσώπων</i>	8.603	8.720	10.214	10.787	11.365	-24	167	44	43	43
<i>φόροι στο εισόδημα νομικών προσώπων</i>	3.465	3.687	3.503	3.957	4.260	-4	1	1	1	1
<i>λοιποί άμεσοι φόροι</i>	2.381	2.453	2.151	1.963	2.023	5	-52	7	7	7
<i>άμεσοι φόροι ΠΟΕ</i>	1.682	1.494	1.485	1.504	1.529	17	-7	0	1	1
Έμμεσοι Φόροι	30.541	30.576	30.855	31.470	32.137	-344	19	31	37	37
<i>εκ των οποίων: φόροι συναλλαγών</i>	16.306	16.595	16.944	17.389	17.854	13	19	25	27	27
<i>φόροι κατανάλωσης</i>	9.491	9.654	9.815	10.007	10.206	8	8	10	11	11
<i>φόροι στην περιουσία</i>	3.463	3.137	2.908	2.867	2.847	-324	-1	-6	-3	-3
Επιστροφές Φόρων	-5.289	-4.185	-4.320	-4.468	-4.619	885	0	0	0	0
<i>Τρέχουσες Μεταβιβάσεις Εισπρακτέες</i>	444	213	216	219	219	-113	0	0	0	0
<i>Κεφαλαιακές Μεταβιβάσεις Εισπρακτέες (ΠΔΕ)</i>	3.735	3.590	3.380	3.365	3.543	55	302	223	213	99
<i>Εισπράξεις αποκρατικοποιήσεων (μη χρημ/μικα)</i>	1.103	252	235	209	179	-556	87	130	153	138
<i>Λοιπές μη φορολογικές εισπράξεις</i>	4.564	4.191	4.252	4.355	4.529	173	303	302	302	302
<i>Τρέχουσες Μεταβιβάσεις Εισπρακτέες (ΑΝΦΑ)</i>	314	291	251	163	5	0	0	0	0	0
<i>Ασφαλιστικές εισφορές (πραγματικές)</i>	52	51	51	51	51	0	0	0	0	0
Πληρωμές Κράτους	56.201	57.044	57.493	56.986	57.229	1.347	494	877	1.663	1.683
Μισθοί	12.658	13.113	13.571	13.652	13.749	-13	-19	-31	-44	-57
<i>Συντάξεις</i>	114	106	100	93	88	0	0	0	0	0
<i>Λειτουργικά έξοδα</i>	2.547	1.765	1.685	1.588	1.589	-47	-42	42	237	520
<i>Μεταβιβάσεις - Αποδόσεις εσόδων τρίτων</i>	23.353	22.198	22.208	22.245	22.140	63	0	0	0	0
<i>Εισφορές στην ΕΕ</i>	1.885	1.906	1.961	1.909	1.965	0	0	0	0	0
<i>Αναλήψεις χρεών και Καταπτώσεις Εγγυήσεων</i>	967	405	659	119	119	0	0	0	0	0
<i>Δαπάνες Εξοπλιστικών προγραμμάτων</i>	510	530	530	530	530	-239	-194	-183	220	-30
<i>Αποθεματικό</i>	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	0	0	0	0	0
<i>Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (ΠΔΕ)</i>	6.750	7.300	7.300	7.300	7.300	-116	0	0	0	0
<i>Κοινωνικές Παροχές</i>	1.203	2.456	2.416	2.386	2.386	0	0	0	0	0
<i>Επιδότησεις</i>	64	64	64	64	64	0	0	0	0	0
<i>Τόκοι χρεωστικοί</i>	5.150	6.200	6.000	6.100	6.300	1.700	750	1.050	1.250	1.250
Αποτέλεσμα Νομικών Προσώπων (ταμειακό)	2.872	1.426	1.659	1.214	1.217	2	3	2	3	2
Εισπράξεις	9.852	8.398	8.885	8.110	7.985	0	0	0	0	0
<i>Τρέχουσες & λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις</i>	2.512	2.113	2.455	1.929	1.849	0	0	0	0	0
<i>Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (ΠΔΕ)</i>	2.039	1.268	1.494	1.406	1.384	0	0	0	0	0
<i>Τόκοι πιστωτικοί</i>	671	652	636	621	606	0	0	0	0	0
<i>Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)</i>	-3	-3	-3	-3	-3	0	0	0	0	0
<i>Λοιπά έσοδα</i>	4.634	4.367	4.303	4.157	4.149	0	0	0	0	0
Πληρωμές	6.980	6.972	7.226	6.896	6.768	-2	-3	-2	-3	-2
<i>Μισθοί</i>	1.180	1.194	1.205	1.202	1.201	0	0	0	0	0
<i>Τόκοι χρεωστικοί</i>	522	471	452	423	408	0	0	0	0	0
<i>Λοιπά έξοδα</i>	2.171	2.111	2.108	2.130	2.072	-2	-3	-2	-3	-2
<i>Επενδυτικές δαπάνες</i>	1.297	1.394	1.655	1.333	1.275	0	0	0	0	0
<i>Λοιπές μεταβιβάσεις</i>	530	522	526	529	532	0	0	0	0	0
<i>Επιδότησεις</i>	1.280	1.280	1.280	1.280	1.280	0	0	0	0	0
Αποτέλεσμα Νοσοκομείων - ΠΕΔΥ (ταμειακό)	-237	-176	61	52	18	393	292	25	0	0
Εισπράξεις	2.399	2.400	2.400	2.400	2.400	0	0	0	0	0
<i>Τρέχουσες & λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις</i>	1.274	1.274	1.274	1.274	1.274	0	0	0	0	0
<i>Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (ΠΔΕ)</i>	50	50	50	50	50	0	0	0	0	0
<i>Μεταβιβάσεις από ΕΟΠΥΥ</i>	888	888	888	888	888	0	0	0	0	0
<i>Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Λοιπά έσοδα</i>	187	188	188	188	188	0	0	0	0	0
Πληρωμές	2.636	2.576	2.338	2.347	2.381	-393	-292	-25	0	0
<i>Μισθοί</i>	567	566	568	570	572	0	0	0	0	0
<i>Τόκοι χρεωστικοί</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Λοιπές πληρωμές</i>	2.019	1.960	1.720	1.727	1.759	-393	-292	-25	0	0
<i>Επενδυτικές δαπάνες</i>	50	50	50	50	50	0	0	0	0	0
Αποτέλεσμα Κεντρικής Κυβέρνησης (ταμειακό)	-746	-3.207	-2.197	-794	628	-883	628	-106	-895	-1.046

Πίνακας 11.1 Γενική Κυβέρνηση σε ταμειακή βάση (πηγές - χρήσεις)

Μη Χρηματοοικονομικές Συναλλαγές (σε εκατ. ευρώ)

Υποτομείς Γενικής Κυβέρνησης	Εκτίμηση	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Εθν/κές Προσαρμογ	Εθν/κές Προσαρμογές	Εθν/κές Προσαρμογέ	Εθν/κές Προσαρμογές	Εθν/κές Προσαρμογέ
	2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022
Αποτέλεσμα ΟΤΑ Α & Β Βαθμού & ΝΠ (ταμειακό)	545	224	492	550	663	-63	35	10	2	-1
Εισπράξεις	6.946	6.287	6.582	6.681	6.806	0	0	0	0	0
Τρέχουσες & λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	3.193	2.510	2.745	2.745	2.745	0	0	0	0	0
Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (ΠΔΕ)	1.198	1.170	1.175	1.210	1.264	0	0	0	0	0
Τόκοι πιστωτικοί	48	51	52	58	66	0	0	0	0	0
Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)	-23	-23	-23	-23	-23	0	0	0	0	0
Λοιπά έσοδα	2.531	2.579	2.633	2.692	2.755	0	0	0	0	0
Πληρωμές	6.401	6.063	6.089	6.131	6.144	63	-35	-10	-2	1
Μισθοί	2.346	2.398	2.432	2.450	2.446	0	0	0	0	0
Τόκοι χρεωστικοί	64	60	57	64	62	0	0	0	0	0
Κοινωνικές παροχές	885	149	151	153	156	0	0	0	0	0
Λοιπά έξοδα	1.765	1.876	1.854	1.860	1.876	63	-35	-10	-2	1
Επενδυτικές δαπάνες	1.341	1.580	1.596	1.604	1.604	0	0	0	0	0
Αποτέλεσμα Κοινωνικού Π/Υ (ταμειακό)	1.015	3.867	3.818	3.903	3.911	793	-53	11	35	-6
Εισπράξεις	39.849	39.512	39.903	40.442	40.862	0	0	0	0	0
Τρέχουσες & λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	16.530	15.862	15.561	15.642	15.616	0	0	0	0	0
Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (ΠΔΕ)	130	200	200	200	200	0	0	0	0	0
Αποδόσεις περιουσίας	1.299	1.299	1.299	1.299	1.299	0	0	0	0	0
Ασφαλιστικές εισφορές (πραγματικές)	20.946	21.245	21.917	22.352	22.777	0	0	0	0	0
Κοινωνικοί πόροι	660	675	694	714	732	0	0	0	0	0
Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Λοιπά έσοδα	284	231	233	235	238	0	0	0	0	0
Πληρωμές	38.835	35.645	36.085	36.539	36.951	-793	53	-11	-35	6
Μισθοί	357	361	364	365	366	0	0	0	0	0
Τόκοι χρεωστικοί	4	4	4	4	4	0	0	0	0	0
Κοινωνικές παροχές	32.835	29.884	30.172	30.522	30.903	-528	0	0	0	0
εκ των οποίων συντάξεις	28.859	25.637	25.975	26.308	26.669	0	0	0	0	0
Κοινωνικές παροχές σε είδος	3.729	3.477	3.622	3.721	3.746	-266	53	-11	-35	6
Λοιπά έξοδα	553	507	511	515	520	0	0	0	0	0
Επενδυτικές δαπάνες	7	12	12	12	12	0	0	0	0	0
Μεταβιβάσεις	900	900	900	900	900	0	0	0	0	0
Επιδότησεις	450	500	500	500	500	0	0	0	0	0
Αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης (ταμειακό)	813	884	2.114	3.658	5.201	-152	610	-85	-858	-1.053
ως % του ΑΕΠ	0,4%	0,5%	1,1%	1,8%	2,5%	-0,1%	0,3%	0,0%	-0,4%	-0,5%
Ονομαστικό ΑΕΠ	182.959	189.743	197.218	204.572	212.002	182.959	189.743	197.218	204.572	212.002

ΠΙΝΑΚΑΣ 11.2 Γενική Κυβέρνηση με πρόγραμμα αποπληρωμής ληξ/μωv οφειλών (ΕΣΛ 2010) ετών 2016 - 2017

Μη Χρηματοοικονομικές Συναλλαγές (σε εκατ. ευρώ)

Υποτομείς Γενικής Κυβέρνησης	ΔΥΕ Απριλίου 2018 (με πρόγραμμα αποπληρωμής ληξ.)	ΔΥΕ Απριλίου 2018 (με πρόγραμμα αποπληρωμής ληξ. οφειλών)
	2016	2017
Αποτέλεσμα Κράτους	-6.682	-7.209
Έσοδα Κράτους	52.817	50.444
<u>Άμεσοι Φόροι</u>	<u>17.429</u>	<u>17.545</u>
<i>εκ των οποίων: φόροι στο εισόδημα φυσικών προσώπων</i>	8.276	8.593
<i>φόροι στο εισόδημα νομικών προσώπων</i>	3.757	3.474
<i>λοιποί άμεσοι φόροι</i>	2.335	2.434
<i>άμεσοι φόροι ΠΟΕ</i>	1.839	1.824
<u>Έμμεσοι Φόροι</u>	<u>29.023</u>	<u>30.257</u>
<i>εκ των οποίων : φόροι συναλλαγών</i>	15.473	16.393
<i>φόροι κατανάλωσης</i>	9.119	9.181
<i>φόροι στην περιουσία</i>	3.262	3.269
<u>Επιστροφές Φόρων</u>	<u>-4.277</u>	<u>-5.640</u>
Τρέχουσες Μεταβιβάσεις Εισπρακτέες	415	388
Κεφαλαιακές Μεταβιβάσεις Εισπρακτέες (ΠΔΕ)	3.224	2.273
Έσοδα αποκρατικοποιήσεων (μη χρημ/μικα)	207	155
Λοιπά μη φορολογικά έσοδα	5.697	5.053
Τρέχουσες μεταβιβάσεις Εισπρακτέες (ΑΝΦΑ)	375	345
Ασφαλιστικές εισφορές (πραγματικές)	724	67
Έξοδα Κράτους	59.499	57.653
Μισθοί	11.602	11.917
Συντάξεις	6.315	120
Λειτουργικά έξοδα	1.002	1.344
Μεταβιβάσεις - Αποδόσεις εσόδων τρίτων	22.329	25.729
Εισφορές στην ΕΕ	1.902	1.788
Αναλήψεις χρεών και Καταπτώσεις Εγγυήσεων	2.151	1.078
Δαπάνες Εξοπλιστικών προγραμμάτων	284	1.016
Αποθεματικό	0	0
Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (ΠΔΕ)	6.284	5.950
Κοινωνικές Παροχές	1.257	2.302
Επιδότησεις	66	64
Τόκοι χρεωστικοί	6.308	6.345
Αποτέλεσμα Νομικών Προσώπων	3.805	4.938
Έσοδα	10.888	11.659
Τρέχουσες & λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	3.919	3.457
Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (ΠΔΕ)	1.498	2.548
Τόκοι πιστωτικοί	1.082	968
Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)	-9	-6
Λοιπά έσοδα	4.398	4.693
Έξοδα	7.082	6.722
Μισθοί	1.153	1.190
Τόκοι χρεωστικοί	485	521
Λοιπά έξοδα	1.948	2.060
Επενδυτικές δαπάνες	1.693	1.268
Λοιπές μεταβιβάσεις	518	482
Επιδότησεις	1.286	1.201
Αποτέλεσμα Νοσοκομείων - ΠΕΔΥ	1.403	347
Έσοδα	3.625	2.579
Τρέχουσες & λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	2.759	1.661
Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (ΠΔΕ)	8	52
Μεταβιβάσεις από ΕΟΠΥΥ	654	715
Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)	-5	-30
Λοιπά έσοδα	209	181
Έξοδα	2.221	2.232
Μισθοί	480	498
Τόκοι χρεωστικοί	0	0
Λοιπά έξοδα	1.714	1.674
Επενδυτικές δαπάνες	27	60
Αποτέλεσμα Κεντρικής Κυβέρνησης	-1.474	-1.924

ΠΙΝΑΚΑΣ 11.2 Γενική Κυβέρνηση με πρόγραμμα αποπληρωμής ληξ/μων οφειλών (ΕΣΛ 2010) ετών 2016 - 2017*Μη Χρηματοοικονομικές Συναλλαγές (σε εκατ. ευρώ)*

Υποτομείς Γενικής Κυβέρνησης	ΔΥΕ Απριλίου 2018 (με πρόγραμμα αποπληρωμής ληξ.)	ΔΥΕ Απριλίου 2018 (με πρόγραμμα αποπληρωμής ληξ. οφειλών)
	2016	2017
Αποτέλεσμα ΟΤΑ Α & Β Βαθμού & ΝΠ	551	441
Έσοδα	6.561	6.445
Τρέχουσες & λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	3.311	3.127
Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (ΠΔΕ)	741	774
Τόκοι πιστωτικοί	41	45
Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)	-21	-19
Λοιπά έσοδα	2.490	2.518
Έξοδα	6.010	6.003
Μισθοί	2.224	2.265
Τόκοι χρεωστικοί	71	66
Κοινωνικές παροχές	894	884
Λοιπά έξοδα	1.734	1.787
Επενδυτικές δαπάνες	1.087	1.001
Αποτέλεσμα Κοινωνικού Π/Υ	2.016	2.938
Έσοδα	34.775	40.575
Τρέχουσες & λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	13.197	17.377
Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (ΠΔΕ)	169	119
Αποδόσεις περιουσίας	1.156	1.223
Ασφαλιστικές εισφορές (πραγματικές)	19.133	20.771
Κοινωνικοί πόροι	728	669
Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)	15	9
Λοιπά έσοδα	378	406
Έξοδα	32.759	37.637
Μισθοί	360	356
Τόκοι χρεωστικοί	3	4
Κοινωνικές παροχές εκ των οποίων συντάξεις	27.460	32.279
Κοινωνικές παροχές σε είδος	23.414	29.054
Λοιπά έξοδα	3.484	3.524
Επενδυτικές δαπάνες	499	365
Μεταβιβάσεις	6	7
Μεταβιβάσεις	656	742
Επιδότησεις	292	361
Αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης (ΕΣΛ 2010)	1.094	1.455
ως % του ΑΕΠ	0,6%	0,8%
Ενοποιημένοι τόκοι Γενικής Κυβέρνησης	5.615	5.626
ως % του ΑΕΠ	3,2%	3,2%
Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβ. (ΕΣΛ 2010)	6.708	7.080
ως % του ΑΕΠ	3,9%	4,0%
Ονομαστικό ΑΕΠ	174.199	177.735

ΔΥΕ: Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείμματος

ΤΜΗΜΑ ΙΑ΄**Διατάξεις του Υπουργείου Διοικητικής Ανασυγκρότησης****Άρθρο 119****Τροποποίηση άρθρων 15 και 19 ν. 4440/2016**

Με την προτεινόμενη διάταξη παρέχεται στον Υπουργό Οικονομικών, για λόγους απλοποίησης και ταχύτερης ολοκλήρωσης των διαδικασιών, ευελιξία στον τρόπο κάλυψης των δαπανών μισθοδοσίας των υπαλλήλων που μετατάσσονται ή αποσπώνται από φορείς εντός Γενικής